Jaarverslag 2018

Oranjewoud N.V.

Inhoud

Inhoud Blz.

Bestuursverslag

Voorwoord 1

Ondernemingsprofiel 2

Kerncijfers, Personalia Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen 3

Verslag van de Raad van Commissarissen 5

Verslag van de Raad van Bestuur 9

Jaarrekening 2018 25

Geconsolideerde balans 26

Geconsolideerde winst-en-verliesrekening 27

Geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten 28

Geconsolideerd overzicht van mutaties in het Groepsvermogen 29

Geconsolideerd kasstroomoverzicht 30

Waarderingsgrondslagen 31

Toelichting op de geconsolideerde balans 52

Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening 81

Enkelvoudige balans 91

Enkelvoudige winst-en-verliesrekening 92

Toelichting op de enkelvoudige balans 93

Toelichting op de enkelvoudige winst-en-verliesrekening 97

Geconsolideerde belangen en deelnemingen 98

Overige gegevens 106

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant 107

Aandeelhoudersinformatie 118

Voorwoord

Voorwoord

Wij presenteren in dit jaarverslag over 2018 onze cijfers en informeren u over de ontwikkeling van de segmenten binnen Oranjewoud N.V.

Oranjewoud N.V. is op 18 oktober 2001 ontstaan en is genoteerd aan de officiële Markt van Euronext N.V. te Amsterdam. Oranjewoud N.V. is voor 98,20% in handen van Sanderink Investments B.V., telt ruim 10.000 medewerkers en heeft in 2018 opbrengsten uit contracten met klanten gerealiseerd van 2,3 miljard euro.

Sinds 2005 is Oranjewoud N.V. blijven expanderen, autonoom, maar ook door het overnemen van entiteiten. Oranjewoud heeft zijn 50%-belang in A1 Electronics Netherlands B.V. op 6 februari 2018 uitgebreid naar 80%. Op 29 mei heeft Oranjewoud zijn 60%-belang in Promofer S.r.l. uitgebreid naar 100%. Op 8 juni 2018 zijn de aandelenbelangen in MEET RIVM CBG B.V. en MEET Strukton Holding B.V. overgenomen van Hurks en Heijmans.

One-offs
In 2018 zijn de opbrengsten van contracten met klanten licht gedaald tot 2,3 miljard euro (2017: 2,4 miljard euro). Het operationeel resultaat (ebitda) bedroeg 72,4 miljoen euro (2017: 96,9 miljoen euro), een afname van 24,5 miljoen euro. Het netto resultaat in 2018 bedroeg 15,4 miljoen euro (2017: 40,1 miljoen euro), een afname van 24,7 miljoen euro mede veroorzaakt door eenmalige resultaten bij onderdelen van Rail en Civiel (Internationale projecten) en door implementatie van de nieuwe verslaggevingsstandaard IFRS 15.

Het segment Advies- en ingenieursdiensten (Antea Group) heeft in 2018 een operationeel resultaat behaald van 31,4 miljoen euro. Een verbetering ten opzichte van 2017 met 1,6 miljoen euro en in absolute zin het hoogste segmentresultaat van de Groep. Het segment Railsystemen realiseerde met een operationeel resultaat van 30,9 miljoen euro, ten opzichte van een ebitda in 2017 van 63,4 miljoen euro, een forse resultaatdaling. De andere segmenten realiseerden kleine positieve resultaten in 2018.

De Raad van Bestuur

Ondernemingsprofiel

Oranjewoud N.V., topholding van Strukton Groep en Antea Group, is een beursgenoteerde onderneming, waarin nationaal en internationaal opererende bedrijven zijn ondergebracht. De tot Oranjewoud N.V. behorende ondernemingen verrichten activiteiten op het gebied van civiele infrastructuur, railsystemen, techniek en gebouwen, milieu, ruimtelijke ordening, water en recreatie. Hierbij wordt het gehele traject van studie, advies, ontwerp, planvoorbereiding en directievoering tot realisatie, beheer en exploitatie verzorgd.

Strukton Groep heeft een passie voor technologie en vakmanschap en focust op rail- en civielgerelateerde werkzaamheden en op door technologie gedreven specialismen. Het bedrijf onderscheidt zich met een aantal unieke specialismen. Onderhoud en beheer, met gebruik van hoogwaardige technologie, domeinkennis en vakmanschap, vormen de basis van de onderneming. Opdrachtgevers bevinden zich zowel binnen Europa als ook steeds meer daarbuiten.

Strukton Groep is actief in drie markten:

- Railsystemen: ontwerp, nieuwbouw, vernieuwing, beheer en onderhoud van light- en heavy railinfrastructuur, elektrische treinsystemen en mobiliteitsystemen (Strukton Rail).
- Civiele infrastructuur: ontwerp, realisatie, beheer en onderhoud van infrastructurele projecten (Strukton Civiel).
- Techniek en gebouwen: ontwerp, ontwikkeling, realisatie, beheer en exploitatie van technische installaties en gebouwen in Nederland (Strukton Worksphere).

Strukton Groep realiseert ook op internationale schaal geïntegreerde rail- en civiele infrastructurele oplossingen, vooral bij de aanleg van vervoersystemen in dichtbevolkte gebieden, havens en verbindingen van havens met het achterland.

Antea Group is een internationaal opererend advies- en ingenieursbureau, gespecialiseerd in full-service oplossingen op het gebied van milieu, infrastructuur, ruimtelijke ordening en water. Door een combinatie van strategisch denken, technische expertise en een pragmatische aanpak realiseert Antea Group effectieve en duurzame oplossingen voor zijn opdrachtgevers.

Op het gebied van sport- en vrijetijdsvoorzieningen verzorgt Antea Group desgewenst het gehele traject van studie, advies, ontwerp, planvoorbereiding en directievoering tot realisatie, beheer en exploitatie.

De detacheringstak richt zich op het detacheren van technisch personeel in de brede range van bouwkunde, civiele techniek, industriële automatisering, werktuigbouwkunde, elektrotechniek en technische bedrijfskunde.

De werkmaatschappijen van Oranjewoud N.V. werken zowel in opdracht van centrale en lokale overheden als van het bedrijfsleven.

Kerncijfers

Omzet en resultaat	**2018 ***	**2017**	**2016**	**2015**	**2014**
Resultaat (bedragen x € 1 mln.)					
Opbrengsten van contracten met klanten	2.268,8	2.384,7	2.315,6	2.305,6	2.136,8
Ebitda	72,4	96,9	71,4	88,7	16,3
Nettoresultaat (na belasting)	15,4	40,1	13,9	19,2	(25,1)
Totale netto kasstroom	86,0	(11,7)	43,9	56,5	17,0
Vermogen (bedragen x € 1 mln.)					
Eigen vermogen (EV)	285,4	311,3	273,9	242,1	206,5
Totaal vermogen (TV)	1.629,3	1.436,9	1.632,8	1.661,3	1.467,3
EV/TV	17,5%	21,7%	16,8%	14,6%	14,1%
Medewerkers (headcount)					
Aantal ultimo boekjaar	10275	10232	9864	10187	10499
Orderportefeuille (bedragen x € 1 mln.)					
Advies- en ingenieursdiensten	239,0	241,7	234,9	248,6	230,7
Rail	1.881,4	1.896,8	1.486,0	1.290,0	1.196,4
Civiel	442,0	612,5	861,0	1.390,2	1.332,3
Techniek en gebouwen	619,3	549,3	502,0	538,2	445,2
Overig	16,7	16,9	16,4	12,0	12,8
Totaal	3.198,3	3.317,2	3.100,3	3.479,0	3.217,4

* Na stelselwijzigingen in de jaarverslaggevingsregels op het gebied van Financiële instrumenten (IFRS 9) en Opbrengsten van contracten met klanten (IFRS 15).
Zie ook paragraaf "Nieuw toegepaste en herziene standaarden en interpretaties" in de grondslagen voor financiële verslaggeving.

Personalia

Raad van Bestuur

G.P. Sanderink (1948, Nederlandse nationaliteit)
Gerard Sanderink is een groot gedeelte van zijn loopbaan werkzaam geweest in de IT software. In 1978 was hij medeoprichter en directeur van het bedrijf ICT Automatisering. Na de verkoop van zijn belang startte Gerard Sanderink het bedrijf Centric. Dit bedrijf is uitgegroeid tot een vooraanstaande aanbieder van informatietechnologie in Nederland. Centric is eveneens actief in België, Duitsland, Noorwegen, Roemenië, Zwitserland en Zweden. Eind 2005 heeft Gerard Sanderink Advies- en ingenieursbureau Oranjewoud verworven. Het bedrijf werd eind 2006 ondergebracht in het beursfonds Oranjewoud N.V. Gedreven door zijn belangstelling voor techniek, zijn ondernemersgeest en zijn wereldwijde blik, trok hij vervolgens ingenieursbureaus aan in de Verenigde Staten, Frankrijk, India, Spanje en Brazilië. Eind 2010 verwierf Oranjewoud N.V. Strukton Groep, waarvan Gerard Sanderink sindsdien directievoorzitter is.

Raad van Commissarissen

H.G.B. Spenkelink (1947, Nederlandse nationaliteit)
Herman Spenkelink is van 1983 tot en met 2008 lid van de Raad van Bestuur van Dura Vermeer Groep N.V. geweest; vanaf 1974 was hij werkzaam in verschillende functies binnen de Dura Vermeer Groep en na zijn aftreden als bestuurder in 2008 heeft hij bij de Dura Vermeer Groep nog diverse adviesfuncties vervuld. Herman Spenkelink heeft dan ook significante ervaring en deskundigheid binnen de marktsegmenten bouw en vastgoed. Tevens verricht Herman Spenkelink een aantal bestuursfuncties en neemt hij zitting in enkele commissariaten ("Aqua +" Beheer B.V. te Goor, AGAR Holding B.V. te Hengelo, Stichting Sacon Administratiekantoor te Zwolle en Van Kamperdijk Exploitatie B.V. te Almelo).

H.P.J.M. Jans (1974, Nederlandse nationaliteit)
Rianne Jans heeft ruime ervaring als financieel directeur en op het gebied van risicomanagement. Van 2000 tot 2003 heeft zij als investment manager bij Residex (onderdeel van verzekeringsconcern Achmea) gewerkt. Van 2003 tot en met 2009 heeft Rianne als business unit controller bij diverse onderdelen van Atos (IT dienstverlener) gewerkt. Vanaf 2010 heeft Rianne als financieel directeur gewerkt bij CGI en vanaf 2015 is zij werkzaam als financieel directeur bij Eindhoven Airport N.V. Op 1 juli 2019 is Rianne in dienst getreden bij Centric Holding B.V. als CFO. Sinds 2018 is Rianne Jans naast haar rol als commissaris bij Oranjewoud N.V. tevens commissaris bij Centraal Boekhuis B.V.

J.P.F. van Zeeland (1946, Nederlandse nationaliteit)
Jan van Zeeland brengt belangrijke financiële en corporate governance expertise en deskundigheid met zich mee. Jan van Zeeland is van 1964 tot en met 2004 werkzaam geweest in de accountancy; vanaf 1981 als partner bij de accountantskantoren Vis & Van Zeeland, Zeeland en Ernst & Young Accountants LLP. Van 2008 tot 2010 heeft hij tevens de functie van wethouder bij de gemeente Geldrop-Mierlo vervuld.

Verslag van de Raad van Commissarissen

Algemeen

Per 31 december 2018 is de samenstelling van de Raad van Commissarissen als volgt:

- De heer H.G.B. Spenkelink, voorzitter Raad van Commissarissen. Geboortejaar: 1947. Nederlandse nationaliteit. Belangrijkste eerdere functie: lid Raad van Bestuur van Dura Vermeer Groep N.V.
- Mevrouw H.P.J.M. Jans. Geboortejaar: 1974. Nederlandse nationaliteit. Belangrijke huidige functie: financieel directeur Eindhoven Airport N.V.
- De heer J.P.F. van Zeeland. Geboortejaar: 1946. Nederlandse nationaliteit. Belangrijkste eerdere functie: partner bij Ernst & Young Accountants LLP.

De heer Spenkelink en de heer Van Zeeland zijn voor de eerste keer benoemd in de buitengewone algemene vergadering van 29 oktober 2010. In 2016 is de heer Spenkelink herbenoemd voor een termijn van drie jaar. De heer Van Zeeland is in 2017 herbenoemd voor een termijn van vier jaar. Mevrouw Jans is in de algemene vergadering van 2017 benoemd voor een termijn van vier jaar.

Alle leden van de Raad van Commissarissen zijn onafhankelijk, zoals vereist in de best practice bepalingen 2.1.7 tot en met 2.1.9 van de Nederlandse Corporate Governance Code.

In verband met het aanvaarden van de functie van CFO bij Centric Holding B.V. per 1 juli 2019 zou mevrouw Jans op grond van deze best practice bepalingen vanaf die datum niet meer onafhankelijk zijn. Mede om die reden is mevrouw Jans per 30 juni 2019 teruggetreden als lid van de Raad van Commissarissen van Oranjewoud N.V.

De heer Van Zeeland heeft om persoonlijke redenen besloten af te treden bij sluiting van de Algemene Vergadering van 24 oktober 2019.

Als gevolg van het aftreden van mevrouw Jans en de heer Van Zeeland heeft de Raad van Commissarissen zich beraden over de samenstelling van de Raad van Commissarissen. Naast de benodigde deskundigheid, competenties en onafhankelijkheid van zijn leden, vindt de Raad van Commissarissen bekendheid met de organisatie van groot belang – mede gezien het feit dat er thans twee vacatures zijn.

De Raad van Commissarissen stelt aan de Algemene Vergadering de volgende benoemingen voor.

<u>Benoeming de heer Te Kamp</u>

De heer Te Kamp is van 2010 tot en met 2018 lid van de Raad van Commissarissen geweest. Sindsdien is de heer Te Kamp als adviseur betrokken gebleven bij de Raad van Commissarissen. De Raad van Commissarissen heeft de heer Te Kamp verzocht zich verkiesbaar te stellen als lid van de Raad van Commissarissen. De heer Te Kamp heeft aan dat verzoek voldaan en stelt zich beschikbaar voor een termijn van twee jaar.

<u>Benoeming de heer Janmaat</u>

De Raad van Commissarissen stelt aan de Algemene Vergadering voor om de heer Janmaat te benoemen tot lid van de Raad van Commissarissen voor een termijn van vier jaar.

Aansluitend op zijn loopbaan als jurist in de publieke sector en management consultant in de technologische industrie heeft Janmaat gedurende dertig jaar als ondernemer, CEO en toezichthouder veelzijdige ervaring opgedaan in de internationale business-to-business software industrie. In zijn vroegere functie als non-executive board member bij Centric Holding B.V. heeft hij de organisatie en activiteiten van Oranjewoud N.V. al leren kennen.

<u>Herbenoeming de heer Spenkelink</u>

De heer Spenkelink is in de buitengewone algemene vergadering van aandeelhouders in 2010 benoemd tot lid van de Raad van Commissarissen. De heer Spenkelink is beschikbaar voor herbenoeming als lid van de Raad van Commissarissen voor een termijn van twee jaar.

De Raad van Commissarissen heeft in 2018 vijf reguliere vergaderingen gehad met het Bestuur van Oranjewoud N.V. Verder zijn er besprekingen geweest met de accountant PwC inzake interim bevindingen, audit committee en eindbespreking jaarrekening.

Daarnaast hebben de leden van de Raad van Commissarissen diverse contactmomenten gehad met de organisatie, zoals met Strukton International en met personeelsvertegenwoordigers.

Bij vier van de vijf reguliere vergaderingen zijn alle leden van de Raad van Commissarissen aanwezig geweest. Bij een van de reguliere vergaderingen was de heer Van Zeeland niet aanwezig. De vergaderingen hadden tot

doel om te komen tot een effectieve en efficiënte werkwijze tussen de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur en bespreking van de strategie. Voorts is het overleg gebruikt om inzicht te verschaffen in de strategische, operationele en financiële doelstellingen van de onderneming. In de vergaderingen zijn onder meer de tussentijdse financiële rapportages en de halfjaarcijfers 2018 besproken.

Daarnaast vindt de Raad van Commissarissen het van belang om door middel van gesprekken met het management van de werkmaatschappijen persoonlijke relaties op te bouwen en zicht te krijgen op hun competenties en vaardigheden.

Ook in 2018 is de werking van de interne auditfunctie besproken. Deze functie is niet geformaliseerd op het niveau van Oranjewoud N.V. maar is verankerd in de onderliggende werkmaatschappijen.

Van alle vergaderingen zijn verslagen gemaakt.

Benoeming accountant

Voor het boekjaar 2018 is PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (PwC) benoemd. 2018 is voor PwC het vierde jaar dat de controle wordt uitgevoerd. Gedurende 2018 en 2019 zijn er door PwC Nederland, ter verdere versterking van de kennis van de organisatie, diverse bezoeken gebracht aan de buitenlandse groepsbedrijven (waaronder ook het metroproject in Riyad).

Gang van zaken

De resultaten van de Groep over het jaar 2018 zijn fors beïnvloed door eenmalige resultaten bij onderdelen van Rail en Civiel (Internationale projecten) en door implementatie van de nieuwe verslaggevingsstandaard IFRS 15.

De Groep is voor het vierde jaar op rij winstgevend, al was het resultaat in 2018 (Ebitda en netto) lager dan vorig jaar en in 2015. Alle segmenten hebben in 2018 een positief operationeel resultaat gescoord, waarbij het operationeel resultaat van Civiel en Techniek en gebouwen is verbeterd en het goed renderende Antea Group (aangevoerd door Antea Nederland) nog beter is gaan renderen.

De impact van de implementatie van IFRS 15 op het Eigen Vermogen per 1 januari 2018 van de Groep was 30,4 miljoen euro negatief. De impact op het resultaat van 2018 is 5,7 miljoen euro negatief.

Oranjewoud heeft in 2018 een opbrengst van contracten met klanten behaald van 2,3 miljard euro (2017: 2,4 miljard euro). Het operationeel resultaat (Ebitda) daalde in 2018 met 24,5 miljoen euro van 96,9 miljoen euro naar 72,4 miljoen euro. Het netto resultaat daalde in 2018 met 24,7 miljoen euro van 40,1 miljoen euro naar 15,4 miljoen euro.

De segmenten Railsystemen (30,9 miljoen euro) en Advies- en ingenieursdiensten (31,4 miljoen euro) vertegenwoordigen tezamen 86% van het in 2018 door de Groep gerealiseerde operationeel resultaat (2017: 96%).

De Raad van Commissarissen spreekt zijn bijzondere waardering uit voor de resultaten die zijn gerealiseerd door het segment Advies- en ingenieursdiensten (Antea Group), dat in 2018 een operationeel resultaat van 31,4 miljoen euro heeft gerealiseerd, een verdere verbetering ten opzichte van de sterke performance in 2017 (Ebitda 29,8 miljoen euro).

De hiervoor genoemde onderwerpen en de consequenties daarvan zijn regelmatig onderwerp van gesprek geweest tussen de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur. Deze gesprekken verliepen altijd in een positieve, open en constructieve sfeer.

Continuïteit van financiering

In april 2018 is voor Strukton Groep een nieuwe langlopende financiering overeengekomen met zijn banken. Voor nadere details wordt verwezen naar het directieverslag en het jaarrekeninggedeelte.

Overnames

In 2018 zijn voorstellen van de Raad van Bestuur inzake acquisities besproken. De acquisities die zijn geëffectueerd, zijn in overeenstemming met de strategische lijn van de Groep. In het verslag van de Raad van Bestuur wordt nader ingegaan op deze acquisities.

Functioneren Raad van Commissarissen en Raad van Bestuur

In een afzonderlijk overleg is het functioneren van de Raad van Bestuur en de individuele leden van de Raad alsmede het functioneren van de Raad van Commissarissen besproken. Hierbij is geconcludeerd dat de voor de onderneming specifieke kennis- en ervaringsgebieden in de huidige Raden adequaat zijn vertegenwoordigd.

Profielschets Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen van Oranjewoud N.V. heeft - na overleg met de Raad van Bestuur en ondernemingsraad - een profielschets Raad van Commissarissen vastgesteld. Daarbij is overeengekomen dat deze profielschets periodiek zal worden getoetst aan maatschappelijke ontwikkelingen (o.a. corporate governance) en het beleid van Oranjewoud N.V. en zo nodig, na overleg met de Raad van Bestuur en ondernemingsraad, zal worden aangepast. De Corporate Governance Code bevat zowel principes als best practice bepalingen die de bij een vennootschap betrokken personen (onder andere bestuurders en commissarissen) en partijen tegenover elkaar in acht zouden moeten nemen. Deze profielschets is op 6 juli 2011 vastgesteld op grond van het Reglement Raad van Commissarissen Oranjewoud N.V., art. 2.2 (c). De profielschets is in 2018 niet aangepast ten opzichte van 2011. De volledige tekst van de Profielschets is terug te vinden op de website van Oranjewoud N.V.: www.oranjewoudnv.nl.

Diversiteit

In de Wet Bestuur en Toezicht, die op 1 januari 2013 in werking is getreden, is de inspanningsverplichting opgenomen die aan grote vennootschappen oplegt dat de zetels van zowel de Raad van Bestuur als de Raad van Commissarissen voor ten minste 30% bezet worden door vrouwen en ten minste voor 30% door mannen, voor zover deze zetels worden verdeeld over natuurlijke personen. Zowel de leden van de Raad van Bestuur als de leden van de Raad van Commissarissen zijn voor langere tijd benoemd. De Raad van Commissarissen is voornemens bij vacatures, niet zijnde herbenoemingen, te streven naar verdere diversiteit.

Commissies

De Raad van Commissarissen bestond voor een groot deel van het jaar 2018 uit drie leden. In mei 2018 is de heer Te Kamp afgetreden uit de Raad van Commissarissen. Gezien de omvang van de Raad van Commissarissen, vervult de Raad collectief de rol van audit- en remuneratiecommissie. Specifieke punten voor de audit- en remuneratiecommissie zijn besproken tijdens de reguliere Raad van Commissarissen vergaderingen en met de accountant.

Besturing van de Vennootschap

De heer Sanderink is als algemeen directeur benoemd voor onbepaalde tijd. Hij vervult de functie van statutair directeur en heeft daarnaast als directeur-grootaandeelhouder van de vennootschap een bijzondere positie en verantwoordelijkheid. Dit wordt door de Raad van Commissarissen herkend en gewaardeerd. De heer Pijper was tot 28 februari 2018 titulair financieel directeur van de vennootschap (CFO). Op 28 februari 2018 hebben de Raad van Commissarissen van Oranjewoud N.V. en de heer Pijper besloten om afscheid te nemen van elkaar.

Beloning Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur wordt gevormd door de heer G.P. Sanderink. De heer Sanderink is benoemd voor onbepaalde tijd en ontvangt geen beloning voor zijn werkzaamheden. De heer P.G. Pijper was tot 28 februari 2018 CFO (titulair). De in het verslagjaar ten laste van de vennootschap gekomen bezoldiging, bestaat uit vaste en variabele beloningen, alsmede pensioenlasten en ontbindingsvergoedingen.

Er bestaan geen specifieke overeenkomsten tussen de leden van de Raad van Bestuur en Oranjewoud N.V. die voorzien in een uitkering bij beëindiging van het dienstverband of ontslag als lid van Raad van Bestuur na een openbaar overnamebod op de onderneming. Er zijn in 2018 geen wijzigingen opgetreden in het systeem van beloning van de leden van de Raad van Bestuur vergeleken met het verslagjaar 2017. Voor verdere details wordt verwezen naar toelichting 21 van de jaarrekening.

Jaarrekening

De jaarrekening over 2018 is opgesteld en ondertekend door de Raad van Bestuur ingevolge de wettelijke verplichting krachtens artikel 2:101 (2) van het Burgerlijk Wetboek. Het bestuursverslag en de jaarrekening zijn door de Raad van Commissarissen besproken in aanwezigheid van de externe accountant. Na beoordeling van de bevindingen van de externe accountant zoals samengevat in een verslag aan de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur en na kennisname van de goedkeurende controleverklaring van PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., is de jaarrekening door alle leden van de Raad van Commissarissen goedgekeurd en ondertekend ingevolge hun wettelijke verplichting krachtens artikel 2:101 (2) Burgerlijk Wetboek. De Raad van Commissarissen stelt de Aandeelhoudersvergadering voor de jaarrekening vast te stellen. Daarnaast wordt voorgesteld de Raad van Bestuur decharge te verlenen voor het gevoerde beheer en de Raad van Commissarissen voor het toezicht.

Dividend

Oranjewoud N.V. heeft in principe de doelstelling om 30% van de nettowinst beschikbaar te stellen voor dividend. Het uitkeren van dividend is afhankelijk van toekomstige resultaatontwikkelingen, marktontwikkelingen, gewenste solvabiliteit en de ruimte onder bestaande en toekomstige bankconvenanten. Het dividend zal beschikbaar worden gesteld als keuzedividend (cash en/of aandelen).

In 2018 is het Eigen Vermogen afgenomen. Het gerealiseerde resultaat (+10,9 miljoen euro) was positief. Het niet-gerealiseerde resultaat (-5,2 miljoen euro) was negatief. Het belangrijkste effect had de IFRS 15 aanpassing op het Eigen Vermogen aan het begin van 2018 van 30,4 miljoen euro negatief. Per saldo is het Eigen Vermogen in 2018 afgenomen met 25,9 miljoen euro. Het balanstotaal is daarnaast belangrijk toegenomen. De solvabiliteit is hierdoor gedaald van 21,7% (19,4% na IFRS 15 effect) naar 17,5%. Hiermee voldoet het niet aan de interne doelstelling van 25%.

De onderneming dient voldoende middelen beschikbaar te hebben om een mogelijke groei van het werkkapitaal als gevolg van een toename van de bedrijfsomvang te kunnen financieren. Verder zijn er ook beperkingen opgelegd in de financieringsdocumentatie ten aanzien van dividenduitkeringen. De combinatie van deze feiten leidt tot het voorstel van de Raad van Bestuur om, met goedkeuring van de Raad van Commissarissen, over het boekjaar 2018 geen dividend uit te keren.

FIOD

Op vrijdag 15 februari 2019 is de Groep verrast door de inval van de FIOD bij Strukton Groep op basis van een verdenking van corruptie en valsheid in geschrifte bij het verkrijgen van een opdracht voor het metroproject in Riyad. De Raad van Commissarissen is samen met de directie van mening dat er geen enkele aanleiding is voor een inval en dat deze inval zonder enige voorbereiding heeft plaatsgevonden. De FIOD had alle informatie van te voren kunnen krijgen.

In de vergaderingen van de Raad van Commissarissen, die hebben plaatsgevonden na de inval van de FIOD, zijn de maatregelen besproken die de Groep heeft genomen naar aanleiding van de doorzoekingen van de FIOD. Dit betreft onder andere een intern onderzoek dat, onder leiding van de directie van Strukton Groep, door de Compliance Officer van Strukton Groep is uitgevoerd. Op dit moment zijn er geen enkele concrete aanwijzingen voor onregelmatigheden.

De Raad van Commissarissen heeft zich laten adviseren over het te volgen proces en de kwaliteit van het interne onderzoek. Hierbij is door een onafhankelijke deskundige vastgesteld dat het interne onderzoek adequaat en zorgvuldig is uitgevoerd, de Raad van Commissarissen haar rol als toezichthouder op juiste wijze heeft ingevuld en hierbij vanuit haar toezichthoudende verantwoordelijkheid altijd afdoende gevolg heeft gegeven aan de informatie die de raad bereikte omtrent de risico's rond het Riyad Metro Project. Onder de voorliggende omstandigheden heeft de Raad van Commissarissen haar toezicht, lopende het strafrechtelijke onderzoek, geïntensiveerd.

Tot slot

Alhoewel het resultaat 2018 van de Groep voor het vierde jaar op rij positief is, tonen de eenmalige resultaten bij Rail en Civiel (Internationale projecten) eens te meer aan dat bepaalde segmenten meer dan andere gevoelig zijn voor incidenten. Het verlagen van het risicoprofiel zal dat zeker positief beïnvloeden, maar de kans op volatiliteit blijft. De onderliggende recurring performance, geschoond voor one-offs en IFRS 15 effecten, toont aan dat alle segmenten van de Groep en daarmee de Groep in zijn geheel de voor hen juiste strategische wegen hebben gevonden.

In 2019 zal ernaar worden gestreefd om risico's verder te reduceren en volatiliteit weg te nemen alsmede ook om de strategische doelen te herijken en onderscheidend en gefocust te zijn. De Raad van Commissarissen spreekt het vertrouwen uit dat de strategische propositie van de totale onderneming ondanks de recente one-offs voldoende sterk is om vertrouwen te hebben in de toekomst.

De Raad van Commissarissen van Oranjewoud N.V. dankt het management en de medewerkers voor de inspanningen in 2018.

De Raad van Commissarissen
H.G.B. Spenkelink
J.P.F. van Zeeland

12 september 2019

Verslag van de Raad van Bestuur

Inleiding

Oranjewoud N.V. (Oranjewoud) is een toonaangevend partner bij het ontwikkelen en toepassen van duurzame en integrale oplossingen voor alle facetten van onze leefomgeving, waarin we wonen, werken, recreëren en reizen. Oranjewoud N.V. heeft voor de middellange termijn vier strategische groeisectoren gedefinieerd. Dit zijn milieu, water, infrastructuur en ruimtelijke ordening.

De facto is Oranjewoud N.V. samengesteld uit een tweetal groepen, te weten Antea Group en Strukton Groep. Ook in 2018 hebben de Board van Antea Group en de Groepsdirectie van Strukton Groep beide separaat veel effort gestoken in het verder ontwikkelen en verbeteren van een onderscheidende strategie.

One-offs

De resultaten over het jaar 2018 zijn fors negatief beïnvloed door eenmalige resultaten bij onderdelen van Rail (met name Rolling Stock en Zweden) en Civiel (Internationale projecten) en door implementatie van de nieuwe verslaggevingsstandaard IFRS 15 (netto impact 5,7 miljoen euro negatief in 2018).

Belangrijk in 2018 is dat:

- De Groep voor het vierde jaar op rij winstgevend is.
- Alle segmenten in 2018 een positief operationeel resultaat scoren.
- Het operationeel resultaat van het segment Rail fors is gedaald.
- Het operationeel resultaat van de segmenten Civiel, Techniek en gebouwen en Advies- en ingenieursdiensten is verbeterd.
- Het goed renderende Antea Group (aangevoerd door Antea Nederland) is nog beter gaan renderen.
- De reorganisatie en optimalisatie in Frankrijk en de Verenigde Staten heeft geresulteerd in winstgroei.
- De continuïteit van de Groep is gewaarborgd door de nieuwe (ringfenced) financiering van Strukton Groep N.V. voor een periode van drie jaar met twee keer een verlengingsoptie van een jaar.

De impact van de implementatie van IFRS 15 op het Eigen Vermogen per 1 januari 2018 van de Groep was 30,4 miljoen euro negatief.

Gang van zaken

Oranjewoud heeft in 2018 opbrengsten van contracten met klanten gerealiseerd van 2,3 miljard euro (2017: 2,4 miljard euro). De reden voor deze lichte daling is dat de aanleg van de drie metrolijnen in Riyad in de afbouwfase is, waardoor de jaarlijkse productie over zijn piek is. Desondanks is de Groep tevreden over de opbrengsten van de contracten met klanten, aangezien groei daarvan geen doel op zich is.

De omzetgroei in het segment Advies- en ingenieursdiensten, een toename met 20,6 miljoen euro tot 417,2 miljoen euro, werd met name gerealiseerd door Antea Nederland en Iceacsa Grupo. De daling in het segment Railsystemen, een afname van 51,3 miljoen euro tot 826,6 miljoen euro, is het gevolg van een lagere produktie op onderhoud bij Rail Zweden. In het segment Civiele infrastructuur daalde de omzet met 108,7 miljoen euro tot 580,2 miljoen euro. De lagere omzet is het gevolg van een lagere produktie van het metroproject in Riyad. De omzet in het segment Techniek en gebouwen steeg met 20,4 miljoen tot 367,9 miljoen euro.

Het operationeel resultaat (Ebitda) daalde in 2018 met 24,5 miljoen euro van 96,9 miljoen euro naar 72,4 miljoen euro. Een verbeterde performance is er bij Civiele infrastructuur (+ 5,1 miljoen euro), Techniek en gebouwen (+ 1,7 miljoen euro) en Advies- en ingenieursdiensten (+ 1,6 miljoen euro). Een forse verslechtering is er bij Railsystemen (- 32,5 miljoen euro). Overig (- 0,5 miljoen euro) zag het Ebitda resultaat belangrijk dalen.

Het netto resultaat daalde in 2018 met 24,7 miljoen euro van 40,1 miljoen euro naar 15,4 miljoen euro.

Voor nadere informatie over de segmenten waarover de Groep rapporteert, wordt verwezen naar het onderdeel Segmentatie in het directieverslag.

Strategie

De hoofdpunten van de strategie zien op:

- Onderscheidend vermogen creëren en uitnutten.
- Investeren in technologie en specialistische producten.
- Focus op innovatie en digitale transformatie.
- Optimaliseren van het risicoprofiel van projecten.
- Evenwicht tussen omzet-risico-resultaat.
- Business development in geselecteerde sectoren en landen.
- Synergie binnen en tussen segmenten.

De specifieke strategische focus van de segmenten waarover de Groep rapporteert wordt hierna nader toegelicht.

Strukton Groep zoekt de aansluiting bij wereldwijde ontwikkelingen, waaronder urbanisatie en de daarmee gepaard gaande groeiende behoefte aan metro's en lightrail. Daarnaast ziet Strukton kansen op het gebied van ontsluiting van mijn- en havengebieden via betrouwbare en duurzame infrastructuur, onder meer in combinatie met assetmanagementoplossingen.

Het bedrijf brengt steeds meer focus aan in zijn werkzaamheden en concentreert zich op die activiteiten waar zijn kracht ligt. Onderhoud en beheer, met gebruik van hoogwaardige technologie, domeinkennis en vakmanschap, vormen de basis van de onderneming. Dit zorgt voor stabiliteit en biedt Strukton bovendien de kans zich te onderscheiden, door het gerichte gebruik van data bij beheer en onderhoud. Daarnaast richt Strukton zich op projecten met een sterke technologiecomponent en op projecten waarvoor het zijn specialismen kan inzetten en die goed aansluiten bij bewezen kennis en kunde van Strukton. Kennis van deze geïntegreerde technologieën maakt Strukton uniek. Hiermee kan Strukton de klant verder helpen. De focus en groei liggen met name op de technologisch georiënteerde specialismen in Europa, het Midden-Oosten, de Verenigde Staten, Canada en Australië.

Het segment Rail (Strukton Rail) heeft in Nederland, Denemarken en Italië goede resultaten gerealiseerd. Het resultaat in Zweden is teleurstellend, voornamelijk door tegenvallende resultaten in een aantal onderhoudscontracten. In België blijft Strukton Rail last houden van de moeilijke markt. De activiteiten van Strukton Rolling Stock zijn verlieslatend. Voor 2019 verwacht Strukton Rolling Stock betere resultaten.

Een steeds groter aandeel van de bedrijfsopbrengsten genereert Strukton Rail buiten Nederland. Het voornemen is die stijgende lijn door te zetten, onder andere door groei in de Verenigde Staten en Australië. De vooruitzichten in die landen zijn goed. De nadruk in deze landen ligt op data en smart maintenance.

In 2018 is Strukton International ondergebracht bij het segment Civiele Infrastructuur (Strukton Civiel), waardoor ook de financiële rapportage is samengevoegd. De resultaten van 2018 zijn ongeveer gelijk aan die van Strukton Civiel en Strukton International in 2017 samen. Dat zou de suggestie kunnen wekken dat er geen vooruitgang is geboekt, maar niets is minder waar. De Nederlandse tak van Strukton Civiel heeft duidelijk de stijgende lijn te pakken: de resultaten op eigen bodem zijn licht gestegen. De inkomsten uit buitenlandse opdrachten zijn per saldo weliswaar positief, maar beduidend lager dan in 2017. Dit heeft voornamelijk te maken met een aantal verlieslatende projecten en een lagere bijdrage uit het metroproject in Riyad, doordat het project inmiddels naar de eindfase loopt.

In Nederland hebben de drie regiobedrijven en de specialismen een goede bijdrage geleverd aan het resultaat. De projectenafdeling is nog een bron van zorg en zal in 2019 veel aandacht krijgen. De nadruk komt meer en meer te liggen op geïntegreerd rail-civiel werk. In deze opdrachten ligt de bewezen kennis en kunde van Strukton en kan Strukton zich onderscheiden in de markt.

Bij zijn internationale werkzaamheden kreeg Strukton Civiel te maken met meerdere projectbijstellingen. Daarom zal in 2019 opnieuw focus worden aangebracht in het soort opdrachten waarop wordt ingeschreven. De resultaten van het metroproject in Riyad zijn op peil gebleven en de ontwikkeling van het project verloopt goed.

Het segment Techniek en gebouwen (Strukton Worksphere) heeft in 2018 een goed resultaat gerealiseerd. De beheer- en onderhoudswerk-zaamheden verlopen goed; het aandeel daarvan in het resultaat groeit en klanten zijn zeer tevreden. De nieuw gekozen richting met betrekking tot projecten en ontwikkeling levert een positieve bijdrage. In de strategie legt Strukton Worksphere meer nadruk op digitalisering en verduurzaming. De activiteiten op deze twee gebieden groeiden aanzienlijk in 2018 en de verwachting is dat dit ook de komende jaren voldoende werk biedt. Voor een aantal projecten, die in 2018 zijn voltooid, is een additionele voorziening getroffen. Hiermee is het risicoprofiel van de organisatie sterk afgenomen. De voortgang van de nieuwbouw voor het RIVM en het CBG is goed: het pps-project verloopt conform planning. De orderportefeuille is goed gevuld.

Het segment Advies- en ingenieursdiensten (Antea Group) is een internationaal advies- en ingenieursbedrijf, gespecialiseerd in full-service oplossingen op het gebied van milieu, water, infrastructuur en ruimtelijke ordening. Door strategisch denken, multidisciplinaire perspectieven en technische expertise te combineren, kunnen we zeer effectief de uitdagingen van onze klanten - we leveren duurzame resultaten voor een betere toekomst - oplossen. De landenorganisaties van Antea Group zijn gericht op de

ontplooiing van activiteiten in het eigen land. Overstijgend is Antea Group als groep actief in internationale tenders – bijvoorbeeld voor donor-organisaties - en in productontwikkeling en innovaties en digitale transformatie als ook in internationale speerpunten, bijvoorbeeld op het gebied van water, remediation en data- en assetmanagement.

Met meer dan 3.200 medewerkers over de hele wereld, bedienen we klanten variërend van wereldwijde energiebedrijven en fabrikanten tot donororganisaties, nationale overheden en lokale gemeenten.

Elke dag is onze ambitie om onze activiteiten duurzaam te laten groeien door een internationale onderneming op te bouwen die de expertise van onze bronnen benut om innovatieve oplossingen te leveren aan partner cliënten over de hele wereld.

Wij bieden client value via een gevarieerd portfolio van advies- en ingenieursdiensten die rekening houden met de actuele uitdagingen van de markt en fit-for-purpose oplossingen promoten. Onze mensen zijn gepassioneerd voor hun vak en werken aan het vertalen van complexe vereisten naar haalbare acties. We zijn agile en adaptief van aard, in staat om te innoveren en optimaal gebruik te maken van onze wereldwijde middelen om toonaangevend te blijven in de sector. Door Antea Group te engagen, profiteren klanten van succesvolle projecten die de aarde beschermen, business groei mogelijk maken en sociaal welzijn waarborgen.

Met de cijfers van 2018 gaf Antea Group een voortreffelijk vervolg aan het jaar daarvoor. Vooruitgang door innovatie: zo laat 2018 zich het beste samenvatten. Een jaar waarin we volop hebben geïnvesteerd in ons innovatief vermogen en waarin we de eerste vruchten mochten plukken van innovaties. Daarnaast wisten we onze positie als internationaal bureau verder uit te bouwen. Onder meer door te zorgen voor groeiende internationale verbinding tussen de landenorganisaties.

Antea Group Nederland wist voor de tweede keer op rij het beste resultaat ooit neer te zetten. Dankzij het duizenddagenplan wisten we onze zichtbaarheid, winstgevendheid, klantfocus en innovatief vermogen te vergroten. Ook Antea Group België zette de positieve trend door. Hier werd het resultaat van 2017 eveneens overschreden.

Positieve ontwikkelingen zagen we eveneens in Frankrijk en de Verenigde Staten. Antea Group USA zag een flinke winstgroei. Dit is mede te danken aan een herstellende olie- en gasmarkt, maar ook aan diversificatie in diensten en klanten en verbeterde productiviteit. In Frankrijk hebben we de afgelopen twee jaar fors geïnvesteerd in de optimalisatie van de organisatie, onder andere met het programma ‘smart builders’. Dit betaalde zich in 2018 uit in een verbeterd rendement en een positief toekomstperspectief.

Het eerste jaarresultaat van Iceacsa Grupo mag zeker niet onvermeld blijven. De nieuwkomer droeg in 2018 positief bij aan het groepsresultaat. Ook gaf Iceacsa een positieve invulling aan de rol van ‘stepping stone’ in Latijns-Amerika. Mede dankzij het netwerk zagen we het aantal gezamenlijke projecten in landen als Panama, Colombia en Mexico groeien.

Disruptieve ontwikkelingen

De segmenten ondervinden in de verschillende landen waarin zij actief zijn in meer of mindere mate direct of indirect verstorende invloeden van factoren als: beschikbaarheid van voldoende gekwalificeerd personeel, (onduidelijkheid over toekomstige) wet- en regelgeving, valutakoersen, beschikbaarheid en prijzen van grond- en hulpstoffen, digitalisering en robotisering. Het Bestuur en de directies van de segmenten en onderdelen werken dynamisch aan het analyseren van de potentiële risico’s en het bepalen van maatregelen om de invloed van de verwachte verstoringen te mitigeren. In 2018 heeft Antea Nederland bijvoorbeeld met gerichte acties, zoals een pop-up store op Utrecht Centraal in oktober, gewerkt aan zijn zichtbaarheid en aantrekkelijkheid voor personeel. Inzake digitale transformatie en innovatie zijn er op segmentniveau (Antea Group Innovatie-hub in Orléans Frankrijk) en breder initiatieven gestart en actief.

Overnames

Indien het passend is voor de ontwikkeling van de strategie en de lange termijn waardecreatie van de segmenten van de Groep, dan doet de Groep in voorkomende gevallen een gerichte overname. Een besluit tot het deelnemen in een overnameproces wordt pas genomen nadat aan verschillende voorwaarden is voldaan. Zo moeten er voor het betreffende segment voldoende kasmiddelen beschikbaar zijn, ook in relatie tot de vigerende bankconvenanten, moet de target aan een bepaald profiel (minimale omvang, spreiding van klanten en producten, beperkte financiële, juridische en belastingrisico’s, ratio’s) voldoen en moet de target businesswise snel kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van de strategie en de lange termijn waardecreatie van het segment. De waardebepaling vindt plaats op basis

van verschillende waarderingsmethoden, rekening houdend met onder andere toekomstige kasstromen en kapitaalkosten.

Na een acquisitie wordt de overgenomen entiteit zelfstandig of als onderdeel van een grotere cash generating unit (CGU) gevolgd en wordt erover gerapporteerd als geïntegreerd onderdeel van de periodieke rapportages van de Groep. Periodiek wordt de waarde van de business combinatie getest, eveneens rekening houdend met onder andere toekomstige kasstromen en kapitaalkosten. De uitkomsten van deze test zijn een belangrijke status indicator.

Indien tot de Groep behorende onderdelen niet of niet langer bijdragen aan de strategie en aan de lange termijn waardecreatie van de Groep, dan kan er worden besloten tot het vervreemden van het betreffende bedrijfsonderdeel. Ook dit besluit wordt zorgvuldig afgewogen, rekening houdend met alle potentiële (afbreuk)risico's en nadelige gevolgen.

In boekjaar 2018 hebben geen materiële overnames plaatsgevonden.

Financiering en aandelenbelang

Financiering

Op 13 april 2018 heeft Strukton Groep een nieuwe financiering afgesloten met een einddatum van 13 april 2021 en een verlengingsoptie tot maximaal 13 april 2023. De hoofdlijnen van deze financiering zijn:

- Looptijd van drie jaar met twee keer een mogelijkheid tot verlenging met een jaar.
- Geen verplichte aflossingen tot de einddatum.
- Committed Revolving Credit Facility van 115 miljoen euro, tot ultimo 2018 bedraagt de kredietmarge 150 bps (all-in). Vanaf 2019 is de kredietmarge afhankelijk van een pricegrid die gekoppeld is aan de leverage ratio (price range van 100 tot 175 bps).
- Gecommitteerde bankgarantielijn ter grootte van 130 miljoen euro specifiek voor het metroproject in Riyad, Saoedi-Arabië.
- Ongecommitteerde (bank)garantielijnen ter grootte van 180 miljoen euro, verstrekt door in totaal vijf garantieverstrekkende instellingen.

Op basis van de overeengekomen financiering beschikt Strukton over voldoende krediet- en bankgarantie-faciliteiten.

Bankconvenanten

Oranjewoud N.V. is het gehele jaar 2018 en per 31 december 2018 compliant ten aanzien van de met de banken overeengekomen convenanten.

Strukton Groep N.V. (Strukton) heeft zijn eigen financieringsarrangement dat volledig ringfenced is van de financiering van Oranjewoud N.V. Strukton is het gehele jaar 2018 en per 31 december 2018 compliant ten aanzien van de met de banken overeengekomen convenanten.

Aandelenbelang

Oranjewoud N.V. is voor 98,20% in handen van Sanderink Investments B.V. (ultimo 2018: 97,73%).

Gescheiden ondernemingen

De advies- en ingenieursdiensten van Antea Group en de uitvoeringsactiviteiten van Strukton Groep zijn niet en worden niet geïntegreerd. Vanzelfsprekend wordt samengewerkt op het moment dat opdrachtgevers kunnen profiteren van de gecombineerde kennis, competenties en referenties van de Groep en vindt kennisuitwisseling en het delen van best practices plaats.

Antea Group en Strukton Groep hebben ieder hun eigen strategische doelstellingen. Het beleid van Oranjewoud N.V. met betrekking tot het voorkomen van eventuele belangenverstrengeling is vorm gegeven door compartimentering van ondernemingen en procedures die worden aangepast aan de interne organisatorische veranderingen en de eisen die gesteld worden door aanbestedingswet- en regelgeving. Deze procedures omvatten: organisatorische scheiding van projecten, scheiding van bedrijven, scheiding van managementsystemen, borging van geheimhouding en de bedrijfs(gedrags)code. De medewerkers van de relevante onderdelen van Oranjewoud N.V. worden voorgelicht over belangenverstrengeling, integriteit en het belang van naleving van (interne) regelgeving. De ICT systemen en de directies van Antea Group en Strukton Groep zijn gescheiden.

Gebeurtenissen na balansdatum

Op 16 januari 2019 heeft Strukton Rail zijn belang in het Italiaanse spoorbedrijf CLF Group (Costruzioni Linee Ferroviarie) uitgebreid van 60% naar 100%. Strukton Rail heeft 40% van de aandelen overgenomen van Unieco. Strukton Rail heeft al sinds 1998 een belang in CLF en verkreeg in 2013 een meerderheidsbelang. CLF Group bestaat uit CLF SpA en de dochterondernemingen UNIFERR, S.I.F.EL en het engineeringbedrijf TES.

CLF Group is een toonaangevend bedrijf, actief op het gebied van ontwerp, bouw, onderhoud en vernieuwing van spoor-, metro- en tramlijnen in Italië en daarbuiten (Algerije, Marokko, Venezuela en Bulgarije). Alles staat in het teken van veilig en betrouwbaar spoorvervoer. CLF heeft vestigingen in Bologna, Alessandria en Spigno Monferrato.

Strukton Rail en CLF hebben de afgelopen jaren nauw samengewerkt als het gaat om mechanisering en digitalisering. Ze maken gebruik van elkaars gespecialiseerde high-output machines voor het snel en efficiënt uitvoeren van nieuwbouw, vernieuwing en onderhoud. De bemanning en machines van CLF zijn de laatste jaren met succes ingezet bij projecten van Strukton in Denemarken en Nederland. Ook werkt CLF samen met Strukton voor de toepassing van smart maintenance producten in Italië, zoals IoT-sensoren van Dual Inventive.

Op vrijdag 15 februari 2019 zijn wij verrast door een inval van de fiscale opsporingsdienst bij Strukton Groep op basis van een verdenking van corruptie en valsheid in geschrifte bij het verkrijgen van een opdracht voor het metroproject in Riyad. Wij zijn van mening dat er geen enkele aanleiding is voor een inval en dat deze inval zonder enige voorbereiding heeft plaatsgevonden. De FIOD had alle informatie van tevoren kunnen krijgen. Er is nog veel onduidelijk over de exacte aanleiding van het FIOD onderzoek.

Wij verlenen alle gevraagde medewerking aan de FIOD en geven volledig openheid van zaken. Direct na de inval zijn wij een intern onderzoek gestart. De lijst met alle door de FIOD in beslag genomen gegevens is beoordeeld op indicaties van onregelmatigheden. Uit dit onderzoek zijn geen bevindingen voortgekomen die duiden op het niet naleven van toepasselijke wet- en regelgeving.

Wij hechten veel waarde aan integer zaken doen en voor zover uit door ons intern uitgevoerd onderzoek is gebleken, zijn er nooit steekpenningen betaald voor de verwerving van het metroproject in Riyad. Wij leven onze gedragscode Integer zaken doen te allen tijde na als onderdeel van het Strukton All Right programma en zien daar ook op toe.

De overname van het Poolse deel van Tractebel-Engie door Antea Group is op 29 mei 2019 officieel afgerond. Het ingenieurs- en consultancybureau telt ongeveer 75 medewerkers en heeft een goede naam opgebouwd als specialist in thermische en hernieuwbare energie, energietransport en –distributie. Ook is het bureau een gevestigde naam op het gebied van water-, afvalwater en infrastructuur. Het bedrijf is na de overname verder gegaan onder de naam Antea Group Polen.

Op 14 juni 2019 heeft grootaandeelhouder Sanderink Investments B.V. een achtergestelde lening van 10 miljoen euro verstrekt aan Oranjewoud N.V. De achtergestelde lening is aangewend voor de continuiteit van de financiering in Zweden middels de versterking van het eigen vermogen van Strukton Rail Zweden.

Segmentatie

Oranjewoud N.V. rapporteert over de segmenten Advies- en ingenieursdiensten, Railsystemen, Civiele infrastructuur, Techniek en gebouwen en Overig.

Advies- en ingenieursdiensten

in EUR x miljoen	**2018**	**2017**
Opbrengsten contracten klanten	417,2	396,6
Operationeel resultaat (ebitda)	31,4	29,8
Orderportefeuille	239	242
Aantal medewerkers (ultimo)	3213	3155

De opbrengsten van contracten met klanten in het segment Advies- en ingenieursdiensten zijn in 2018 417,2 miljoen euro (2017: 396,6 miljoen euro). Het operationeel resultaat is 31,4 miljoen euro (2017: 29,8 miljoen euro). De stijging van het aantal medewerkers per ultimo 2018 tot 3213 (2017: 3155) is bijna geheel gerealiseerd in Nederland.

De economie in **Nederland** was in 2018 stabiel. De arbeidsmarkt ontwikkelt zich verhit met als gevolg veel vraag naar goede arbeidskrachten terwijl het aanbod krap blijft. Wij worden daarmee geconfronteerd, maar ook veel van onze (overheids-)opdrachtgevers zijn op zoek naar goed opgeleid en kundig personeel en vissen in dezelfde vijver. Antea Nederland heeft in 2018 zijn leidende positie kunnen vasthouden en heeft wederom een hogere omzet en hoger operationeel resultaat gerealiseerd. De orderportefeuille is gestegen naar 91,2 miljoen euro (2017: 84,0 miljoen euro). Het aantal medewerkers is met 1487 hoger dan in 2017 (1434).

Prijsdruk, sterke concurrentie en relatief hoge offertekosten blijven de ontwikkeling in **België** beïnvloeden. Antea België heeft desondanks een stijging van de omzet gerealiseerd en de orderportefeuille is gestegen naar 32,1 miljoen euro (2017: 31,8 miljoen euro). Het aantal medewerkers is gering gestegen (2018: 207 en 2017: 201).

Het lichte herstel van de economie in **Frankrijk** is in het laatste kwartaal van 2018 gestagneerd. Door de burgerprotesten zijn (overheid)opdrachtgevers terughoudend met het verstrekken van opdrachten. Antea Frankrijk heeft zich in de onrustige markt goed staande weten te houden en heeft een fractionele stijging van het operationeel resultaat gerealiseerd. De orderportefeuille is gedaald naar 56,6 miljoen euro (2017: 57,7 miljoen euro). Het aantal medewerkers is nagenoeg stabiel met 837 (2017: 839).

De diversificatie van het producten- en dienstenaanbod door Antea in de **Verenigde Staten** is ook in 2018 doorgezet. Door de afname van het aantal ELT-projecten is de omzet licht gedaald, maar het operationeel resultaat is gestegen. Dit is mede te danken aan een herstellende olie- en gasmarkt, maar ook aan verbeterde productiviteit. De orderportefeuille is gedaald naar 44,3 miljoen euro (2017: 53,0 miljoen euro) en het aantal medewerkers is nagenoeg stabiel met 384 (2017: 385).

Het eind 2017 overgenomen **Iceacsa Grupo in Spanje en Latijns Amerika** heeft in 2018 naar tevredenheid gepresteerd. Zowel de omzet als het operationeel resultaat hebben positief bijgedragen aan het resultaat van het segment Advies- en ingenieursdiensten. Iceacsa had ultimo 2018 100 medewerkers (2017: 88).

Maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaamheid binnen Antea Group

Inspelen op de vragen van vandaag en de antwoorden van morgen. Dát is waar Antea Group voor staat: 'Understanding today. Improving tomorrow'. Samen met opdrachtgevers wordt elke dag aan een betere en duurzame leefomgeving gewerkt. Een omgeving waar we met elkaar prettig kunnen wonen, werken en recreëren. Niet alleen vandaag, juist ook in de toekomst. Duurzaam ondernemen kan alleen in samenspraak met de wereld om ons heen. Antea Group pakt zijn verantwoordelijkheid in eigen huis, in relaties met opdrachtgevers en partners én in de keten. Duurzaamheid, maatschappelijk verantwoord ondernemen, volhoudbaarheid, corporate social responsibility; het zijn wat Antea Group betreft synoniemen voor het verstandig omgaan met de onderneming. Daarbij wordt steeds gezocht naar de balans tussen de P's van Profit, People en Planet, zodat de onderneming nu en in de toekomst relevant blijft voor markt en samenleving.

Railsystemen

Tot de kernactiviteiten van Strukton Rail behoren nieuwbouw, vernieuwing, beheer en onderhoud van spoorinfrastructuur, zowel heavy rail als light rail (inclusief tractie en bovenleiding, seinwezen, telecommunicatie en informatie- en besturingssystemen), ontwerp, bouw, installatie en inbedrijfstelling van elektrische systemen voor rolling

stock, data-acquisitie en datamanagement en systeemintegratie. Strukton Rail is gespecialiseerd in asset management, hooggemechaniseerde werkmethodes, monitoringsystemen, meet- en inspectiesystemen, energiesystemen, tractie-elektronica en boordnetsystemen en installatie en integratie van ERTMS en andere treinbeveiligingssystemen.

in EUR x miljoen	**2018**	**2017**
Opbrengsten contracten klanten	826,6	877,9
Operationeel resultaat (ebitda)	30,9	63,4
Orderportefeuille	1.881	1.897
Aantal medewerkers (ultimo)	3817	3743

De slechte performance van een aantal onderhoudscontracten in Zweden heeft geleid tot een tegenvallend operationeel resultaat van het segment Railsystemen. Rail Italië heeft daarentegen een uitstekend resultaat gerealiseerd en ook projecten en onderhoudscontracten in Nederland hebben een prima bijdrage geleverd aan het resultaat. In België blijft Strukton Rail last houden van de moeilijke markt. De activiteiten van Strukton Rolling Stock zijn verlieslatend. Voor 2019 verwacht Strukton Rolling Stock betere resultaten.

De orderportefeuille in Nederland is gestegen ten opzichte van voorgaand jaar. Ook Zweden heeft een sterke orderportefeuille. De portefeuille in Italië is iets afgenomen ten opzichte van 2017 doordat er op een aantal in 2017 gescoorde grote onderhoudscontracten een gedeelte van de productie inmiddels gerealiseerd is.

Civiele infrastructuur

Tot de kernactiviteiten van Strukton Civiel behoren ontwerp, realisatie, beheer en onderhoud van geïntegreerde infrastructurele projecten, kunstwerken, wegenbouw, waterbouw, betonbouw, circulair bouwen, opwekking en distributie van (duurzame) energie en ondergronds bouwen. Strukton Civiel is gespecialiseerd in funderingstechnieken, afzinken en onderwatertechnieken, bitumen, injectietechnieken, milieutechniek, assetmanagement, brugoverlagingen, verkeerstechnieken (verkeers- en tunneltechnische installaties), prefab beton, geluidsschermen, grond- en afvalstoffenbeheer, verkeersgeleidingen, incidentmanagement, renovatie van bruggen en sluizen, persen, schuiven en vijzelen en spoorgebonden civiele infra.

in EUR x miljoen	**2018**	**2017**
Opbrengsten contracten klanten	580,2	688,9
Operationeel resultaat (ebitda)	1,1	-4,0
Ebitda plus deelnemingsresultaat	7,3	6,8
Orderportefeuille	442	613
Aantal medewerkers (ultimo)	1291	1357

Het segment Civiele infrastructuur heeft een beter resultaat gerealiseerd dan in 2017. Met name de regiobedrijven en specialismen hebben daaraan bijgedragen. De gerealiseerde resultaten van de projectenafdeling vallen tegen. De projectenafdeling zal in 2019 veel aandacht krijgen. De nadruk komt meer en meer te liggen op geïntegreerd rail-civiel werk. In deze opdrachten ligt de bewezen kennis en kunde van Strukton en kan Strukton zich onderscheiden in de markt. De resultaten van het metroproject in Riyad zijn op peil gebleven en de ontwikkeling van het project verloopt goed.

De orderportefeuille van het segment Civiele infrastructuur is gedaald ten opzichte van 2017 als gevolg van de gerealiseerde productie van het metroproject in Riyad.

Techniek en gebouwen

De kernactiviteiten van Strukton Worksphere (segment Techniek en gebouwen) betreffen installatietechniek en bouwkunde, beheer en onderhoud, projectontwerp en realisatie, exploitatie en revitalisatie en ontwikkeling. Strukton Worksphere is gespecialiseerd in assetmanagement, risicogestuurd onderhoud, Strukton PULSE, monitoringsystemen, datamanagement, energiemanagement, system engineering, elektrotechniek en werktuigbouw, dbmo-contracten, exploitatiemanagement (w.o. ESCo's) en duurzaamheidsadvies.

in EUR x miljoen	**2018**	**2017**
Opbrengsten contracten klanten	367,9	347,5
Operationeel resultaat (ebitda)	6,0	4,3
Orderportefeuille	619	549
Aantal medewerkers (ultimo)	1751	1765

Het operationeel resultaat van het segment Techniek en gebouwen ligt boven voorgaand boekjaar. De beheer- en onderhoudswerkzaamheden hebben een goede bijdrage geleverd aan het resultaat. Voor een aantal projecten, welke in 2018 zijn voltooid, is een additionele voorziening getroffen. Hiermee is het risicoprofiel van de organisatie sterk afgenomen. De voortgang van de nieuwbouw voor het RIVM en het CBG is goed: het pps-project verloopt nu conform planning.

De orderportefeuille van het segment Techniek en gebouwen is goed gevuld. In juni 2018 zijn de

aandelenbelangen in MEET RIVM CBG B.V. overgenomen van Hurks en Heijmans. Hierdoor is de orderportefeuille extra gestegen.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaamheid binnen Strukton Groep
Strukton onderneemt met oog voor de omgeving. Maatschappelijk verantwoord ondernemen heeft niet voor niets een prominente plaats in de bedrijfsvoering. Het mvo-beleid heeft als motto 'samen denken in levensduur'. People, planet en profit zijn de drie pijlers in het beleid.

Strukton werkt samen met medewerkers, opdrachtgevers, leveranciers, onderaannemers en andere ketenpartners aan duurzaamheid en levensduurverlenging. Die aanpak weerspiegelt het belang van het woord 'samen' in het mvo-motto van Strukton. Daarnaast hecht Strukton grote waarde aan een pragmatische aanpak, zodat duurzaam ondernemen in alle lagen van het bedrijf goed verankerd raakt. Daarbij gaat het om veiligheid, de levensduur van materiaal, de kwaliteit van producten en diensten, aandacht voor de natuur, duurzaamheid van relaties en gezondheid en vitaliteit van medewerkers.

Overig

in EUR x miljoen	**2018**	**2017**
Opbrengsten contracten klanten	76,9	73,8
Operationeel resultaat (ebitda)	2,9	3,4
Orderportefeuille	17	17
Aantal medewerkers (ultimo)	203	212

In het segment Overig wordt gerapporteerd over de onderdelen Sport en Detachering.

Sport
Sport bestaat uit Antea Sport Nederland, J&E Sports en Edel Grass. De omzet van Sport is ten opzichte van vorig jaar gestegen. Het operationeel resultaat is gedaald. De orderportefeuille is met 13,7 miljoen euro (2017: 14,0 miljoen euro) goed en het aantal medewerkers is gestegen naar 56 (2017: 55).

Detachering
Ten opzichte van vorig jaar zijn zowel de omzet als het bedrijfsresultaat licht gedaald. Het aantrekken van goed gekwalificeerd hoger opgeleid technisch personeel blijft een uitdaging. De orderportefeuille is gering toegenomen tot 3,0 miljoen euro, terwijl het aantal medewerkers is afgenomen naar 147 (2017: 157).

Interne beheersing

Oranjewoud N.V. verricht een breed scala aan activiteiten, uitgevoerd door de diverse werkmaatschappijen, op het gebied van water, infrastructuur, milieu en ruimtelijke ordening. De interne beheersing is georganiseerd op het niveau van de verschillende werkmaatschappijen en beperkt aanwezig op het niveau van Oranjewoud N.V. zelf. Dat is een bewuste keuze, het bevordert het ondernemerschap. Echter, als gevolg van de toegenomen complexiteit van de omgeving waarin de groep opereert (qua risico's, juridische context en de toename van internationale business) is het noodzakelijk om ook op het niveau van Oranjewoud N.V., in aanvulling op reeds bestaande procedures, aanvullende procedures op te stellen en te implementeren op bijvoorbeeld het gebied van internal audit en daaraan gerelateerde processen. Deze procedures worden vastgelegd in een handboek en, als een minimum vereiste, van toepassing verklaard op de activiteiten van de werkmaatschappijen.

De strategie van de Groep is er op gericht om de risico's in de orderportefeuille en de order-intake te verlagen. In 2018 zijn op dit punt belangrijke stappen gezet.

Amortisatie

De totale bruto amortisatie van immateriële vaste activa, Purchase Price Allocation (PPA) afschrijvingen en overige amortisaties, bedraagt 9,6 miljoen euro (2017: 11,5 miljoen euro). De amortisatie van immateriële vaste activa heeft daarmee in 2018 een fors effect op het netto resultaat.

In het verslagjaar 2018 is een bruto bedrag (non-cash) van 3,8 miljoen euro (2017: 8,4 miljoen euro) gerelateerd aan Purchase Price Allocations (PPA's) geamortiseerd ten laste van het resultaat.

Kapitaalstructuur

Het maatschappelijk kapitaal bedraagt per 31 december 2018 10.000.000 euro bestaande uit 100.000.000 aandelen A en B van elk 0,10 euro. Het geplaatst en volgestort kapitaal bedraagt 62.872.869 aandelen elk 0,10 euro groot. Het geplaatst kapitaal bestaat per 31 december 2018 (en 2017) uit 2.955.307 euro aandelen A en 3.331.980 euro aandelen B. Voor aandelen B is, in tegenstelling tot aandelen A, geen beursnotering aangevraagd. Er is geen verschil in zeggenschap tussen de aandelen A en B.

Financiering en Financiële instrumenten

Algemeen

De belangrijkste financiële instrumenten van de Groep omvatten bankleningen en -kredieten en geldmiddelen en kasequivalenten. De Groep maakt daarnaast gebruik van interest rate swaps en inflatieswaps om de rente- en inflatierisico's uit hoofde van concern- en projectfinancieringen af te dekken. De belangrijkste doelstelling van de financiële instrumenten is financiering aan te trekken voor de bedrijfsactiviteiten van de Groep. Verder bestaan verschillende andere financiële vaste activa en passiva, zoals handelsvorderingen en schulden aan leveranciers, die direct voortvloeien uit de bedrijfsactiviteiten. Er zijn geen derivaten en geen financiële instrumenten voor handelsdoeleinden.

Alle financiële activa en verplichtingen met uitzondering van de op reële waarde gewaardeerde pps-vorderingen en derivaten, zijn gewaardeerd conform de categorie "leningen en vorderingen" zoals bedoeld in IAS 39.

Financiële Convenanten

Oranjewoud N.V. is het gehele jaar 2018 en per 31 december 2018 compliant ten aanzien van de met de banken overeengekomen convenanten.

Strukton Groep N.V. (Strukton) heeft zijn eigen financieringsarrangement dat volledig ringfenced is van de financiering van Oranjewoud N.V. Strukton is het gehele jaar 2018 en per 31 december 2018 compliant ten aanzien van de met de banken overeengekomen convenanten.

Renterisico

Kredieten zijn nodig door de mismatch tussen vorderingen en schulden. Kredieten met een variabele rente zijn blootgesteld aan het risico van verandering in kasstromen ten gevolge van rentewijzigingen. Het beleid van de Groep is erop gericht om langlopende financieringen deels tegen een vaste rente af te sluiten. Om dit te bewerkstelligen worden renteswaps afgesloten. Het renterisico met betrekking tot de financiering van pps-projecten wordt altijd afgedekt met behulp van renteswaps.

Valutarisico

Het merendeel van de activiteiten van de Groep vindt plaats in het eurogebied. Daarnaast is in 2013 het metroproject in Riyad, Saoedi-Arabië, gestart. Voor het metroproject in Riyad wordt het vreemde valutarisico op een groot gedeelte van de toekomstige kasstromen in US dollars afgedekt. Incidentele posities in vreemde valuta worden afgedekt met valutatermijncontracten. Het vreemde valutarisico op het eigen vermogen van buitenlandse dochters en de aan deze dochters verstrekte langlopende leningen, het zogenaamde translatierisico, wordt niet ingedekt, met uitzondering van Antea Verenigde Staten.

Kredietrisico

Een belangrijk deel van de opdrachtgevers bestaat uit publieke organisaties (overheden) waardoor het kredietrisico minimaal is. Bij leveringen aan private opdrachtgevers, hoger dan een bepaald bedrag, wordt ook het kredietrisico in de contractbeoordeling betrokken. Daarenboven worden opdrachten naar voortgang van de projecten (vooruit) gefactureerd. De beschikbare liquiditeiten zijn ondergebracht bij kredietwaardige bancaire instellingen.

Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat de Groep niet op het vereiste moment aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen. De uitgangspunten van het liquiditeitsbeheer zijn dat voldoende liquiditeitsruimte aanwezig is om te kunnen voldoen aan huidige en toekomstige financiële verplichtingen, in normale en bijzondere omstandigheden, zonder dat daarbij onaanvaardbare verliezen worden geleden of de reputatie van de Groep in gevaar komt. Met behulp van voortschrijdende liquiditeitsprognoses wordt vastgesteld of voldoende liquiditeit beschikbaar is. Bij langlopende contracten wordt veelal aan opdrachtgevers om termijnbetalingen gevraagd voor de financiering van de projectkosten.

Bankgaranties

Voor projecten, huurcontracten en investeringsverplichtingen zijn door de Groep bankgaranties afgegeven.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaamheid

Investeren in de toekomst

Een evenwicht zoeken tussen financieel economische resultaten, sociale en personeelsbelangen en het milieu. Niet alleen denken aan het hier en nu, maar ook rekening houden met toekomstige generaties. Oranjewoud N.V. is bewust bezig met duurzaam ondernemen. Het gaat daarbij om duurzaamheid in de business, duurzame bedrijfsvoering, vrijwilligerswerk door medewerkers en maatschappelijke sponsoring. Er ontstaat in de markt steeds meer vraag naar duurzame oplossingen en toepassingen. Oranjewoud N.V. beweegt

mee met deze waardevolle ontwikkeling. Voor specifieke informatie over activiteiten en projecten in het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaamheid wordt verwezen naar de toelichtingen in de Segmentatie.

Integriteit
Wij staan voor integriteit. Integriteit betekent dat we altijd werken volgens de hoogste professionele en ethische normen en dat we vertrouwen opbouwen door transparant en eerlijk te zijn. Dit in relatie tot alle stakeholders, zowel klanten, aandeelhouders, partners als werknemers.

Betrouwbaar partner
Wij zijn een betrouwbare partner voor onze klanten en streven ernaar onze producten en diensten te leveren met oog voor de belangen van onze partners. We bieden aan onder voorwaarden die geen afbreuk doen aan ons onafhankelijke professionele oordeel en streven naar het creëren van optimale waarde voor klanten.

Dilemma's
Het is ondoenlijk om voor alle potentiële dilemma's een draaiboek te maken. We stimuleren echter onze werknemers om (zakelijke) dilemma's met elkaar en met het management te bespreken.

Corruptiebestrijding
We ondersteunen de principes van vrij ondernemen en eerlijke concurrentie en houden rekening met de geldende voorschriften. Onze bedrijfscode biedt specifieke richtlijnen met betrekking tot geschenken, gastvrijheid en betalingen aan derden. Gerichte instructies tegen corruptie zijn beschikbaar. Het belang van integer zaken doen wordt op diverse manieren onder de aandacht gebracht bij medewerkers, onder andere via digitale nieuwsbrief, presentaties en trainingen. Bekendheid met de bedrijfscode wordt jaarlijks getoetst bij alle medewerkers.

Verantwoord werkgever
Onze medewerkers zijn onze assets en vormen de sleutel tot het succes van de Groep. Wij vinden het belangrijk om onze medewerkers, naast een breed en flexibel pakket aan arbeidsvoorwaarden, ook ondersteuning te bieden in de ontwikkeling van kennis en vaardigheden. En dat alles in een gezonde, veilige en professionele werkomgeving. Elke medewerker heeft gelijke kansen op persoonlijke erkenning, (loopbaan) ontwikkeling en compensatie, ongeacht geslacht, leeftijd, achtergrond of overtuiging.

Sociale aangelegenheden
In de landen waarin de Groep actief is, volgen we de vigerende wet- en regelgeving en respecteren we de cultuur en de belangen van de samenleving. We streven ernaar om de kwaliteit van de wereld om ons heen te verbeteren.

Personele aangelegenheden
De Groep waardeert zijn werknemers en respecteert hun mensen- en arbeidsrechten, zodat ze kunnen werken in een veilige, gezonde en professionele werkomgeving. Een omgeving waarin collega's samenwerken. De Groep heeft de ambitie om tot de top te behoren van werkgevers in de landen waarin ze actief is. Elke medewerker heeft gelijke kansen op persoonlijke erkenning, (loopbaan) ontwikkeling en compensatie, ongeacht geslacht, leeftijd, achtergrond of overtuiging. Er geldt een zero-tolerance beleid op het gebied van discriminatie of intimidatie. Personele gegevens worden door de Groep in overeenstemming met de toepasselijke wetgeving inzake gegevensbescherming verwerkt en behandeld.

Mensen- en arbeidsrechten
De Groep respecteert mensenrechten en arbeidsrechten als integraal onderdeel van verantwoordelijk zakelijk gedrag; verbiedt het gebruik van elke vorm van dwangarbeid en mensenhandel, inclusief arbeidshandelingen van mensen jonger dan de van toepassing zijnde wettelijke minimumleeftijd; accepteert geen intimidatie, respectloos of ongepast gedrag; focust op veiligheid, gezondheid en welzijn; bevordert een goede balans tussen werk en privé en streeft naar een marktconforme beloning.

Diversiteitsbeleid
Om een afspiegeling te zijn van de maatschappij is het voor de Groep van belang om na te denken over de diversiteit van het personeelsbestand. De Groep streeft naar een evenwichtige verdeling van zijn medewerkers in verschillende posities qua leeftijd, geslacht en achtergrond inzake opleiding en beroepservaring. Diversiteit bevordert het begrip voor alle facetten van onze in- en externe omgeving en voor onze relatie met alle stakeholders en ondersteunt onze strategie internationaal en op het gebied van innovatie en digitale transformatie. We streven ernaar om in 2019 ons beleid inzake diversiteit te kwalificeren en waar mogelijk te kwantificeren.

2019

De Groep heeft een goed gevulde orderportefeuille; dat geeft vertrouwen. Ook de marktsituatie stemt hoopvol. De Raad van Bestuur doet echter geen kwantitatieve uitspraken over de verwachte resultaten voor 2019.

Bestuursverklaring ex artikel 5:25C sub 2c van de Wet op het financieel toezicht

Wij bevestigen dat de jaarrekening, opgesteld in overeenstemming met International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals die zijn goedgekeurd door de Europese Unie alsmede in overeenstemming met BW 2 Titel 9, een getrouw beeld geeft van de activa, passiva, financiële positie en resultaten van Oranjewoud N.V. en de gezamenlijk in de consolidatie opgenomen ondernemingen en dat het jaarverslag van de Raad van Bestuur een getrouw beeld geeft omtrent de toestand op de balansdatum, de gang van zaken gedurende het boekjaar en van de met hem verbonden ondernemingen waarvan de gegevens in zijn jaarrekening zijn opgenomen en dat in het jaarverslag de wezenlijke risico's waarmee de Groep wordt geconfronteerd, zijn beschreven.

Corporate Governance

Organisatie

Oranjewoud N.V. wordt bestuurd door een Raad van Bestuur onder toezicht van een Raad van Commissarissen. De algemene vergadering van aandeelhouders (de "Algemene Vergadering") benoemt en ontslaat de leden van de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen.

Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur is belast met het besturen van de vennootschap en richt zich daarbij naar het belang van de vennootschap en de met haar verbonden ondernemingen. Leden van de Raad van Bestuur worden benoemd door de Algemene Vergadering. Een lid van de Raad van Bestuur treedt uiterlijk af op de dag waarop de jaarlijkse algemene vergadering wordt gehouden in het vierde kalenderjaar na het jaar waarin hij voor het laatst werd benoemd en is – indien overeenkomstig deze bepaling afgetreden – terstond herbenoembaar. De Raad van Commissarissen draagt voor iedere vacature één of meer kandidaten voor. De Algemene Vergadering kan aan een bindende voordracht het bindende karakter ontnemen door een besluit genomen met een gewone meerderheid van de uitgebrachte stemmen die ten minste een derde van het geplaatste kapitaal van de vennootschap vertegenwoordigen. De Algemene Vergadering kan ieder lid van de Raad van Bestuur schorsen of ontslaan. Tot een schorsing of ontslag anders dan op voorstel van de Raad van Commissarissen kan de Algemene Vergadering alleen besluiten met een gewone meerderheid van de uitgebrachte stemmen die ten minste een derde van het geplaatste kapitaal van de vennootschap vertegenwoordigen. Een lid van de Raad van Bestuur kan ook door de Raad van Commissarissen worden geschorst.

Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in de vennootschap en de met haar verbonden onderneming. Hij staat het bestuur met raad terzijde. Bij de vervulling van hun taak richten de commissarissen zich naar het belang van de vennootschap en de met haar verbonden ondernemingen. De Raad van Commissarissen bestaat uit ten minste drie commissarissen. Commissarissen worden op voordracht van de Raad van Commissarissen benoemd door de Algemene Vergadering. Elke commissaris treedt uiterlijk af op de dag van de eerste Algemene Vergadering die gehouden wordt nadat vier jaren na zijn laatste benoeming zijn verlopen. De commissarissen treden periodiek af volgens een door de Raad van Commissarissen vastgesteld rooster. De Algemene Vergadering kan bij volstrekte meerderheid van uitgebrachte stemmen, vertegenwoordigend ten minste een derde van het geplaatste kapitaal, het vertrouwen in de Raad van Commissarissen opzeggen.

Aandeelhoudersvergadering

Oranjewoud N.V. belegt ten minste jaarlijks een algemene vergadering van aandeelhouders. De Algemene Vergadering wordt bijeengeroepen door de Raad van Commissarissen of de Raad van Bestuur. In de Algemene Vergadering worden ten minste besproken en/of vastgesteld: het jaarverslag, de jaarrekening, het voorstel tot bestemming van het resultaat (indien van toepassing) en de benoeming van de externe accountant. Andere onderwerpen die door de Raad van Commissarissen of de Raad van Bestuur in de Algemene Vergadering aan de orde kunnen worden gesteld en aangekondigd met inachtneming van de bepalingen in de statuten, zijn het verlenen van kwijting aan de leden van de Raad van Bestuur en van de Raad van Commissarissen, de aanwijzing van een orgaan van de vennootschap dat bevoegd is tot uitgifte van aandelen, en/of machtiging van de Raad van Bestuur tot het doen verkrijgen van eigen aandelen door de vennootschap.

Statuten
Oranjewoud N.V. is een naamloze vennootschap naar Nederlands recht. De Algemene Vergadering is bevoegd tot statutenwijziging, met dien verstande dat een besluit daartoe alleen genomen kan worden op voorstel van de Raad van Bestuur. Het voorstel van het Bestuur is onderworpen aan de goedkeuring van de Raad van Commissarissen. De laatste statutenwijziging van Oranjewoud N.V. heeft op 29 oktober 2010 plaatsgevonden.

Aandelen
Oranjewoud N.V. heeft een maatschappelijk kapitaal van 10.000.000 euro, bestaande uit 50.000.000 aandelen A en 50.000.000 aandelen B, elk met een nominale waarde van 0,10 euro. Per 31 december 2018 bedraagt het geplaatste kapitaal 6.287.286,90 euro, bestaande uit 29.553.066 aandelen A en 33.319.803 aandelen B. De aandelen B zijn, in tegenstelling tot de aandelen A, niet beursgenoteerd. Er is geen verschil in zeggenschap tussen de aandelen A en aandelen B.

Uitgifte van nieuwe aandelen
De uitgifte van aandelen geschiedt ingevolge een besluit van de Algemene Vergadering of krachtens besluit van de Raad van Bestuur, indien en voor zover die raad daartoe door de Algemene Vergadering is aangewezen. Het besluit is onderworpen aan de goedkeuring van de Raad van Commissarissen. Deze bevoegdheid betreft alle nog niet uitgegeven aandelen van het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap. De duur van de bevoegdheid wordt vastgesteld bij besluit van de Algemene Vergadering en bedraagt ten hoogste vijf jaren. In de Algemene Vergadering van mei 2018 is voor een periode van 18 maanden vanaf de datum van deze vergadering, aan het Bestuur de bevoegdheid toegekend tot het uitgeven van aandelen en het verlenen van rechten tot het nemen van aandelen, met een maximum van 10% van het ten tijde van deze vergadering uitstaande kapitaal, vermeerderd met maximaal 20% indien de toekenning of uitgifte plaatsvindt in het kader van een fusie of overname.

Verkrijgen van eigen aandelen
De vennootschap mag volgestorte eigen aandelen verkrijgen, doch slechts om niet of indien: a) het uitkeerbare eigen vermogen ten minste gelijk is aan de verkrijgingsprijs; en b) het gezamenlijke nominale bedrag van de aandelen die de vennootschap verkrijgt, houdt of in pand houdt of die worden gehouden door een dochtermaatschappij, niet meer beloopt dan 50% van het geplaatste kapitaal van de vennootschap. Verkrijging anders dan om niet kan slechts plaatsvinden indien de Algemene Vergadering het Bestuur daartoe heeft gemachtigd. Het Bestuur heeft geen machtiging gevraagd aan de Algemene Vergadering ten behoeve van de inkoop van eigen aandelen.

Corporate Governance Code
De principes en best practice bepalingen van de Nederlandse Corporate Governance Code van 8 december 2016 (de Code), worden door de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen van Oranjewoud N.V. onderschreven en, tenzij anders weergegeven, toegepast.
Oranjewoud N.V. wijkt op de volgende best practice bepalingen af van de Code:

- 2.2.1 Oranjewoud N.V. heeft een statutair bestuurder, de heer G.P. Sanderink die voor onbepaalde tijd is benoemd. Hij vervult de functie van statutair directeur en heeft daarnaast als directeur-grootaandeelhouder van de vennootschap een bijzondere positie en verantwoordelijkheid. De heer Sanderink ontvangt voor zijn werkzaamheden geen bezoldiging van de vennootschap.
- 2.5.2 Oranjewoud N.V. heeft geen gedragscode op de website gepubliceerd. De activiteiten van Oranjewoud N.V. worden uitgevoerd door de diverse werkmaatschappijen. Strukton Groep en Antea Group hebben hun gedragscode op de respectievelijke websites gepubliceerd. Het bestuur van de werkmaatschappijen ziet toe op de werking en naleving van de gedragscode.
- Oranjewoud N.V. past best practices bepaling 2.7.3 niet toe voor zover het betreft het melden van een transactie met potentieel tegenstrijdig belang aan het bestuur; Oranjewoud N.V. heeft één bestuurder.

In 2018 is geen sprake geweest van een transactie van enige betekenis waarbij tegenstrijdige belangen tussen de bestuurder en Oranjewoud N.V. hebben gespeeld.

Risicobeheersing
Ondernemen is risico's nemen en beheersen. Het risicobeheersingsbeleid van Oranjewoud N.V. richt zich op het beschermen van de Groep tegen gebeurtenissen die het realiseren van de strategische doelstellingen kunnen beperken en die een materiële impact kunnen hebben op de financiële positie van de Groep. Een gerichte marktaanpak, consistente en regelmatige rapportages en het creëren van bewustzijn in alle geledingen van de onderneming zijn belangrijke pijlers van het risicobeheersingsbeleid.

Oranjewoud N.V. beperkt de risico's door goede interne risicobeheersings- en controlesystemen in de bedrijfsonderdelen te verplichten en ziet toe op de toepassing en naleving van die systemen. Belangrijke factoren bij het beheersen van risico's zijn onder meer betrokkenheid van medewerkers, voorbeeldgedrag van het verantwoordelijk management, transparantie en bespreekbaarheid van standpunten en dilemma's.

De bedrijfsonderdelen van Oranjewoud N.V. houden zich bezig met ingenieurs- en adviesdiensten door Antea Group enerzijds en met constructie- en realisatieactiviteiten door Strukton Groep anderzijds. Binnen de kaders van het overkoepelende risicobeheersingsbeleid van Oranjewoud N.V. hebben Strukton Groep en Antea Group hun eigen specifieke risicobeheersingssystemen. De verantwoordelijkheid voor het onderhouden, aanpassen en toepassen van die systemen ligt primair bij de bedrijfsonderdelen zelf.

De bedrijfsonderdelen hebben tevens een gedragscode waarin onder meer de bevoegdheden van het verantwoordelijk management zijn beschreven. Deze gedragscodes worden regelmatig geaudit. De audits hebben zowel een continu karakter (onderdeel van de planning- en controlecyclus binnen de Groep) als een incidenteel karakter (audits die worden uitgevoerd door certificerende instellingen of accountants).

Risicobeheersing Strukton Groep

Strukton heeft net als andere ondernemingen te maken met diverse commerciële, operationele en financiële risico’s. Deze risico’s zijn inherent aan de bedrijfsactiviteiten. De onderneming probeert ze te beperken door een systematische benadering, op zowel strategisch als operationeel niveau.

Strukton identificeert en volgt risico’s binnen de onderneming op een gestructureerde wijze. Voor adequaat risicobeheer is het van belang dat het risicobewustzijn breed in de organisatie is verankerd. Strukton stuurt hierop door het stimuleren van een open en transparante bedrijfscultuur.

Voor het beperken van het risicoprofiel voor de organisatie hanteren de directies van de werkmaatschappijen strenge selectiecriteria voor nieuwe projecten. Tenderen doet Strukton alleen op beheer- en onderhoudscontracten en op projecten waarin Strukton zijn kerncompetenties kan inzetten, waar de risico’s beperkt zijn en waar voldoende zicht is op een goede verdiencapaciteit. Met name projecten met een langjarige onderhouds- en beheercomponent hebben de interesse van Strukton. In lijn met de strategie van de onderneming maakt de Groepsdirectie binnen de risicobereidheid van de onderneming dan ook continu de afweging tussen rendement en risico. Om continuïteit te kunnen waarborgen, is voldoende zicht op een goede verdiencapaciteit essentieel. In 2018 zijn de verschillende risico’s opnieuw in kaart gebracht en gewogen.

De aanwezige risicobeheersings- en controlesystemen verlagen in belangrijke mate het risico op verkeerde beslissingen, het doelbewust omzeilen van beheersingsprocessen en het niet naleven van wetten en regels. Het is echter vrijwel onmogelijk om alle risico's op enig moment te kennen, respectievelijk deze volledig te beschrijven en te beheersen.

De bestaande systemen kunnen derhalve geen absolute zekerheid bieden tegen het niet realiseren van doelstellingen, noch kunnen deze alle onjuistheden van materieel belang, waaronder begrepen verlies, fraude, of overtredingen van wetten en regels, geheel voorkomen.

Risicobeheersing Antea Group

Het realiseren van de bedrijfsdoelstellingen en het beheersen van risico's gaan in de dagelijkse praktijk hand in hand. Bij het creëren van bewustzijn en voorkomen van bedrijfsrisico's spelen de volgende factoren een belangrijke rol: uitvoerbaarheid van gestelde doelen, betrokkenheid van medewerkers en voorbeeldgedrag van het verantwoordelijk management, transparantie en bespreekbaarheid van standpunten en dilemma's en ten slotte de handhaving en controle van de risicobeheersingssystemen. De risicobeheersingssystemen zijn afgestemd op aard en omvang van de opdrachtgevers en de opdrachten. Voor de minder complexe opdrachten wordt een meer eenvoudig, maar beproefd en doeltreffend model gebruikt, zoals de gedragsregels, instructies tekenbevoegdheid, een risicobeoordelingsprotocol en uniforme voorwaarden voor het aangaan van verplichtingen. Antea Group is een van de eerste ingenieursbureaus in Nederland, die het ISO 27001 certificaat heeft behaald. De norm staat voor een procesmatige aanpak voor het vaststellen, implementeren, uitvoeren, bewaken, onderhouden en verbeteren van informatiebeveiliging op basis van een Information Security Management System.

Voor multinationale en omvangrijke opdrachten wordt een risicobeheersingssysteem gebruikt dat is afgeleid van de risicobeheersingssystemen van de grote

oliemaatschappijen waarvoor wordt gewerkt. De offertes en projectvoortgang worden integraal besproken met het verantwoordelijk management en de financiële en juridische managers. Voor multinationale offertes en opdrachten wordt het Decision Making Framework gebruikt, waarmee de verschillende (project)risico's in kaart worden gebracht, zoals financiële risico's, lokale wet- en regelgeving, omgaan met cultuurverschillen, etc. Medewerkers worden regelmatig getraind in het gebruik van de risicobeheersingssystematiek. De toepassing van de risicobeheersingssystemen wordt regelmatig gecontroleerd door de financiële en juridische managers van Antea Group.

Internationaal (Wet- en regelgeving)
De bedrijfsonderdelen van Oranjewoud N.V. zijn internationaal actief en de internationalisering neemt toe. Het bestuur van Oranjewoud N.V. heeft duidelijke en verifieerbare regels opgesteld voor het management van de bedrijfsonderdelen. De landen waarin gewerkt wordt, kennen ieder specifieke aandachtspunten. Voor alle landenorganisaties gelden regels voor onder meer hospitality, omkoping, bijdragen aan politieke of liefdadigheidsinstellingen en naleving van nationale wet- en regelgeving op het gebied van arbeidsomstandigheden en -voorwaarden. Alle bedrijfsonderdelen hebben risicobeheersingssystemen, met lokale aandachtspunten voor wet- en regelgeving, governance en compliance, verzekeringsvoorwaarden en risicobeheersing. Strategie, risicobeheersing, claims, klanten, compliance en governance zijn onderwerpen die op de agenda staan. Er is daardoor een goed beeld van de financiële en projectadministratie en de operationele gang van zaken van de onderneming.

IT
IT-governance richt zich op informaticaveiligheid en de bedrijfscontinuïteit: effectief en efficiënt gebruik van IT-middelen en het beheer van de informatiebeveiliging. Dit wordt onder meer bereikt door technische oplossingen zoals het creëren van een beveiligde IT-omgeving, back-up van data en het opzetten en onderhouden van herstelplannen en door voorlichtings-programma's voor medewerkers die zich bezig houden met het verwerken van persoonsgegevens.

Informatiebeveiliging
De Groep is met zijn technologische oplossingen afhankelijk van beschikbaarheid en continuïteit van informatievoorziening. Zonder informatie liggen de processen van de Groep stil en is geen bedrijfsvoering mogelijk. Als de informatie waarmee wordt gewerkt, niet beschikbaar is of op straat komt te liggen, kan dit een grote impact hebben op de Groep. De risico’s ten aanzien van de informatievoorziening nemen toe als gevolg van de ontwikkelingen van deze tijd. Om in controle te blijven, geeft de Groep continu en op een gestructureerde wijze integraal aandacht aan de bescherming van informatie en verbindingen.

Financiële instrumenten
Voor de financiële risicobeheersingsmaatregelen wordt verwezen naar toelichting 17 "financiële instrumenten".

Gevoeligheid van resultaten
Overheden en bedrijven die zich namens overheden op de markt begeven zijn belangrijke opdrachtgevers voor de bedrijfsonderdelen van Oranjewoud N.V. Het beleid van deze opdrachtgevers en de daaraan gekoppelde budgetten zijn een belangrijke randvoorwaarde voor het functioneren van de bedrijven binnen de Groep. Vertragingen in politieke besluitvorming en aanpassingen in investeringsbudgetten van overheden zijn van invloed op de opdrachtverlening. De uitkomst van die bezuinigingen is niet te voorspellen. Door een gerichte marktaanpak en diversificatie, zowel nationaal als internationaal, streeft Oranjewoud N.V. ernaar de diversiteit van opdrachtgevers te vergroten en de afhankelijkheid van grote overheidsopdrachtgevers te verkleinen.

Joint Ventures
Het opzetten van joint ventures met diverse partners op operationeel en financieel terrein wordt zowel intern als extern begeleid door specialisten. In de dagelijkse werkzaamheden worden de financiële en projectmatige activiteiten en resultaten besproken met het management van de eenheid waartoe de joint venture behoort en met de financiële en juridische medewerkers van Antea Group en Strukton Groep.

Veiligheid
Het veiligheidsbeleid binnen de bedrijfsonderdelen is gericht op beheersing en om te voorkomen dat operationele activiteiten leiden tot ongelukken, letselschade en reputatieverlies of dat activiteiten worden uitgevoerd in strijd met wet- en regelgeving. De werknemers hebben toegang tot de systemen voor kwaliteit, arbeidsomstandigheden en milieu (KAM). De KAM-systemen worden regelmatig getoetst door externe geaccrediteerde en certificerende instanties. Preventie heeft binnen de Groep hoge prioriteit. In het veiligheidsbeleid is ook aandacht voor menselijk gedrag als risicofactor. Zorgvuldige voorbereiding van

werkzaamheden, analyse van bijna-ongevallen en toolbox-meetings moeten deze risico's minimaliseren.

Aansprakelijkheidsrisico's
De bedrijfsonderdelen van Oranjewoud N.V. hebben een verzekeringsbeleid dat primair gericht is op het voorkomen van schommelingen in de resultaten als gevolg van schades in projecten die voor rekening van een onderneming binnen de Groep komen. Dat betekent dat er door Oranjewoud N.V. eisen zijn gesteld aan de dekkingsvereisten en dat verzekeringen op het gebied van wettelijke aansprakelijkheid, beroepsaansprakelijkheid en meer specifieke varianten daarvan zijn afgesloten. Door de grote verscheidenheid van projecten, zowel in omvang als in complexiteit en door de vereisten die (lokale) wet- en regelgeving opleggen in de verschillende landen waarin de ondernemingen actief zijn, zijn er verschillende aanvullende verzekeringspolissen ingekocht die met die verscheidenheid rekening houden.

Agentencontracten
De Groep maakt beperkt gebruik van agenten. Feitelijk is er slechts één agentencontract dat qua omvang relevant is. Dit is de overeenkomst met de lokale agent voor het metroproject in Riyad, Saoedi-Arabië. Dit project is in de loop van 2013 gestart. Het contract met de lokale agent is overeengekomen in het eerste kwartaal van 2013.

De Raad van Commissarissen van Oranjewoud N.V. heeft in het tweede kwartaal van 2017 onderzoek verricht, mede met behulp van externe deskundigen, naar de totstandkoming van deze overeenkomst, alsmede naar de werking van interne procedures op het gebied van anti-corruptie en integriteit. Op basis van het onderzoek concludeerde de Raad van Commissarissen van Oranjewoud N.V. dat er geen aanwijzingen van mogelijke onregelmatigheden zijn aangetroffen. Wel is naar aanleiding van dit onderzoek vastgesteld dat de interne procedures op het gebied van - niet uitputtend - compliance en het standaardiseren van agentenovereenkomsten verder moesten worden aangescherpt. Gezien de internationale ambitie van de Groep vergt dit proces op continue basis aandacht. Het verbeteren van compliance en risk management is een continu proces en wordt mede beïnvloed door de steeds veranderende maatschappelijke context waarbinnen de Groep opereert.

De Groep heeft sindsdien de volgende herstelmaatregelen gerealiseerd:

- De interne procedures op het gebied van anticorruptie en integriteit zijn verder versterkt, onder meer in de Code of Conduct onder de noemer Strukton All Right. De onderneming maakt daarbij mede gebruik van deskundigheid van derde partijen.
- Compliance officers zijn aangesteld en opgeleid en medewerkers die betrokken zijn bij internationale tenders en opdrachten krijgen trainingen op het gebied van compliance.
- Best practices op het punt van compliance en 'duty of care' worden uitgewisseld met vergelijkbare ondernemingen in de branche.
- In de huidige standaardagentenovereenkomst zijn - niet uitputtend - informatieverplichtingen, anticorruptiebepalingen en compliance met de Gedragscode Integer Zaken doen opgenomen. Agenten met bestaande overeenkomsten verklaren dit laatste jaarlijks in een 'Letter of representation'.
- Buitenlandse agenten worden gescreend op goed gedrag, onder andere via een Amerikaanse database.
- Er zijn interne controles gedaan en onderliggende documentatie is opgebouwd om de toekomstige of reeds uitgevoerde activiteiten van agenten te onderbouwen (notulen, e-mails, brieven).
- Reeds bestaande agentenovereenkomsten zijn waar mogelijk verbeterd en aangepast.

Naar aanleiding van de verdenking van corruptie en valsheid in geschrifte bij het verkrijgen van de opdracht voor het metroproject in Riyad zijn wij in februari 2019 een intern onderzoek gestart. De lijst met alle door de FIOD in beslag genomen gegevens is beoordeeld op indicaties van onregelmatigheden. Uit dit onderzoek zijn geen bevindingen voortgekomen die duiden op het niet naleven van toepasselijke wet- en regelgeving.

Status
De status van risicobeheersing binnen Oranjewoud N.V. is in 2018 diverse malen besproken in (gezamenlijke) vergaderingen van de Raad van Bestuur met de Raad van Commissarissen. Geconstateerd werd dat het interne risicobeheersingssysteem in het verslagjaar heeft gefunctioneerd.

In Control Statement

De Raad van Bestuur verklaart de verantwoordelijkheid te aanvaarden voor de opzet en werking van op de Groep toegesneden interne risicobeheersing- en controlesystemen. De Raad van Bestuur heeft gedurende 2018 op systematische wijze relevante significante risico's alsmede de beheersomgeving geanalyseerd en beoordeeld. Op basis hiervan verklaart de Raad van Bestuur dat de risicobeheersing- en controlesystemen van de financiële rapportage een redelijke mate van zekerheid verschaffen dat de financiële verslaggeving geen onjuistheden van materieel belang bevat. Wel zijn wij voornemens de risicobeheersing- en controlesystemen in 2019 verder te gaan aanscherpen door te investeren in hoog opgeleide financiële professionals.

De aanwezige risicobeheersing- en controlesystemen verlagen in belangrijke mate het risico op verkeerde beslissingen, het doelbewust omzeilen van beheersingprocessen en het niet naleven van wetten en regels. Het is echter vrijwel onmogelijk om alle risico's op enig moment te kennen, respectievelijk deze volledig te beschrijven en te beheersen. De bestaande systemen kunnen derhalve geen absolute zekerheid bieden tegen het niet realiseren van doelstellingen, noch kunnen deze alle onjuistheden van materieel belang, waaronder begrepen verlies, fraude, of overtredingen van wetten en regels geheel voorkomen.

Namens de Raad van Bestuur

G.P. Sanderink

12 september 2019

Jaarrekening 2018

Oranjewoud N.V.

GECONSOLIDEERDE BALANS

(in duizenden euro's)	31-12-2018 *		31-12-2017	
Vaste activa				
Immateriële vaste activa (1)	**78.160**		79.228	
Materiële vaste activa (2)	**170.252**		168.651	
Vastgoedbeleggingen (3)	**4.950**		5.053	
Geassocieerde deelnemingen en joint ventures (4)	**40.535**		37.923	
Overige financiële vaste activa (5)	**61.683**		33.111	
Uitgestelde belastingvorderingen (6)	**49.710**		46.354	
		405.290		**370.320**
Vlottende activa				
Voorraden (7)	**27.613**		25.941	
Vorderingen (8)	**627.067**		574.167	
Onderhanden projecten (9)	**276.176**		252.691	
Winstbelasting vorderingen	**17.154**		14.813	
Geldmiddelen en kasequivalenten (10)	**275.950**		198.945	
		1.223.960		**1.066.557**
Totaal activa		**1.629.250**		**1.436.877**
Eigen vermogen				
Geplaatst kapitaal	**6.287**		6.287	
Agioreserve	**201.896**		201.896	
Reserve omrekeningsverschillen	**3.920**		4.933	
Afdekkingsreserve	**(3.446)**		(1.861)	
Actuariële reserve	**(15.379)**		(12.740)	
Ingehouden winsten	**81.191**		74.639	
Onverdeeld resultaat	**10.919**		38.111	
Eigen vermogen toe te rekenen aan aandeelhouders van de moedermaatschappij	**285.388**		311.265	
Minderheidsbelangen	**41.727**		37.475	
Groepsvermogen (11)		**327.115**		**348.740**
Langlopende verplichtingen				
Uitgestelde personeelsbeloningen (12)	**58.889**		54.857	
Voorzieningen (13)	**41.809**		15.606	
Uitgestelde belastingverplichtingen (6)	**6.002**		9.105	
Achtergestelde leningen (14)	**1.000**		1.000	
Langlopende schulden (14)	**217.079**		52.675	
Totaal langlopende verplichtingen		**324.779**		**133.243**
Kortlopende schulden				
Handelscrediteuren	**319.977**		323.471	
Schulden aan kredietinstellingen (10)	**62.325**		35.664	
Onderhanden projecten (9)	**242.756**		235.261	
Verschuldigde winstbelasting	**10.890**		6.667	
Voorzieningen (13)	**29.125**		3.143	
Overige kortlopende schulden (15)	**312.283**		350.688	
Totaal kortlopende schulden		**977.356**		**954.894**
Totaal passiva		**1.629.250**		**1.436.877**

* Na stelselwijzigingen in de jaarverslaggevingsregels op het gebied van Financiële instrumenten (IFRS 9) en Opbrengsten van contracten met klanten (IFRS 15). Zie ook paragraaf "Nieuw toegepaste en herziene standaarden en interpretaties" in de grondslagen voor financiële verslaggeving.

GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING

(in duizenden euro's)	**2018 ***	**2017**
Opbrengsten van contracten met klanten (18)	**2.268.841**	2.384.730
Overige bedrijfsopbrengsten (19)	**2.635**	1.379
Som der bedrijfsopbrengsten	**2.271.476**	**2.386.109**
Projectkosten van derden	**(1.123.330)**	(1.240.129)
Personeelskosten (20)	**(875.497)**	(841.372)
Overige bedrijfskosten (22)	**(200.263)**	(207.692)
Afschrijvingen	**(39.844)**	(44.635)
Totaal bedrijfskosten	**(2.238.934)**	**(2.333.828)**
Bedrijfsresultaat	**32.542**	**52.281**
Financieringsopbrengsten (23)	**4.925**	5.078
Financieringskosten (23)	**(13.745)**	(16.998)
Saldo financiële baten en lasten	**(8.820)**	(11.920)
Aandeel resultaat na belastingen geassocieerde deelnemingen (4)	**7.257**	12.377
Resultaat voor belastingen	**30.979**	**52.738**
Belastingen (24)	**(15.535)**	(12.641)
Resultaat na belastingen	**15.444**	**40.097**
Toe te rekenen aan:		
Aandeelhouders van de moedermaatschappij	**10.919**	38.111
Minderheidsbelangen	**4.525**	1.986

WINST PER AANDEEL (in euro's)

Netto resultaat per aandeel toe te rekenen aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij (gewoon en verwaterd)	0,17	0,61
Gemiddeld aantal uitstaande aandelen	62.872.869	62.872.869

* Na stelselwijzigingen in de jaarverslaggevingsregels op het gebied van Financiële instrumenten (IFRS 9) en Opbrengsten van contracten met klanten (IFRS 15). Zie ook paragraaf "Nieuw toegepaste standaarden en interpretaties" in de grondslagen voor financiële verslaggeving.

GECONSOLIDEERD OVERZICHT VAN GEREALISEERDE EN NIET-GEREALISEERDE RESULTATEN
(in duizenden euro's)

		2018 *		2017	
Resultaat na belastingen			**15.444**		40.097
Totaalresultaat te reclassificeren naar winst-en-verlies in volgende perioden					
Mutaties in reële waarde van derivaten voor hedge accounting		**(2.113)**		112	
Winstbelasting effect	toel. 6	**528**		(28)	
	toel. 32		**(1.585)**		84
Niet-gerealiseerde resultaten geassocieerde deelnemingen en joint ventures		**(89)**		426	
Winstbelasting effect		**-**		-	
	toel. 32		**(89)**		426
Koersverschillen vreemde valuta		**(924)**		3.575	
Winstbelasting effect		**-**		-	
	toel. 32		**(924)**		3.575
Totaalresultaat te reclassificeren naar winst-en-verlies in volgende perioden			**(2.598)**		**4.085**
Totaalresultaat niet te reclassificeren naar winst-en-verlies in volgende perioden					
Mutatie actuariële reserve	toel. 12	**(2.975)**		(6.273)	
Winstbelasting effect	toel. 6	**336**		1.429	
			(2.639)		(4.844)
Totaalresultaat niet te reclassificeren naar winst-en-verlies in volgende perioden	toel. 32		**(2.639)**		**(4.844)**
Totaalresultaat over de verslagperiode			**10.207**		**39.338**
Toe te rekenen aan:					
Aandeelhouders van de moedermaatschappij			**5.682**		37.352
Minderheidsbelangen			**4.525**		1.986
Totaalresultaat over de verslagperiode			**10.207**		**39.338**

* Na stelselwijzigingen in de jaarverslaggevingsregels op het gebied van Financiële instrumenten (IFRS 9) en Opbrengsten van contracten met klanten (IFRS 15). Zie ook paragraaf "Nieuw toegepaste en herziene standaarden en interpretaties" in de grondslagen voor financiële verslaggeving.

GECONSOLIDEERD OVERZICHT VAN MUTATIES IN HET EIGEN VERMOGEN
(in duizenden euro's)

Groepsvermogen	Toe te rekenen aan aandeelhouders van de moedermaatschappij								Minder-heids-be-langen	Totaal
	Geplaatst kapitaal	Agio-reserve	Reserve omreke-ningsver-schillen	Afdek-kings-reser-ve	Actua-riële reserve	Inge-houden winsten	Resultaat boekjaar	Totaal eigen vermogen		
Stand per 1 januari 2017	6.287	201.896	932	(1.945)	(7.896)	63.308	11.331	273.913	35.156	309.069
Winstinhouding 2016	-	-	-	-	-	11.331	(11.331)	-	-	-
Subtotaal	6.287	201.896	932	(1.945)	(7.896)	74.639	-	273.913	35.156	309.069
Resultaat boekjaar	-	-	-	-	-	-	38.111	38.111	1.986	40.097
Niet-gerealiseerde resultaten	-	-	4.001	84	(4.844)	-	-	(759)	-	(759)
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten na belastingen	-	-	4.001	84	(4.844)	-	38.111	37.352	1.986	39.338
Overige mutaties	-	-	-	-	-	-	-	-	333	333
Stand per 31 december 2017	6.287	201.896	4.933	(1.861)	(12.740)	74.639	38.111	311.265	37.475	348.740
Stand per 31 december 2017	6.287	201.896	4.933	(1.861)	(12.740)	74.639	38.111	311.265	37.475	348.740
Effect stelselwijziging	-	-	-	-	-	(1.140)	(30.419)	(31.559)	-	(31.559)
Stand per 1 januari 2018 (herzien)*	6.287	201.896	4.933	(1.861)	(12.740)	73.499	7.692	279.706	37.475	317.181
Winstinhouding 2017	-	-	-	-	-	7.692	(7.692)	-	-	-
Subtotaal	6.287	201.896	4.933	(1.861)	(12.740)	81.191	-	279.706	37.475	317.181
Resultaat boekjaar	-	-	-	-	-	-	10.919	10.919	4.525	15.444
Niet-gerealiseerde resultaten	-	-	(1.013)	(1.585)	(2.639)	-	-	(5.237)	-	(5.237)
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten na belastingen	-	-	(1.013)	(1.585)	(2.639)	-	10.919	5.682	4.525	10.207
Overige mutaties	-	-	-	-	-	-	-	-	(273)	(273)
Stand per 31 december 2018	6.287	201.896	3.920	(3.446)	(15.379)	81.191	10.919	285.388	41.727	327.115

GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT (in duizenden euro's)		**2018**		**2017**	
Resultaat na belastingen		**15.444**		40.097	
Mutaties zonder kasstroom:					
Resultaat van geassocieerde deelnemingen	toel. 4	**(7.257)**		(12.377)	
Winstbelastingen	toel. 24	**15.535**		12.641	
Financiële baten en lasten	toel. 23	**8.820**		11.920	
Afschrijvingen		**39.844**		44.635	
Badwill verwerving groepsmaatschappij	toel. 19	**(2.417)**		-	
Mutatie in voorzieningen		**15.784**		1.016	
Kasstroom uit operationele activiteiten voor mutaties in werkkapitaal		**85.753**		97.932	
Mutaties in werkkapitaal:					
Crediteuren		**(6.030)**		(7.098)	
Overige kortlopende schulden		**(7.689)**		(17.924)	
Voorraden		**(814)**		5.283	
Onderhanden projecten		**(50.478)**		(99.828)	
Handelsdebiteuren		**7.917**		21.258	
Overige vorderingen en overlopende activa		**(18.157)**		66.283	
Mutaties in werkkapitaal		**(75.251)**		(32.026)	
Ontvangen dividend geassocieerde deelnemingen		**4.839**		5.825	
Ontvangen rente		**4.045**		4.810	
Betaalde winstbelastingen		**(13.126)**		(10.696)	
		(79.493)		(32.087)	
Kasstroom uit operationele activiteiten			**6.260**		65.845
Investeringen in immateriële vaste activa	toel. 1	**(2.744)**		(1.892)	
Investeringen in materiële vaste activa	toel. 2	**(30.273)**		(28.488)	
Uitbreiding aandelenbelang special purpose company	toel. 25	**119.704**		-	
Investeringen in geassocieerde deelnemingen	toel. 4	**(1.036)**		(2.261)	
Overname van groepsmaatschappijen en bedrijfscombinaties	toel. 1	**(3.488)**		(5.242)	
Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa, incl. ov. mutaties		**1.759**		3.131	
Desinvesteringen in geassocieerde deeln., incl. ov. mutaties		**(485)**		(595)	
Mutatie overige financiële vaste activa		**3.018**		5.261	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			**86.455**		(30.086)
Opgenomen leningen		**21.176**		10.589	
Aflossingen leningen		**(12.840)**		(43.535)	
Overige mutaties		**(1.571)**		(75)	
Betaalde rente		**(13.480)**		(14.427)	
Kasstroom uit financieringsactiviteiten			**(6.715)**		(47.448)
Totale netto kasstroom			**86.000**		(11.689)
Saldo geldmiddelen en kasequivalenten op 1 januari			**163.281**		189.845
Koersverschillen op geldmiddelen en kasequivalenten			**4.344**		(14.875)
Saldo geldmiddelen en kasequivalenten op 31 december	toel. 10		**253.625**		163.281

WAARDERINGSGRONDSLAGEN

Informatie over de vennootschap

Oranjewoud N.V. is een naamloze vennootschap naar Nederlands recht, statutair gevestigd in Nederland te Gouda, Antwerpseweg 8. De aandelen van de vennootschap zijn genoteerd aan de officiële Markt van Euronext N.V. te Amsterdam. Oranjewoud N.V. is voor 98,20% in handen van Sanderink Investments B.V. Sanderink Investments B.V. is voor 100% in handen van Stichting Administratiekantoor Sanderink Investments van Gerard Sanderink. Oranjewoud N.V. is actief op het gebied van advies- en ingenieursdiensten, sport- en vrije tijdsvoorzieningen, detachering, railsystemen, civiele infrastructuur, techniek en gebouwen en pps-concessieprojecten. De organisatie is leverancier van kwalitatief hoogwaardige diensten op het brede terrein van infrastructuur en accommodatie-oplossingen, stedelijke ontwikkeling, bouw, natuur en landschap, milieu en veiligheid en sport- en vrijetijdsvoorzieningen. Oranjewoud N.V. verzorgt daarbij het gehele traject van studie, advies, ontwerp, planvoorbereiding en directievoering tot realisatie, beheer en exploitatie.

De jaarrekening 2018 is op 12 september 2019 opgesteld door het Bestuur met instemming van de Raad van Commissarissen van de vennootschap en zal ter vaststelling worden voorgelegd aan de Algemene Vergadering op 24 oktober 2019.

Uitgangspunten

De (geconsolideerde) jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat de functionele valuta is van de onderneming. De geconsolideerde jaarrekening van de Groep is opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals die zijn goedgekeurd door de Europese Unie (IFRS-EU) alsmede in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Continuïteitsveronderstelling

De jaarrekening 2018 van Oranjewoud N.V. is opgesteld met inachtneming van de continuïteitsveronderstelling. Voor een nadere toelichting op de redenen hiervoor verwijzen we naar de paragraaf Risicobeheer onder Liquiditeitsrisico.

Gehanteerde grondslagen bij het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld op basis van historische kosten, tenzij anders vermeld. De hierna uiteengezette grondslagen voor financiële verslaggeving zijn consistent toegepast voor de gepresenteerde perioden in deze geconsolideerde jaarrekening, met uitzondering van de nog niet toegepaste standaarden en interpretaties.

Nieuw toegepaste en herziene standaarden en interpretaties (IAS/IFRS)

De Groep past sinds boekjaar 2018 IFRS 9 en IFRS 15 toe. De aard en het effect van de wijzigingen als gevolg van de toepassing van deze nieuwe standaarden voor de jaarrekening van 2018 wordt hierna beschreven. Verschillende andere wijzigingen en interpretaties zijn voor het eerst van toepassing in 2018, maar hebben geen impact op de geconsolideerde jaarrekening van de Groep.

<u>IFRS 9 Financiële instrumenten</u>

IFRS 9 is de nieuwe standaard voor de verslaggeving van financiële instrumenten. Voor de overgang naar IFRS 9 is de beperkte retrospectieve methode toegepast. IFRS 9 is opgedeeld in drie hoofdonderdelen: classificatie en waardering, impairment en hedge-accounting. De belangrijkste verandering binnen classificatie en waardering is dat het businessmodel en de karakteristieken van het financiële instrument leidend zijn geworden. Afhankelijk hiervan worden de financiële activa gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs of de reële waarde. Reële waarde via de niet-gerealiseerde resultaten (FVOCI) wordt als nieuwe categorie geïntroduceerd voor financiële activa. Het belang dat wordt gehouden in voestalpine Railpro B.V. (10%) wordt aangemerkt als eigenvermogensinstrument met verwerking van mutaties tegen reële waarde via de cumulatieve niet-gerealiseerde resultaten, waardoor de overige financiële vaste activa en respectievelijk de niet-gerealiseerde resultaten per 1 januari 2018 afnemen met € 1,1 miljoen. De classificatie en waardering van verdere financiële activa voor de Groep is niet gewijzigd op basis van IFRS 9.

IFRS 9 geeft aangepaste voorwaarden waaronder hedge-accounting mag worden toegepast. Hoewel de hedge-modellen niet wijzigen, zijn de hedge-accountingregels verlicht. IFRS 9 biedt de mogelijkheid om de oude regelgeving omtrent hedge-accounting te blijven toepassen. De Groep past hedge-accounting toe bij de valutatermijncontracten die zijn

afgesloten voor het Riyad-project. De Groep past hierbij nog steeds de oude standaard (IAS 39) toe. Wel is voldaan aan de uitgebreidere toelichtingsvereisten.

Met betrekking tot impairments is in IFRS 9 één waardeverminderingsmodel, op basis van verwachte kredietverliezen, geïntroduceerd ter vervanging van het model dat op reeds geleden verliezen is gebaseerd. De implementatie van IFRS 9 heeft niet geleid tot een materiële mutatie in de waardering van handelsvorderingen, contractactiva en overige vorderingen. Dit hangt onder andere samen met het feit dat een groot gedeelte van de opdrachtgevers van de Groep overheidsorganisaties en semipublieke instellingen zijn.

IFRS 15 Omzet uit contracten met klanten

IFRS 15 bevat nieuwe regels voor het verwerken en toelichten van opbrengsten in de jaarrekening. De standaard is gericht op de rapportage van nuttige informatie aan gebruikers van de jaarrekening, over de aard, hoeveelheid, timing en onzekerheid van opbrengsten en kasstromen die voortvloeien uit de contracten met klanten.

Op basis van IFRS 15 wordt omzet verantwoord wanneer de ‘control’ wordt overgedragen aan de klant. De nieuwe standaard vervangt IAS 18 ‘Opbrengsten’, IAS 11 ‘Onderhanden projecten in opdracht van derden’ en gerelateerde interpretaties. De Groep past de standaard toe sinds 1 januari 2018. Hierbij is de beperkte retrospectieve methode toegepast, waarbij de standaard alleen is toegepast op contracten die op 1 januari 2018 niet afgerond waren. Op basis van deze methode zijn de vergelijkende cijfers in de jaarrekening van 2018 nog gebaseerd op de oude regelgeving (IAS 11 en IAS 18). De omzetverantwoording in boekjaar 2018 vindt plaats op basis van de nieuwe regelgeving (IFRS 15). In de balans van 2018 is het cumulatieve effect van de eerste toepassing als aanpassing op het beginvermogen verwerkt. Het cumulatieve effect van de implementatie van IFRS 15 per 1 januari 2018 is als volgt:

Geconsolideerde balans (in duizenden euro's)	**31-12-2017**	**IFRS 15 effect**	**01-01-2018 Herzien**	**31-12-2018 Voor stelsel-wijziging**	**IFRS 15 effect**	**31-12-2018 Na stelsel-wijziging**
Vaste activa						
Immateriële vaste activa (1)	79.228	-	**79.228**	78.160	-	**78.160**
Materiële vaste activa (2)	168.651	-	**168.651**	170.252	-	**170.252**
Vastgoedbeleggingen (3)	5.053	-	**5.053**	4.950	-	**4.950**
Geassocieerde deelnemingen en joint ventures (4)	37.923	-	**37.923**	40.535	-	**40.535**
Overige financiële vaste activa (5)	33.111	-	**33.111**	61.683	-	**61.683**
Uitgestelde belastingvorderingen (6)	46.354	6.172	**52.526**	43.097	6.613	**49.710**
Totaal vaste activa	**370.320**	**6.172**	**376.492**	**398.677**	**6.613**	**405.290**
Vlottende activa						
Voorraden (7)	25.941	-	**25.941**	27.613	-	**27.613**
Vorderingen (8)	574.167	-	**574.167**	627.067	-	**627.067**
Onderhanden projecten (9)	252.691	(162)	**252.529**	269.581	6.595	**276.176**
Winstbelasting vorderingen	14.813	2.737	**17.550**	13.297	3.857	**17.154**
Geldmiddelen en kasequivalenten (10)	198.945	-	**198.945**	275.950	-	**275.950**
Totaal vlottende activa	**1.066.557**	**2.575**	**1.069.132**	**1.213.508**	**10.452**	**1.223.960**
Totaal activa	**1.436.877**	**8.747**	**1.445.624**	**1.612.185**	**17.065**	**1.629.250**
Eigen vermogen						
Geplaatst kapitaal	6.287	-	**6.287**	6.287	-	**6.287**
Agioreserve	201.896	-	**201.896**	201.896	-	**201.896**
Overige reserves	64.971	-	**64.971**	96.705	(30.419)	**66.286**
Onverdeeld resultaat	38.111	(30.419)	**7.692**	16.599	(5.680)	**10.919**
Totaal eigen vermogen	**311.265**	**(30.419)**	**280.846**	**321.487**	**(36.099)**	**285.388**
Minderheidsbelangen	37.475	-	**37.475**	41.727	-	**41.727**
Groepsvermogen (11)	**348.740**	**(30.419)**	**318.321**	**363.214**	**(36.099)**	**327.115**
Langlopende verplichtingen						
Uitgestelde personeelsbeloningen (12)	54.857	-	**54.857**	58.889	-	**58.889**
Voorzieningen (13)	15.606	11.126	**26.732**	18.552	23.257	**41.809**
Uitgestelde belastingverplichtingen (6)	9.105	-	**9.105**	6.002	-	**6.002**
Achtergestelde leningen (14)	1.000	-	**1.000**	1.000	-	**1.000**
Langlopende schulden (14)	52.675	-	**52.675**	217.079	-	**217.079**
Totaal langlopende verplichtingen	**133.243**	**11.126**	**144.369**	**301.522**	**23.257**	**324.779**
Kortlopende schulden						
Handelscrediteuren	323.471	-	**323.471**	319.977	-	**319.977**
Schulden aan kredietinstellingen (10)	35.664	-	**35.664**	62.325	-	**62.325**
Onderhanden projecten (9)	235.261	17.347	**252.608**	234.672	8.084	**242.756**
Verschuldigde winstbelasting	6.667	-	**6.667**	10.890	-	**10.890**
Voorzieningen (13)	3.143	10.693	**13.836**	7.302	21.823	**29.125**
Overige kortlopende schulden (15)	350.688	-	**350.688**	312.283	-	**312.283**
Totaal kortlopende schulden	**954.894**	**28.040**	**982.934**	**947.449**	**29.907**	**977.356**
Totaal passiva	**1.436.877**	**8.747**	**1.445.624**	**1.612.185**	**17.065**	**1.629.250**

Geconsolideerde winst-en-verliesrekening (in duizenden euro's)	**2018 voor stelselwijziging**	**IFRS 15 effect**	**2018 na stelselwijziging**
Opbrengsten van contracten met klanten (18)	**2.276.082**	**(7.241)**	**2.268.841**
Overige bedrijfsopbrengsten (19)	**2.635**	**-**	**2.635**
Som der bedrijfsopbrengsten	**2.278.717**	**(7.241)**	**2.271.476**
Projectkosten van derden	**(1.123.330)**	**-**	**(1.123.330)**
Personeelskosten (20)	**(875.497)**	**-**	**(875.497)**
Overige bedrijfskosten (22)	**(200.263)**	**-**	**(200.263)**
Afschrijvingen	**(39.844)**	**-**	**(39.844)**
Totaal bedrijfskosten	**(2.238.934)**	**-**	**(2.238.934)**
Bedrijfsresultaat	**39.783**	**(7.241)**	**32.542**
Financieringsopbrengsten (23)	**4.925**	**-**	**4.925**
Financieringskosten (23)	**(13.745)**	**-**	**(13.745)**
Saldo financiële baten en lasten	**(8.820)**	**-**	**(8.820)**
Aandeel resultaat na belastingen geassocieerde deelnemingen (4)	**7.257**	**-**	**7.257**
Resultaat voor belastingen	**38.220**	**(7.241)**	**30.979**
Belastingen (24)	**(17.096)**	**1.561**	**(15.535)**
Resultaat na belastingen	**21.124**	**(5.680)**	**15.444**
Toe te rekenen aan:			
Aandeelhouders van de moedermaatschappij	**16.599**	**(5.680)**	**10.919**
Minderheidsbelangen	**4.525**	**-**	**4.525**

De belangrijkste overwegingen en de aanpassingen die volgen uit de toepassing van IFRS 15 worden hierna nader toegelicht.

Waardering onderhanden projecten
Op basis van IFRS 15 is de drempel voor het waarderen van variabele vergoedingen gestegen van waarschijnlijk ('probable') naar zeer waarschijnlijk dat geen significante terugneming van de cumulatieve opbrengsten zal plaatsvinden ('highly probable that a significant reversal of cumulative revenue will not occur'). De impact op het eigen vermogen per 1 januari 2018 en de impact op de winst-en-verliesrekening van 2018, is met name gerelateerd aan de waardering van variabele vergoedingen op projecten binnen het segment Civiele infrastructuur.

Verlieslatende contracten
Op basis van de oude standaard rubriceerde de Groep de netto positie onderhanden projecten als actief of als verplichting. Een onderhanden project werd als actiefpost gepresenteerd wanneer de gemaakte kosten plus de verantwoorde resultaten een hogere waarde vertegenwoordigden dan de termijnfacturen. Een onderhanden project werd als verplichting verantwoord wanneer de termijnfacturen een hogere waarde vertegenwoordigden dan de verantwoorde kosten plus verantwoorde resultaten. Voorzieningen voor onderhanden projecten werden op deze wijze verantwoord onder de balanspost 'onderhanden projecten'. Als gevolg van de implementatie van IFRS 15 dienen de voorzieningen voor onderhanden projecten te worden geherrubriceerd van de balanspost 'onderhanden projecten' naar de balanspost 'voorzieningen', conform de vereisten in IAS 37 'Voorzieningen, voorwaardelijke verplichtingen en voorwaardelijke activa'. Deze voorziening vertegenwoordigt het bedrag van het nog te realiseren verlieslatende contractresultaat op basis van de voortgang van het project.

Over de bepaling van het verlies bestond in boekjaar 2018 nog discussie binnen IFRIC (International Financial Reporting Interpretation Committee). Deze discussie zag toe op het gebruik van de incrementele kostenbenadering versus de direct gerelateerde kostenbenadering. De uitkomst van de discussie zou invloed hebben op de impact van de toepassing van IFRS 15 bij verlieslatende contracten. In december 2018 heeft de IASB een exposure draft uitgevaardigd waarbij zij gekozen heeft voor het concept dat de kosten ter vervulling van een prestatieverplichting worden gedefinieerd als de

kosten die direct gerelateerd zijn aan het contract. De Groep volgt deze exposure draft en past daarom de direct gerelateerde kostenbenadering toe bij het bepalen van het verlies op een contract.

Op basis van IAS 37 dient het verlies op het gehele contract verantwoord te worden. Dit zou kunnen betekenen dat de winst op een prestatieverplichting in een verlieslatend contract, voorafgaand aan het realiseren van de prestatieverplichting, al volledig in mindering wordt gebracht op het verlies van de overige prestatieverplichting(en). De voorziening voor verlieslatende contracten vertegenwoordigt de waarde van het nog te produceren verlies.

Wijze van omzetverantwoording
Op basis van de nieuwe standaard vindt omzetverantwoording nog steeds plaats naar rato van voortgang van het project. Dit is met name het gevolg van het feit dat de Groep actief is in ontwikkeling, realisatie, onderhoud en beheer van projecten waar de opdrachtgever de beschikkingsmacht over heeft. De wijze van omzetverantwoording is daarom niet gewijzigd ten opzichte van de oude standaard.

Inefficiënties
Op basis van IFRS 15 is het niet toegestaan om opbrengsten te verantwoorden voor gemaakte kosten die zijn toe te schrijven aan significante inefficiënties en die niet zijn opgenomen in de contractprijs aangezien deze kosten niet bijdragen aan de voortgang inzake het vervullen van de prestatieverplichting. Hiervan is geen resultaatsimpact geïdentificeerd tijdens de conversie naar IFRS 15.

Nog niet toegepaste standaarden en interpretaties
Met ingang van 1 januari 2019 is IFRS 16 van toepassing. IFRS 16 vervangt de huidige standaard, IAS 17, en de daarmee gepaard gaande interpretaties. De nieuwe standaard vereist het systematisch opnemen van de rechten en verbintenissen verbonden aan leaseovereenkomsten. Dit betekent dat bijna alle lease- en huurcontracten op de balans verschijnen bij de huurder, op een vergelijkbare wijze als financiële leases volgens IAS 17 met uitzondering van waardering van leases van 'lage waarde'-activa en kortlopende huurovereenkomsten. Deze uitzonderingen zullen worden toegepast. Lessees verantwoorden een verplichting om huur te betalen met een overeenkomstig actief in de geconsolideerde balans en verantwoorden rentekosten en afschrijvingen afzonderlijk in de geconsolideerde winst- en verliesrekening. Een (her)beoordeling van bepaalde belangrijke overwegingen (bijvoorbeeld leasetermijn, het al dan niet gebruiken van opties, indexeringen, disconteringsvoet) door de huurder is noodzakelijk. De verantwoording van lessors is in essentie hetzelfde als de lessor-verantwoording onder IAS 17. IFRS 16 vereist ook dat lessees en lessors uitgebreidere toelichtingen opnemen in de jaarrekening ten opzichte van IAS 17.

Belangrijke ratio’s zullen door de implementatie van IFRS 16 worden beïnvloed. Onder IFRS 16 ligt het zwaartepunt van het kostenprofiel aan het begin van de verantwoordingsperiode. Dit omdat de Groep het recht op gebruik activeert welke op een lineaire basis wordt afgeschreven. Daartegenover wordt een verplichting voor toekomstige huurbetalingen verantwoord, waarbij in de eerdere jaren hogere rentelasten worden verantwoord. IFRS 16 zal geen invloed hebben op de winstgevendheid van de Groep over de volledige leaseperiode, hoewel de EBITDA zal stijgen als gevolg van wijzigingen in de classificatie. Onder IAS 17 verantwoordde de Groep leasekosten in EBITDA. Onder IFRS 16 verandert dit, met uitzondering van de kosten in verband met de ‘lage waarde’-activa en kortlopende huurovereenkomsten waarvoor praktische uitzonderingen zullen worden gebruikt, aangezien kosten gerelateerd aan lease zullen worden geclassificeerd als afschrijvingen en rentelasten. Ook het kasstroomoverzicht wordt beïnvloed, omdat betalingen van de leaseverplichting voor het grootste deel worden gepresenteerd binnen de financieringsactiviteiten.

Op dit moment is de Groep de impact van de implementatie van IFRS 16 aan het analyseren. Op basis van de huidige inzichten zal de Groep de aangepaste retrospectieve benadering toepassen met behulp van praktische uitzonderingen en vergelijkende informatie zal niet worden aangepast. De Groep zal, voor leases die voorheen als operationele leases werden geclassificeerd, de leaseverplichting waarderen op basis van de contante waarde van de resterende leasebetalingen. Het recht op gebruik zal gelijk zijn aan de leaseverplichting per ingangsdatum.

Het is in dit stadium nog niet mogelijk de impact te kwantificeren. Zoals toegelicht in toelichting 16, heeft de Groep een aantal huur- en operationele leaseovereenkomsten die onder de nieuwe standaard op de balans verantwoord zullen moeten worden.

Grondslagen voor consolidatie

Dochterondernemingen (integrale consolidatie)

Dochterondernemingen zijn alle entiteiten waarin de Groep direct of indirect beslissende zeggenschap heeft. Beslissende zeggenschap wordt gerealiseerd wanneer de Groep:

- macht heeft de relevante activiteiten van een deelneming te sturen teneinde voordelen uit haar activiteiten te verwerven;
- wordt blootgesteld aan, of rechten heeft op, een variabel rendement uit haar betrokkenheid bij de deelneming; en
- de mogelijkheid heeft haar macht te gebruiken om het rendement te beïnvloeden.

Dochterondernemingen worden volledig geconsolideerd vanaf de datum waarop de Groep beslissende zeggenschap verkrijgt. Deconsolidatie vindt plaats op het moment dat de Groep niet langer beslissende zeggenschap heeft.

De verwerving van dochterondernemingen wordt door de Groep verantwoord volgens de overnamemethode. De overgedragen vergoeding van een overname wordt gesteld op de reële waarde van de opgegeven activa, de uitgegeven eigenvermogensinstrumenten per overnamedatum en de overgenomen of aangegane verplichtingen. De overgedragen vergoeding omvat tevens de reële waarde van activa, vergoedingen en verplichtingen uit hoofde van contractueel overeengekomen voorwaardelijke bepalingen. Transactiekosten in het kader van een overname worden ten laste van het resultaat verantwoord op het moment dat zij worden gemaakt.

De overgenomen identificeerbare activa en de overgenomen (voorwaardelijke) verplichtingen worden bij eerste verwerking in de jaarrekening gewaardeerd tegen de reële waarde per overnamedatum. Per acquisitie waardeert de Groep een eventueel minderheidsbelang ofwel tegen reële waarde, ofwel tegen het aandeel van het minderheidsbelang in de geïdentificeerde netto-activa van de overgenomen partij.

Indien de overgedragen vergoeding, het minderheidsbelang en de reële waarde per overnamedatum van een per overnamedatum reeds bestaand belang in de overgenomen partij, hoger is dan de reële waarde van het aandeel van de Groep in de identificeerbare netto-activa, dan wordt het verschil opgenomen als goodwill. Indien de overgedragen vergoeding lager is dan de reële waarde van de identificeerbare netto-activa, dan wordt het verschil rechtstreeks verantwoord in de winst-en-verliesrekening.

Joint arrangements

Op grond van IFRS 11 'Joint arrangements' worden gezamenlijke overeenkomsten geclassificeerd als 'Joint venture' of als 'Joint operation'. De classificatie is afhankelijk van de rechten en verplichtingen van iedere aandeelhouder of vennoot en is onafhankelijk van de juridische vorm. De Groep kent zowel joint ventures als joint operations.

<u>Joint operations</u>

Joint operations zijn de belangen in entiteiten waarover de Groep contractueel overeengekomen gezamenlijk met derden zeggenschap uitoefent. De Groep verantwoordt haar belang in de opbrengsten en kosten, activa en verplichtingen van de joint operation en combineert deze post voor post met overeenkomstige posten in de jaarrekening van de Groep.

<u>Joint ventures</u>

Joint ventures zijn die entiteiten, waarover de Groep gezamenlijk met derden zeggenschap heeft en waarbij deze zeggenschap in een overeenkomst is vastgelegd. De Groep heeft recht op een aandeel in de nettowinsten die uit deze entiteiten voortkomen en heeft recht op een aandeel in het netto actief. In de geconsolideerde jaarrekening worden joint ventures als deelneming verantwoord volgens de 'equity' methode. De waardering van deelnemingen is inclusief de bij verwerving vastgestelde goodwill en onder vermindering van eventuele cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. De betrokken partijen zijn contractueel overeengekomen dat zeggenschap wordt gedeeld en beslissingen inzake relevante activiteiten unanieme instemming vereisen van de partijen die gezamenlijke zeggenschap in de joint venture hebben.

Geassocieerde deelnemingen

Geassocieerde deelnemingen zijn die entiteiten waarin de Groep invloed van betekenis heeft op het financiële en operationele beleid, maar waarover zij geen beslissende zeggenschap heeft en geen joint venture is. De geconsolideerde jaarrekening omvat het aandeel van de Groep in het totaalresultaat van niet-geconsolideerde investeringen volgens de 'equity' methode, na correctie van de grondslagen in overeenstemming met de grondslagen van de Groep, vanaf de

datum waarop de Groep voor het eerst invloed van betekenis heeft, tot aan de datum waarop voor het laatst sprake is van invloed van betekenis. De waardering van deelnemingen is inclusief de bij verwerving vastgestelde goodwill en onder vermindering van eventuele cumulatieve bijzondere waardeverminderingen.

Eliminatie van transacties bij consolidatie
Intragroepssaldi en eventuele niet-gerealiseerde winsten en verliezen op transacties binnen de Groep of baten en lasten uit dergelijke transacties worden bij de opstelling van de geconsolideerde jaarrekening geëlimineerd. Niet-gerealiseerde winsten en verliezen uit hoofde van transacties met deelnemingen en entiteiten waarover gezamenlijk de zeggenschap wordt uitgeoefend, worden geëlimineerd naar rato van het belang dat de Groep in de entiteit heeft.

Geconsolideerde belangen
De geconsolideerde deelnemingen en het percentage belang zijn vermeld in toelichting 40.

Grondslagen voor waardering

Transacties in vreemde valuta en investeringen in buitenlandse activiteiten
Transacties in vreemde valuta worden initieel vastgelegd tegen de koers van de functionele valuta op de transactiedatum. Liquide middelen, vorderingen, schulden en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar de functionele valuta tegen de koers op de balansdatum. De uit de omrekening voortvloeiende koersverschillen worden verantwoord in de winst-en-verliesrekening. Dit geldt niet voor de verschillen op leningen in vreemde valuta als hedge voor een investering in een buitenlandse activiteit. Deze verschillen worden opgenomen in de reserve omrekeningsverschillen tot het moment van verkoop van de buitenlandse activiteiten, dan worden ze ten laste, dan wel ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

De activa en verplichtingen van buitenlandse activiteiten worden in euro's omgerekend tegen de geldende koers per balansdatum. Valutaverschillen die uit deze omrekening voortvloeien, worden in de reserve omrekeningsverschillen van het eigen vermogen opgenomen via OCI. Omrekeningsverschillen worden bij gehele of gedeeltelijke afstoting van buitenlandse dochterondernemingen, joint operations, joint ventures en deelnemingen waarbij de Groep geen beslissende zeggenschap meer heeft, overgeboekt naar de winst-en-verliesrekening. De opbrengsten en kosten van buitenlandse activiteiten worden in euro's omgerekend tegen de koers die de wisselkoers op de transactiedatum benadert.

Afgeleide financiële instrumenten
De Groep maakt gebruik van interest rate swaps, valutatermijncontracten en een "overdraft facility" om de renterisico's uit hoofde van concern- en projectfinancieringen af te dekken en om valutarisico's op toekomstige kasstromen in US dollars af te dekken. Voor de interest rate swaps en valutatermijncontracten welke bij de overname van Strukton bij Strukton waren afgesloten, wordt geen hedge accounting toegepast. Deze interest rate swaps, valutatermijncontracten en "overdraft facility" worden gewaardeerd tegen reële waarde. De verandering van de reële waarde van deze swaps wordt rechtstreeks verwerkt in de winst-en-verliesrekening. Er wordt geen hedge accounting toegepast omdat de hedge op het ovenamemoment de facto begint en er dan zeker ineffectiviteit zou ontstaan.

Voor de interest rate swaps, valutatermijncontracten en de "overdraft facility" welke ná de overname van Strukton Groep afgesloten zijn, wordt hedge accounting toegepast. De verandering van de reële waarde van de interest rate swaps, valutatermijncontracten en de "overdraft facility", die dienen ter afdekking van renterisico's en valutarisico's uit hoofde van toekomstige interestbetalingen en toekomstige kasstromen in US dollars, worden rechtstreeks opgenomen in het eigen vermogen, voor zover de hedge als effectief kan worden gekenmerkt. De in het eigen vermogen uitgestelde bedragen worden overgeboekt naar de winst-en-verliesrekening op het moment dat valutatermijncontracten worden afgewikkeld en op het moment dat de afgedekte toekomstige rentecoupons in het resultaat worden verantwoord. Voor het deel waarvan de hedge effectiviteit niet kan worden aangetoond, wordt de waardeverandering onmiddellijk in de winst-en-verliesrekening verantwoord. Wanneer de interest rate swap wordt verkocht of beëindigd of wanneer de hedge relatie niet meer effectief is, blijft de cumulatieve winst of het cumulatieve verlies op dat moment in het eigen vermogen opgenomen tenzij niet langer verwacht wordt dat de oorspronkelijk afgedekte toekomstige kasstromen zullen plaatsvinden. Op dat moment worden de in het eigen vermogen uitgestelde resultaten onmiddellijk in de winst-en-verliesrekening verantwoord.

Immateriële vaste activa

Octrooien en intellectueel eigendom

Octrooien en intellectueel eigendom worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs minus de cumulatieve afschrijving en eventuele cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. Octrooien worden afgeschreven op lineaire basis over de gebruiksduur van vijf jaar. Voor intellectueel eigendom is een gebruiksduur gehanteerd van zeven jaar.

Software

Software is gewaardeerd tegen de historische kostprijs inclusief geactiveerde financieringskosten verminderd met jaarlijkse lineaire afschrijvingen gebaseerd op de verwachte gebruiksduur en eventuele cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. De gehanteerde gebruiksduur is twee tot vijf jaar.

Business Combinations en goodwill

Bedrijfscombinaties worden verantwoord volgens de overnamemethode. Wanneer de Groep een onderneming overneemt, beoordeelt zij de overgenomen financiële activa en verplichtingen met het oog op een juiste classificatie en aanwijzing, in overeenstemming met de contractuele voorwaarden, economische omstandigheden en van toepassing zijnde overige omstandigheden. Dit omvat eveneens de scheiding door de overgenomen partij van in contracten besloten derivaten. Indien de bedrijfscombinatie in verschillende fasen tot stand komt, wordt per de overnamedatum de reële waarde van het eerder door de Groep in de overgenomen partij gehouden belang opnieuw bepaald met verwerking van waarde afwijkingen in de winst-en-verliesrekening.

Eventuele door de Groep over te dragen voorwaardelijke vergoedingen worden per de overnamedatum tegen reële waarde opgenomen. Latere wijziging in de reële waarde van de voorwaardelijke vergoeding die als een verplichting wordt aangemerkt, wordt in de winst-en-verliesrekening verantwoord. Indien de voorwaardelijke vergoeding als eigen vermogen wordt geclassificeerd, vindt herwaardering slechts plaats bij definitieve afwikkeling in het eigen vermogen.

Goodwill wordt eerst tegen zijn kostprijs gewaardeerd, zijnde het bedrag waarmee de overgedragen vergoeding het saldo van de verkregen activa en de overgenomen verplichtingen overschrijdt. Indien deze vergoeding minder bedraagt dan de reële waarde van de netto-activa van de overgenomen dochteronderneming, wordt het verschil in de winst-en-verliesrekening verantwoord.

Na de eerste opname wordt de goodwill gewaardeerd tegen kostprijs verminderd met eventuele geaccumuleerde bijzondere waardeverminderingsverliezen. Voor de toetsing op bijzondere waardevermindering wordt de goodwill die is voortgekomen uit een bedrijfscombinatie vanaf de overnamedatum toegerekend aan de kasstroomgenererende eenheden die naar verwachting voordeel zullen halen uit de bedrijfscombinatie, ongeacht of activa of verplichtingen van de overgenomen entiteit aan deze eenheden zijn toegerekend.

Indien goodwill onderdeel is van een kasstroomgenererende eenheid en een deel van de bedrijfsactiviteit binnen die eenheid wordt afgestoten, wordt de goodwill die op de afgestoten activiteit betrekking heeft, opgenomen in de boekwaarde van die activiteit voor de vaststelling van het uit de afstoting voortvloeiende resultaat. Goodwill die in een dergelijke omstandigheid wordt afgestoten, wordt bepaald op basis van de relatieve verhouding in waarden van de afgestoten activiteit en van het gedeelte van de kasstroomgenererende eenheid dat wordt behouden.

Overige immateriële vaste activa

Indien er bij de verwerving van een entiteit separaat identificeerbare immateriële activa kunnen worden onderkend, worden deze geactiveerd en afgeschreven binnen de afschrijvingstermijn die daarbij van toepassing is. Hierbij geldt voor de waarde van een klantenbestand een afschrijvingsperiode uiteenlopend van vier jaar tot twaalf jaar, afhankelijk van de aard en verwachte "churn-rate". Voor de waarde van een orderportefeuille wordt een afschrijvingsperiode van een half tot zes jaar gehanteerd. De afschrijvingstermijn wordt jaarlijks beoordeeld.

Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en terreinen

De bedrijfsgebouwen zijn gewaardeerd tegen kostprijs verminderd met jaarlijkse lineaire afschrijvingen gebaseerd op de verwachte gebruiksduur, rekening houdend met een restwaarde en eventuele cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. De gehanteerde gebruiksduur in jaren is voor bedrijfsgebouwen vijfentwintig jaar. Indien sprake

is van groot onderhoud, dan wordt dit bedrag geactiveerd en afgeschreven. Op terreinen wordt niet afgeschreven (met uitzondering van terreinverharding (tien jaar)).

Materieel en instrumentarium en overig
Het materieel en instrumentarium en overig (waaronder de inventarissen) zijn gewaardeerd tegen kostprijs verminderd met jaarlijkse lineaire afschrijvingen gebaseerd op de verwachte gebruiksduur, rekening houdend met een restwaarde en eventuele cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. De kostprijs bevat tevens de kosten voor het vervangen van onderdelen van het materieel en instrumentarium voor zover die kosten voldoen aan de voorwaarden voor opname in de balans alsmede financieringskosten voor lange termijn projecten wanneer aan de activeringscriteria is voldaan. De gehanteerde gebruiksduur in jaren is voor materieel en instrumentarium twee tot zes jaar en voor overig drie tot tien jaar.

Activa in constructie
Activa in constructie worden gewaardeerd tegen gemaakte kosten en bestaan in hoofdzaak uit termijnbetalingen voor de verwerving van materieel dat nog niet in gebruik is genomen.

Niet meer opnemen op de balans
Een materieel vast actief wordt niet meer op de balans opgenomen ingeval van afstoting of indien er geen economische voordelen van het gebruik of de afstoting worden verwacht. Een eventuele opbrengst of verlies voortvloeiende uit de verwijdering van het actief wordt opgenomen in de winst-en-verliesrekening in het jaar waarin het actief wordt verwijderd van de balans. De restwaarden, de gebruiksduur en de waarderingsmethoden worden beoordeeld en, indien noodzakelijk, aangepast per einde van het boekjaar.
Wanneer materiële vaste activa bestaan uit significante onderdelen, worden deze als afzonderlijke posten (belangrijke componenten) onder de materiële vaste activa opgenomen.

Geleasede activa "Groep als lessee"
Leaseovereenkomsten waarbij de Groep vrijwel alle aan het eigendom verbonden risico's en voordelen op zich neemt, worden geclassificeerd als financiële leases. Bij eerste opname wordt het geleasede actief gewaardeerd tegen de reële waarde of, indien lager, tegen de contante waarde van de minimale leasetermijnen. Na de eerste opname geschiedt de verwerking in overeenstemming met de van toepassing zijnde grondslag.

Overige leases betreffen operationele leaseovereenkomsten waarvan de geleasede activa niet in de balans van de Groep worden opgenomen. De leasekosten worden lineair toegerekend aan de leaseperiode.

Vastgoedbeleggingen
Een vastgoedbelegging is een actief dat wordt aangehouden om huuropbrengsten of een waardestijging, of beide, te realiseren. Vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen kostprijs verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingsverliezen. Wanneer een vastgoedbelegging voor eigen gebruik wordt aangewend, wordt het overgeboekt naar materiële vaste activa. De reële waarde van de vastgoedbeleggingen wordt in de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening vermeld. De reële waarde wordt gedefinieerd als de prijs die zou worden ontvangen om een actief te verkopen of die zou worden betaald om een verplichting over te dragen in een regelmatige transactie tussen marktdeelnemers op de waarderingsdatum. De reële waardebepaling is gebaseerd op de veronderstelling dat de transactie om een actief te verkopen of een verplichting over te dragen, plaatsvindt op de belangrijkste markt voor het actief of de verplichting, of bij afwezigheid van een belangrijke markt, op de meest gunstige markt voor het actief of de verplichting. De belangrijkste dan wel de meest gunstige markt moet toegankelijk zijn voor de Groep.

Afschrijvingen worden ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht volgens de lineaire methode op basis van de geschatte gebruiksduur van ieder onderdeel. Afschrijvingspercentages komen overeen met die van de categorieën van materiële vaste activa. Afschrijvingsmethoden, gebruiksduur en restwaarde worden op de rapportagedatum opnieuw beoordeeld.

Vaste activa aangehouden voor verkoop
Vaste activa (of groepen activa en verplichtingen die worden afgestoten) waarvan de boekwaarde naar verwachting hoofdzakelijk via een verkooptransactie zal worden gerealiseerd en niet door het voortgezette gebruik ervan, worden aangemerkt als 'voor verkoop aangehouden'.

Direct voorafgaand aan deze classificatie worden de activa (of de componenten van een groep activa die wordt afgestoten) geherwaardeerd in overeenstemming met de grondslagen voor de financiële verslaggeving van de Groep. De activa (of een groep af te stoten activa) worden gewaardeerd op basis van de boekwaarde, of, indien deze lager is, de reële waarde (minus verkoopkosten).

Een bijzonder waardeverminderingsverlies op een groep af te stoten activa wordt in eerste instantie toegerekend aan goodwill en vervolgens naar rato aan de resterende activa en verplichtingen. Bijzondere waardeverminderingsverliezen die voortvloeien uit de initiële classificatie worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen.

Overige financiële vaste activa
Overige langlopende vorderingen
De overige langlopende vorderingen betreffen activa die worden aangehouden binnen een bedrijfsmodel dat erop gericht is financiële activa aan te houden om contractuele kasstromen te ontvangen. Deze kasstromen betreffen uitsluitend aflossingen en rentebetalingen op het uitstaande hoofdsombedrag. Deze langlopende vorderingen worden initieel opgenomen tegen de reële waarde van de tegenprestaties en vervolgens tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode.

Pps-vorderingen
Publiek-private samenwerking-vorderingen (pps-vorderingen) betreffen de van publieke organen (overheden) nog te ontvangen concessievergoedingen in verband met pps-concessieprojecten. De pps-vorderingen worden verantwoord als financiële vaste activa. Dit betreffen activa die worden aangehouden binnen een bedrijfsmodel dat erop gericht is financiële activa aan te houden om contractuele kasstromen te ontvangen. Deze kasstromen betreffen uitsluitend aflossingen en rentebetalingen op het uitstaande hoofdsombedrag. Deze langlopende vorderingen worden initieel opgenomen tegen de reële waarde van de tegenprestaties en vervolgens tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode. Er wordt gebruik gemaakt van een rente die (nagenoeg) overeenkomt met de rente (na afdekking) van de bijbehorende non-recourse pps-lening (pps-lening waarbij de leningnemer niet hoofdelijk aansprakelijk is jegens de financier).

Beleggingen in eigenvermogensinstrumenten
Bij de eerste opname kan de Groep ervoor kiezen om haar aandeleninvesteringen onherroepelijk te classificeren als eigenvermogensinstrumenten die worden aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde via de niet-gerealiseerde resultaten (FVOCI) wanneer zij voldoen aan de definitie van het eigen vermogen volgens IAS 32 'Financiële instrumenten: presentatie' en niet worden aangehouden voor handelsdoeleinden. De classificatie wordt op instrumentbasis bepaald. Winsten en verliezen op deze financiële activa worden nooit gerecycled naar winst of verlies. Dividenden worden opgenomen als overige inkomsten in de winst-en-verliesrekening wanneer het recht op betaling is vastgesteld. De Groep heeft ervoor gekozen de aandelenbeleggingen onder deze categorie onherroepelijk te classificeren.

Uitgestelde belastingen
Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden opgenomen voor tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens de in deze jaarrekening gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling en volgens fiscale grondslagen, alsmede voor fiscaal compensabele verliezen voor het deel waarvoor het waarschijnlijk is dat voldoende positieve belastbare resultaten gerealiseerd zullen worden. De boekwaarde van uitgestelde belastingvorderingen wordt op elke balansdatum beoordeeld en verlaagd voor zover het niet waarschijnlijk is dat er voldoende toekomstige fiscale winsten zullen zijn.

Uitgestelde belastingen worden berekend tegen het tarief dat waarschijnlijk op het moment van afwikkeling volgens wetgeving van toepassing zal zijn. Uitgestelde belastingen worden in de winst-en-verliesrekening verantwoord, behalve indien gerelateerd aan posten die via het overig totaalresultaat worden verwerkt. In dat geval wordt ook de uitgestelde belasting als overig totaalresultaat verwerkt.

Indien per saldo een uitgestelde belastingvordering ontstaat, vindt opname plaats onder de vaste activa. Uitgestelde belastingvorderingen en -schulden worden gesaldeerd als er een wettelijk afdwingbaar recht toe bestaat, als ze zijn gerelateerd aan winstbelasting opgelegd door dezelfde fiscale autoriteit en als de onderneming het wettelijk afdwingbaar recht heeft om op netto basis af te wikkelen.

Bijzondere waardevermindering

Financiële activa

De Groep neemt een voorziening voor verwachte kredietverliezen op voor het eventuele verschil tussen de kasstromen die volgens het contract verschuldigd zijn en de kasstromen die de Groep verwacht te ontvangen, verdisconteerd tegen een benadering van de oorspronkelijke effectieve rentevoet. Het bedrag van te verwachten kredietverliezen (of terugboeking daarvan) wordt als bijzonder waardeverminderingsresultaat in de winst-en-verliesrekening verantwoord.

Niet-financiële activa

De boekwaarde van de niet-financiële activa van de Groep, uitgezonderd voorraden en uitgestelde belastingvorderingen, wordt per iedere verslagdatum opnieuw bezien om te bepalen of er aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen. Indien dergelijke aanwijzingen bestaan, wordt een schatting gemaakt van de realiseerbare waarde van het actief.

Van goodwill en immateriële activa die een niet bepaalbare gebruiksduur hebben of die nog niet gebruiksklaar zijn, wordt op iedere verslagdatum een schatting gemaakt van de realiseerbare waarde. Er wordt een bijzonder waardeverminderingsverlies opgenomen, wanneer de boekwaarde van een actief of de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort, hoger is dan de realiseerbare waarde. Bijzondere waardeverminderingsverliezen worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen. Voor een actief of een kasstroomgenererende eenheid is de realiseerbare waarde gelijk aan de hoogste van de bedrijfswaarde of de reële waarde minus verkoopkosten. Bij het bepalen van de bedrijfswaarde wordt de contante waarde van de geschatte toekomstige kasstromen berekend met behulp van een disconteringsvoet die een afspiegeling is van zowel de actuele markttaxaties van de tijdswaarde van geld, als van de specifieke risico's met betrekking tot het actief.

Met betrekking tot goodwill worden (met uitzondering van goodwill inbegrepen in de boekwaarde van geassocieerde deelnemingen) bijzondere waardeverminderingsverliezen niet teruggenomen. Voor andere activa worden in voorgaande perioden opgenomen bijzondere waardeverminderingsverliezen bij elke verslagdatum beoordeeld op indicaties van afname van het genomen verlies of niet langer bestaan van dat verlies. Een bijzonder waardeverminderingsverlies wordt teruggenomen als de schattingen zijn veranderd aan de hand waarvan de realiseerbare waarde was bepaald. Een bijzonder waardeverminderingsverlies wordt uitsluitend teruggenomen, voor zover de boekwaarde van het actief niet hoger is dan de boekwaarde na aftrek van afschrijvingen of amortisatie, die zou zijn bepaald als geen bijzonder waardeverminderingsverlies was opgenomen.

Voorraden

De voorraden worden opgenomen tegen kostprijs of netto-opbrengstwaarde indien deze lager is. De netto-opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs in het kader van de normale bedrijfsvoering, verminderd met de geschatte kosten van voltooiing en de verkoopkosten. De kostprijs van de voorraden is gebaseerd op de gemiddelde inkoopprijzen respectievelijk kostprijzen en omvat de uitgaven gedaan bij verwerving van de voorraden en daarop betrekking hebbende inkoopkosten. De kostprijs van voorraden gereed product omvat een redelijk deel van de indirecte kosten op basis van de normale productiecapaciteit.

Vorderingen

Onderhanden projecten

Onderhanden projecten betreffen de bruto nog in rekening te brengen bedragen voor tot de verslagdatum uitgevoerde contractwerkzaamheden die nog van klanten moeten worden geïnd. Deze post wordt opgenomen tegen gerealiseerde omzet verminderd met gefactureerde termijnen.

Projecten worden in de balans gepresenteerd als vordering op, dan wel schuld aan de opdrachtgever, uit hoofde van het contract. Er is sprake van een vordering indien de gerealiseerde omzet hoger is dan het bedrag van de gefactureerde termijnen. Indien de gerealiseerde omzet lager is dan de gefactureerde termijnen, is sprake van een schuld.

Handelsdebiteuren, vorderingen op gelieerde ondernemingen en *overige vorderingen*
Handelsdebiteuren, vorderingen op gelieerde ondernemingen en overige vorderingen worden aanvankelijk opgenomen tegen reële waarde en daarna gewaardeerd op basis van geamortiseerde kostprijs, gebaseerd op de effectieve rentemethode.

Bijzondere waardeverminderingen onderhanden projecten en handels- en overige vorderingen
Voor onderhanden projecten en handels- en overige vorderingen past de Groep de vereenvoudigde benadering toe voor het berekenen van verwachte kredietverliezen. De Groep hanteert een voorzieningenmatrix voor het berekenen van verwachte kredietverliezen op onderhanden projecten en handels- en overige vorderingen. Op basis van deze matrix worden verwachte kredietverliezen voor groeperingen van verschillende klantsegmenten in kaart gebracht en worden onderhanden projecten en handels- en overige vorderingen, indien kredietverliezen worden verwacht, afgewaardeerd.

Geldmiddelen en kasequivalenten
Het bedrag aan geldmiddelen en kasequivalenten omvat banktegoeden, deposito's en kassaldi. Bankschulden die direct opeisbaar zijn en die een integraal onderdeel uitmaken van het cash management systeem van de onderneming worden onder de geldmiddelen en kasequivalenten opgenomen in de kasstroomoverzichten.

Eigen vermogen toe te rekenen aan aandeelhouders van de moedermaatschappij
Reserves
De reserves bestaan uit een agioreserve, een reserve omrekeningsverschillen, een afdekkingsreserve en een actuariële reserve. De agioreserve betreft een reserve die is ontstaan door additionele vermogensstortingen door de aandeelhouder. De reserve omrekeningsverschillen omvat alle valutakoersverschillen die ontstaan door de omrekening van de netto-investering van de Groep in buitenlandse dochterondernemingen. De afdekkingsreserve bestaat uit de cumulatieve mutatie in de reële waarde van dekkingsinstrumenten, wanneer de afgedekte transactie nog niet heeft plaatsgevonden of de afgedekte positie nog niet is beëindigd. Voor de cumulatieve mutatie van de reële waarde van pensioenverplichtingen ten gevolge van wijzigingen in de actuariële uitgangspunten wordt een actuariële reserve gevormd.

Ingehouden winsten
De ingehouden winsten betreffen de cumulatieve resultaten uit voorgaande boekjaren onder vermindering van uitgekeerde dividenden.

Minderheidsbelangen
Minderheidsbelangen betreft het eigen vermogen dat is ingebracht door derden en heeft betrekking op minderheidsbelangen in geconsolideerde deelnemingen.

Groepsvermogen
Het groepsvermogen bestaat uit het eigen vermogen toe te rekenen aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij en minderheidsbelangen.

Pensioenen
Oranjewoud N.V. heeft verschillende pensioenregelingen in overeenstemming met lokale regelingen en voorwaarden.

Toegezegde bijdrageregelingen
Voor toegezegde bijdrageregelingen betaalt de Groep op verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan pensioenfondsen of verzekeringsmaatschappijen. Behalve de betaling van premies heeft de Groep geen verdere verplichtingen. Verplichtingen in verband met bijdragen aan pensioenregelingen op basis van toegezegde bijdragen worden als last in de winst-en-verliesrekening opgenomen wanneer de bijdragen zijn verschuldigd.

Toegezegd pensioenregelingen
Toegezegd pensioenregelingen leiden tot een vaste vergoeding na uitdiensttreding, waarvan de hoogte onder andere afhankelijk is van salaris, diensttijd en opbouwpercentage. De Groep is verplicht om onder IAS 19 een voorziening te treffen voor deze vaste vergoeding na dienstverband.

De netto verplichting van de Groep uit hoofde van toegezegd pensioenregelingen wordt voor iedere regeling afzonderlijk berekend door een schatting te maken van de pensioenaanspraken die werknemers hebben opgebouwd en gaan opbouwen in de toekomst, in ruil voor hun diensten in de verslagperiode en voorgaande perioden. Van deze pensioenaanspraken wordt de contante waarde bepaald en de reële waarde van de fondsbeleggingen wordt hierop in mindering gebracht. De disconteringsvoet is het rendement per balansdatum van hoogwaardige ondernemingsobligaties waarvan de looptijd de termijn van de pensioenverplichtingen van de Groep benadert. De berekening wordt uitgevoerd door een erkende actuaris volgens de 'projected unit credit' methode. Deze methode houdt rekening met toekomstige salarisstijgingen als gevolg van carrièrekansen van werknemers en algemene loonontwikkelingen inclusief inflatiecorrectie.

Wanneer de pensioenaanspraken uit hoofde van een regeling worden verbeterd, wordt het gedeelte van de verbeterde pensioenaanspraken dat betrekking heeft op de verstreken diensttijd van werknemers onmiddellijk als last in de winst-en-verliesrekening opgenomen. Gedurende het boekjaar toegekende aanspraken worden direct verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

De Groep verwerkt alle actuariële winsten en verliezen in verband met toegezegd pensioenregelingen en het fictief over- of onderrendement van beleggingen onmiddellijk in het totaal overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten. Het fictieve rendement op beleggingen wordt bepaald op basis van dezelfde disconteringsvoet. Wanneer de fondsbeleggingen de verplichtingen overtreffen, wordt de opname van het actief beperkt tot een bedrag dat maximaal gelijk is aan de contante waarde van eventuele toekomstige terugstortingen door het fonds of lagere toekomstige pensioenpremies.

Voorzieningen
Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer de Groep een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting heeft als gevolg van een gebeurtenis in het verleden en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt en het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is. Voorzieningen worden bepaald door de verwachte toekomstige kasstromen contant te maken. De disconteringsvoet die wordt gehanteerd, is een disconteringsvoet vóór belasting die een afspiegeling is van de actuele markttaxaties van de tijdswaarde van geld en van de specifieke risico's met betrekking tot de verplichting.

Voorzieningen voor verlieslatende contracten
De Groep past de direct gerelateerde kostenbenadering toe bij het bepalen van het verlies op een contract. Het verlies wordt verantwoord op het gehele contract. Dit zou kunnen betekenen dat de winst op een prestatieverplichting in een verlieslatend contract, voorafgaand aan het realiseren van de prestatieverplichting, al volledig in mindering wordt gebracht op het verlies van de overige prestatieverplichting(en). De voorziening voor verlieslatende contracten vertegenwoordigt de waarde van het nog te produceren verlies.

Herstructureringvoorziening
Een voorziening voor herstructurering wordt opgenomen indien een gedetailleerd formeel plan terzake is goedgekeurd en bij de betrokkenen een geldige verwachting is gewekt dat de herstructurering zal worden doorgevoerd, door met de uitvoering van het plan te beginnen of door de belangrijkste kenmerken ervan mee te delen aan de betrokkenen.

Voorziening projecten (garantieverplichtingen)
Een garantievoorziening wordt opgenomen indien de onderliggende projecten of diensten zijn verkocht en opgeleverd. Deze voorziening wordt opgenomen voor kosten die noodzakelijk gemaakt moeten worden voor het opheffen van gebreken, die blijken na oplevering maar tijdens de garantieperiode. De voorziening is gebaseerd op de beste schatting van de uitgaande kasstroom.

Jubileumvoorziening (Overige lange termijn personeelsbeloningen)
De netto verplichting van de Groep voor lange termijn personeelsbeloningen, met uitzondering van pensioenregelingen, is het bedrag van de toekomstige aanspraken die werknemers in ruil voor hun diensten hebben verdiend in de verslagperiode en voorgaande perioden. Een voorbeeld is jubileumuitkeringen. Deze verplichtingen worden berekend met behulp van de 'projected unit credit'-methode en worden verdisconteerd tot de contante waarde. De disconteringsvoet is afgeleid van het rendement op hoogwaardige staatsobligaties, waarvan de looptijd de termijn van

deze langetermijnverplichtingen van de Groep benadert. Eventuele actuariële winsten of verliezen worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen in de periode waarin deze zich voordoen.

Overige voorzieningen
De overige voorzieningen bestaan onder meer uit voorzieningen voor specifieke garanties die zijn afgegeven bij de verkoop van deelnemingen, risico's voor gerechtelijke procedures tegen de Groep en/of zijn werkmaatschappijen, afvloeiingsregelingen en overige relatief kleine risico's.

Achtergestelde leningen
Een lening wordt geclassificeerd als achtergestelde lening indien sprake is van achterstelling ten opzichte van andere verantwoorde schulden. Achtergestelde leningen worden bij eerste verwerking in de jaarrekening gewaardeerd tegen reële waarde (onder aftrek van transactiekosten) en daarna tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode.

Langlopende schulden
Langlopende schulden worden bij eerste verwerking in de geconsolideerde jaarrekening gewaardeerd tegen de reële waarde (onder aftrek van transactiekosten) en daarna tegen geamortiseerde kostprijs, met behulp van de effectieve rentemethode. Transactiekosten worden afgeschreven over de looptijd van de financiering. Het deel van de langlopende schulden dat binnen één jaar moet worden afgelost, wordt verantwoord als aflossingsverplichting van langlopende schulden onder de kortlopende schulden. Een verplichting wordt afgeboekt wanneer de verplichting stopt, afloopt of vervalt.

Onvoorwaardelijke verplichtingen die zijn gebaseerd op een optieovereenkomst worden gewaardeerd tegen reële waarde. Deze reële waarde wordt berekend op basis van het disconteren met een reële rentevoet van de nominale verplichting.

Kortlopende schulden
Handels- en overige schulden en schulden aan kredietinstellingen worden aanvankelijk opgenomen tegen reële waarde en daarna gewaardeerd op basis van geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode. Verschuldigde winstbelasting wordt opgenomen tegen nominale waarde.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Bedrijfsopbrengsten
Projecten in opdracht van derden, diensten en service- en onderhoudscontracten
Bij de vaststelling van omzetverantwoording wordt per contract het aantal prestatieverplichtingen geïdentificeerd. Vervolgens wordt de totale vergoeding van het contract bepaald. Wanneer een vergoeding in een contract een variabele component kent, zoals prestatiebonussen of vertragingsboetes, wordt een inschatting gemaakt van de totaal te ontvangen vergoeding. Hierbij wordt de variabele component bepaald op basis van de verwachte waarde of het meest waarschijnlijke bedrag, afhankelijk van welke methode naar verwachting het beste de vergoeding waarop de entiteit recht zal hebben, zal voorspellen. Deze methode wordt vervolgens consequent toegepast over de hele duur van het contract. Een verhoging van de totale vergoeding door het wel of niet opnemen van de variabele component mag pas plaatsvinden indien het hoogst waarschijnlijk is dat geen terugneming van omzet hoeft plaats te vinden wanneer de onzekerheid met betrekking tot de variabele vergoeding is opgelost.

Na het vaststellen van de totale contractvergoeding wordt deze vergoeding toegerekend aan de afzonderlijke prestatieverplichtingen. Deze toerekening vindt plaats door voor iedere prestatieverplichting de zogenaamde "stand alone selling price", ofwel "opzichzelfstaande verkoopprijs", te bepalen. Deze opzichzelfstaande verkoopprijs wordt bepaald door middel van de "kostprijs+marge methode" waarbij de kostprijs wordt vastgesteld aan de hand van de voorcalculatie die is opgesteld ten tijde van de tenderfase. Vervolgens wordt daar een gangbare marge aan toegerekend.

Ten slotte vindt omzetverantwoording plaats wanneer de beschikkingsmacht over de goederen of diensten wordt overgedragen aan de klant voor een bedrag dat de vergoeding weerspiegelt waartoe de Groep verwacht in ruil voor die goederen of diensten recht te hebben.

De Groep is actief in ingenieurs- en adviesdiensten, ontwikkeling, realisatie, onderhoud en beheer van infrastructurele projecten, gebouwen en technische installaties en railsystemen waar de opdrachtgever de beschikkingsmacht over heeft. Wanneer de beschikkingsmacht tijdens het project bij de opdrachtgever ligt, vindt omzetverantwoording, plaats naar rato van de voortgang van het project. De voortgang van het project wordt hierbij bepaald op basis van de inputmethode, waarbij de voortgang van het project wordt gemeten op basis van de door de entiteit gemaakte kosten om een prestatieverplichting te vervullen. Het is hierbij niet toegestaan om opbrengsten te verantwoorden voor gemaakte kosten die zijn toe te schrijven aan significante inefficiënties en die niet zijn opgenomen in de contractprijs aangezien deze kosten niet bijdragen aan de voortgang inzake het vervullen van de prestatieverplichting.

Indien sprake is van wijzigingen in het toepassingsgebied van een contract of van een (mogelijke) wijziging in de vergoeding van een contract, vindt verantwoording van omzet gerelateerd aan deze wijziging pas plaats wanneer een schriftelijke of mondelinge overeenkomst is bereikt.

Indien het moment van leveren van de prestatieverplichting afwijkt van het moment van ontvangst van de vergoeding, wordt bij verantwoording van de opbrengsten rekening gehouden met de tijdwaarde van geld. Hierbij maakt de Groep gebruik van de praktische uitzondering om de vergoeding niet voor de effecten van een significante financierings-component aan te passen als de Groep verwacht dat de periode tussen het ogenblik waarop de entiteit een prestatie-vergoeding overdraagt en het ogenblik waarop de klant voor die prestatieverplichting betaalt, één jaar of minder is.

Omdat er geen sprake is van een aparte prestatieverplichting worden tendervergoedingen, als onderdeel van de totale vergoeding, verantwoord over de looptijd van het contract (naar rato van verrichte prestaties).

Omzet uit verkoop van goederen uit voorraad
De verkoop van goederen uit voorraad betreft voornamelijk verkoop van geprefabriceerde betontoepassingen. Opbrengsten van verkoop uit voorraad worden in de winst-en-verliesrekening verantwoord op het moment dat de beschikkingsmacht over de goederen of diensten wordt overgedragen aan de klant voor een bedrag dat de vergoeding weerspiegelt waartoe de Groep verwacht in ruil voor die goederen of diensten recht te hebben.

Concessies
Tijdens de operationele fase bestaan de opbrengsten van concessiemanagement uit:
- de reële waarde van de levering van contractueel overeengekomen diensten; en
- de rentebaten gerelateerd aan de investering in het project.
Opbrengsten worden naar rato van de voortgang verantwoord op het moment dat de hieraan gerelateerde diensten worden geleverd. Rente wordt verantwoord als financiële bate in de periode waarop deze betrekking heeft.

Overige bedrijfsopbrengsten
Overige bedrijfsopbrengsten betreffen onder andere transactieresultaten deelnemingen, transactieresultaten vastgoed en transactieresultaten materiële vaste activa. Transactieresultaten worden verantwoord wanneer de beschikkingsmacht over de deelnemingen, vastgoed of materieel vaste activa, wordt overgedragen aan de klant voor een bedrag dat de vergoeding weerspiegelt waartoe de Groep verwacht in ruil voor de desbetreffende goederen recht te hebben.

Bedrijfslasten
Kosten om een contract te verkrijgen
Kosten die worden gemaakt om een contract met een klant te verkrijgen die niet gemaakt zouden zijn als het contract niet was verkregen, oftewel incrementele kosten van verkrijging van een contract, worden geactiveerd. Wanneer niet aan de voorwaarden van incrementele kosten wordt voldaan, worden kosten om een contract te verkrijgen als last opgenomen. Derhalve worden kosten om een contract te verkrijgen in principe direct ten laste van het resultaat gebracht tenzij deze kosten expliciet voor rekening van de opdrachtgever zijn, ongeacht of het contract wel of niet wordt verkregen.

Kosten ter vervulling van de prestatieverplichting
De kosten ter vervulling van een toekomstige prestatieverplichting worden geactiveerd indien die kosten direct verband houden met een bestaand contract of specifiek verwacht contract, mits deze kosten naar verwachting vergoed worden.

Bedrijfslasten
Bedrijfslasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Leasebetalingen uit hoofde van operationele leasing
Leasebetalingen uit hoofde van operationele leasing worden lineair over de leaseperiode in de winst-en-verliesrekening opgenomen.

Publieke-private samenwerking (concessies)
De offertekosten voor publiek-private samenwerking, worden in principe ten laste van het resultaat gebracht tenzij deze kosten expliciet voor rekening van de opdrachtgever zijn, ongeacht of het contract wel of niet wordt verkregen. Wanneer de kosten voor rekening van de opdrachtgever zijn, ongeacht of het contract wel of niet wordt verkregen, worden de kosten geactiveerd wanneer het waarschijnlijk is dat het contract wordt binnengehaald.

Financiële baten en lasten
Financiële baten omvatten de rentebaten op geïnvesteerde gelden, valutakoerswinsten en winsten op afdekkingsinstrumenten die in de winst-en-verlies-rekening worden opgenomen. Financiële lasten omvatten de rentelasten op opgenomen gelden, de oprenting van voorzieningen, valutakoersverliezen, bijzondere waardeverminderingsverliezen op financiële activa en verliezen op afdekkingsinstrumenten die in de winst-en-verliesrekening worden opgenomen.

Overheidssubsidies
Overheidssubsidies worden opgenomen als met redelijke zekerheid kan worden gesteld dat de entiteit de aan de subsidies gekoppelde voorwaarden zal vervullen en dat de subsidies zullen worden ontvangen. Wanneer de overheidssubsidie een investeringssubsidie betreft, wordt deze in mindering gebracht op de boekwaarde van het actief. Exploitatiesubsidies worden in mindering gebracht op de daarmee verband houdende lasten.

Winstbelasting
Winstbelasting omvat de over de verslagperiode verschuldigde en verrekenbare winstbelastingen en uitgestelde winstbelastingen. De winstbelasting wordt in de winst-en-verliesrekening opgenomen, behoudens voor zover deze betrekking heeft op posten die rechtstreeks in het eigen vermogen worden opgenomen, in welk geval de belasting in het eigen vermogen wordt verwerkt.

De over het boekjaar verschuldigde en verrekenbare belasting is de naar verwachting te betalen belasting over de belastbare winst over het boekjaar, berekend aan de hand van belastingtarieven die zijn vastgesteld op verslagdatum, dan wel waartoe materieel al op verslagdatum is besloten en eventuele correcties op de over voorgaande jaren verschuldigde belasting.

Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden opgenomen voor tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens de in deze jaarrekening gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling en volgens fiscale grondslagen.

Uitgestelde belastingverplichtingen worden niet verwerkt voor de volgende tijdelijke verschillen: de eerste opname van goodwill, de eerste opname van activa of verplichtingen in een transactie die geen bedrijfscombinatie betreffen en noch de commerciële noch de fiscale winst beïnvloeden en verschillen die verband houden met investeringen in dochterondernemingen en entiteiten waarover gezamenlijk de zeggenschap wordt uitgeoefend voor zover zij in de voorzienbare toekomst waarschijnlijk niet zullen worden afgewikkeld. Uitgestelde belastingverplichtingen worden gewaardeerd met behulp van de belastingtarieven die naar verwachting van toepassing zullen zijn bij terugname van de tijdelijke verschillen, op basis van de wetten die per verslagdatum zijn vastgesteld of materieel zijn vastgesteld.
Er wordt uitsluitend een uitgestelde belastingvordering opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er in de toekomst belastbare winsten beschikbaar zullen zijn die voor de realisatie van het tijdelijke verschil kunnen worden aangewend. Uitgestelde belastingvorderingen worden per iedere verslagdatum herzien en verlaagd voor zover het niet langer waarschijnlijk is dat het daarmee samenhangende belastingvoordeel zal worden gerealiseerd.

Additionele winstbelastingen naar aanleiding van dividenduitkeringen worden op hetzelfde moment opgenomen als de verplichting tot uitkering van het desbetreffende dividend.

Beëindigde bedrijfsactiviteiten

Een beëindigde bedrijfsactiviteit is een onderdeel van de activiteiten van de Groep die een afzonderlijke belangrijke bedrijfsactiviteit of een afzonderlijk belangrijk geografisch bedrijfsgebied vertegenwoordigt en is verkocht of voor verkoop wordt aangehouden. Een beëindigde bedrijfsactiviteit kan ook een dochteronderneming zijn, die uitsluitend is overgenomen met de bedoeling te worden doorverkocht.

Classificatie als beëindigde bedrijfsactiviteit geschiedt bij afstoting of zodra de bedrijfsactiviteit voldoet aan de criteria voor classificatie als aangehouden voor verkoop. Wanneer een activiteit wordt aangemerkt als een beëindigde bedrijfsactiviteit, worden de vergelijkende cijfers in de winst-en-verliesrekening herzien alsof de activiteit vanaf het begin van de vergelijkingsperiode is beëindigd.

Gesegmenteerde informatie

De Groep is voor managementdoeleinden ingedeeld in segmenten op basis van de producten en diensten. De winst-en-verliesrekening en een aantal balansposten worden per segment weergegeven. Deze indeling wordt ondersteund door de managementrapportage structuur, waarbij genoemde onderdelen geheel separaat worden gerapporteerd aan het groepsmanagement en de directie. Het management bewaakt de bedrijfsresultaten van de segmenten separaat ten behoeve van de besluitvorming omtrent toewijzing van middelen en beoordeling van de resultaten. De segmentresultaten worden beoordeeld op basis van het bedrijfsresultaat, dat conform het bedrijfsresultaat in de geconsolideerde jaarrekening wordt bepaald. Het beheer van de groepsfinanciering en de winstbelastingen vindt echter op groepsniveau plaats. De prijzen voor transacties tussen segmenten worden op een zakelijke, objectieve grondslag bepaald ("at arms length").

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen de koers op transactiedatum, voor deelnemingen is hierbij uitgegaan van de gemiddelde koers gedurende het boekjaar. De in overnames begrepen voorraden, vorderingen, schulden, voorzieningen en schulden aan kredietinstellingen worden in het kasstroomoverzicht onder de investeringsactiviteiten verwerkt. De betaalde verkrijgingsprijs van verworven deelnemingen (na aftrek van meegekochte geldmiddelen en kasequivalenten) alsook de ontvangen verkoopprijs van afgestoten deelnemingen, zijn opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten. Ontvangsten uit hoofde van rente, dividend en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Transacties waarbij geen ruil van kasmiddelen plaatsvindt, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. Bankschulden die direct opeisbaar zijn en die een integraal onderdeel uitmaken van het cash management systeem van de onderneming worden onder de liquide middelen opgenomen in de kasstroomoverzichten.

Belangrijkste schattingen en beoordelingen in de geconsolideerde jaarrekening

De opstelling van de geconsolideerde jaarrekening vereist dat de directie oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden verwerkt in de periode waarin de schatting wordt herzien, dan wel in toekomstige perioden indien de herziening betrekking heeft op toekomstige perioden. De belangrijkste elementen van schattingsonzekerheden zijn de volgende:

Oordelen bij bepaling van te verantwoorden bedrijfsopbrengsten
Bij de bepaling van de te verantwoorden bedrijfsopbrengsten dient de contractvergoeding te worden vastgesteld. In deze vergoeding kunnen mogelijk variabele componenten zijn opgenomen, zoals prestatiebonussen of vertragingsboetes. Wanneer een vergoeding in een contract een variabele component kent, wordt een inschatting gemaakt van de totaal te ontvangen vergoeding. Hierbij wordt de variabele component bepaald op basis van de verwachte waarde of het meest waarschijnlijke bedrag, afhankelijk van welke methode naar verwachting het beste de vergoeding waarop de entiteit recht zal hebben, zal voorspellen. Deze methode wordt vervolgens consequent toegepast over de hele duur van het contract. Een verhoging van de totale vergoeding door het wel of niet opnemen van de variabele component mag pas plaatsvinden indien het hoogst waarschijnlijk is dat geen terugneming van omzet hoeft plaats te vinden wanneer de onzekerheid met betrekking tot de variabele vergoeding is opgelost. Onder IFRS 15 is de drempel om positieve variabele vergoedingen te waarderen daarom relatief hoog. Desondanks is deze variabele component aan schattingen van het management onderhevig.

Indien sprake is van wijzigingen in het toepassingsgebied van een contract of van een (mogelijke) wijziging in de vergoeding van een contract, vindt verantwoording van omzet, gerelateerd aan deze wijziging, pas plaats wanneer een schriftelijke of mondelinge overeenkomst is bereikt. Wanneer deze overeenkomst wel is bereikt, maar er nog geen overeenstemming bestaat over de vergoeding, vindt de waardering pas plaats indien het hoogst waarschijnlijk is dat geen terugneming van omzet hoeft plaats te vinden wanneer de onzekerheid met betrekking tot de vergoeding voor de wijzigingsopdracht is opgelost. In de praktijk betekent dit dat vergoedingen voor wijzigingsopdrachten of claims pas worden gewaardeerd indien een mondelinge of schriftelijke overeenkomst is bereikt over de aard van de wijziging en de vergoeding die hiermee samenhangt.

Bij de toerekening van de contractvergoeding aan de afzonderlijke prestatieverplichtingen moet de opzichzelfstaande verkoopprijs van de prestatieverplichtingen worden bepaald. Deze opzichzelfstaande verkoopprijs wordt bepaald door middel van de “kostprijs+marge methode” waarbij de kostprijs wordt vastgesteld aan de hand van de voorcalculatie die is opgesteld ten tijde van de tenderfase. Vervolgens wordt daar een gangbare marge aan toegerekend. Zowel de bepaling van de kostprijs als de bepaling van de marge is onderhevig aan inschattingen van het management.

Omzetverantwoording vindt plaats op basis van de inputmethode, waarbij de voortgang van het project wordt gemeten op basis van de door de entiteit gemaakte kosten, ten opzichte van de totaal geprognotiseerde projectkosten, om een prestatieverplichting te vervullen. De inschatting van totale projectkosten is aan schattingen onderhevig. Deze schattingen zijn met meer onzekerheid omgeven naarmate:

- de overeengekomen contractvorm meer risico’s voor de aannemer inhoudt. Bij een design & construct-contract neemt de aannemer immers ook het ontwerprisico voor zijn rekening. Bij een dbmo-contract komt hier de verantwoordelijkheid voor het onderhoud en de exploitatie bij;
- het contract zich nog in een vroege fase van ontwerp of uitvoering bevindt. Bij het uitwerken van een voorlopig ontwerp naar een definitief ontwerp kunnen aanzienlijke afwijkingen van het voorlopig ontwerp blijken (omdat een aanvankelijke oplossing bij nader inzien niet mogelijk blijkt te zijn, omdat de grondcondities beter of slechter zijn dan verwacht, of omdat de dialoog met stakeholders veel gecompliceerder is en dus meer kost dan vooraf is aangenomen). Ook tijdens de uitvoeringsfase kunnen tal van risico’s blijken die voor rekening van de aannemer komen. Genoemde afwijkingen kunnen overigens positief en negatief zijn;
- de looptijd van het contract langer is en daarmee de prognose eindewerk inherent meer schattingsonzekerheden kent.

Goodwill
Jaarlijks worden impairment tests uitgevoerd op de goodwill. Op basis van de businessplannen voor de komende vijf jaar wordt gekeken naar de te verwachten kasstromen per bedrijfsonderdeel. Voor elk bedrijfsonderdeel wordt een ‘weighted average cost of capital’ (WACC) vastgesteld. De verwachte kasstromen en de WACC vormen de basis voor de ‘discounted cashflow methode’ om de goodwill te testen. De Groep heeft hiervoor een standaard model ontwikkeld.

Uitgestelde belastingen
Gewaardeerde latente belastingvorderingen als gevolg van voorwaartse verliesverrekening zijn onderhevig aan de inschattingen van het management voor toekomstig te behalen fiscale resultaten.

De Groep verricht activiteiten in verschillende landen. Belastingwetten en richtlijnen verschillen per land. Belastingverdragen tussen verschillende landen bieden vooraf niet altijd volledige zekerheid over de uitwerking van een fiscaal vraagstuk. Bij het bepalen van de fiscale positie kan het daarom voorkomen dat aannames moeten worden gedaan. Wanneer dergelijke aannames mogelijk leiden tot onzekerheden omtrent de juistheid van de verantwoorde fiscale positie, wordt dit toegelicht in de jaarrekening.

Toegezegd pensioenregelingen en uitgestelde personeelsbeloningen
De belangrijkste actuariële uitgangspunten die ten grondslag liggen aan de verantwoorde pensioenverplichtingen en overige uitgestelde personeelsbeloningen zijn in de toelichting op de desbetreffende posten opgenomen. Alle veronderstellingen, verwachtingen en prognoses die gebruikt worden als basis voor schattingen in de geconsolideerde jaarrekening vormen een zo goed mogelijke afspiegeling van de vooruitzichten van de Groep.

Bijzondere waardeverminderingen
Niet-financiële activa
Teneinde vast te kunnen stellen of sprake is van een bijzonder waardeverminderingsverlies op activa is het noodzakelijk een schatting te maken van de realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde van een actief of kasstroomgenererende eenheid is gelijk aan de hoogste van de bedrijfswaarde en de reële waarde minus verkoopkosten. Indien mogelijk wordt de reële waarde minus verkoopkosten bepaald aan de hand van een bindende verkoopovereenkomst in een transactie tussen onafhankelijke partijen op zakelijke en objectieve grondslag. Als geen bindende verkoopovereenkomst bestaat maar het actief op een actieve markt wordt verhandeld, is de reële waarde minus verkoopkosten gelijk aan de marktprijs van het actief verminderd met de kosten van de vervreemding.

Als er voor een actief geen bindende verkoopovereenkomst is, noch een actieve markt, wordt de reële waarde minus verkoopkosten gebaseerd op de best beschikbare informatie om te komen tot het bedrag dat op balansdatum zou kunnen worden verkregen uit de vervreemding van het actief in een transactie tussen terzake goed geïnformeerde, tot een transactie bereid zijnde partijen die onafhankelijk zijn, na aftrek van de kosten van vervreemding. Bij de bepaling van deze waarde wordt rekening gehouden met de resultaten van recente transacties voor soortgelijke activa binnen dezelfde bedrijfstak.

Bij bepaling van de bedrijfswaarde wordt de contante waarde van geschatte toekomstige kasstromen berekend met behulp van een disconteringsvoet die een afspiegeling is van zowel de actuele marktrente als van de specifieke risico's met betrekking tot het actief. De kasstroomprognoses worden gebaseerd op redelijke en gefundeerde veronderstellingen die de beste inschatting door het management vertegenwoordigen van de economische omstandigheden die gedurende de resterende gebruiksduur van het actief zullen bestaan.

Risicobeheer

Agentencontracten
De Groep maakt gebruik van agentencontracten. Gegeven het verhoogde risico op het gebied van corruptie dat inherent is aan deze contracten, voeren wij jaarlijks een risicoanalyse uit op het gebied van corruptie en hebben wij een beleid voor bestrijding van corruptie geformuleerd. 'Tone at the top' en het weerbaar maken van medewerkers zijn belangrijke pijlers van dit anti-corruptiebeleid alsmede de werking van interne procedures op het gebied van anti-corruptie en integriteit. Het verbeteren van compliance en risk management is dan ook een continu proces.

Compliance officers zijn aangesteld en opgeleid en medewerkers, betrokken bij internationale tenders en opdrachten, krijgen trainingen op het gebied van compliance. Best practices op het punt van compliance en 'duty of care' worden besproken met vergelijkbare ondernemingen. In agentencontracten worden onder meer informatieverplichtingen, anti-corruptiebepalingen en compliance met de Gedragscode Integer Zakendoen opgenomen.
Tevens worden 'backgroundchecks' uitgevoerd op buitenlandse agenten. Facturen en betalingen worden intensief via het vier-ogenprincipe gecontroleerd alvorens betalingen plaatsvinden. Wij willen te allen tijde voldoen aan wet- en regelgeving die corruptie tegengaat en daarmee corruptie en mogelijk daaruit voortvloeiende strafrechtelijke vervolging en reputatieschade voorkomen.

Financiële risico's
De Groep kent een strikt beleid, dat erop is gericht huidige en toekomstige risico's zoveel mogelijk te beperken en te beheersen en de financiële kosten te minimaliseren. Dit gebeurt door middel van algemene beheersmaatregelen zoals interne procedures en instructies en specifieke maatregelen die zijn gericht op de beheersing van nader omschreven risico's.

De financiële risico's van de Groep betreffen voornamelijk kredietrisico's, renterisico's, valutarisico's, liquiditeitsrisico's en inflatierisico's. Het risico van schommelingen in wisselkoersen en rente wordt deels afgedekt met behulp van uiteenlopende derivaten waardoor risico's waaraan de primaire financiële instrumenten onderhevig zijn, worden overgedragen aan andere contractpartijen. Rente- en valutarisico's worden grotendeels centraal beheerd. Speculatieve posities worden niet ingenomen.

Kredietrisico
Een belangrijk deel van de opdrachtgevers bestaat uit publieke organisaties (overheden) waardoor het kredietrisico minimaal is. Bij leveringen aan private opdrachtgevers, hoger dan een bepaald bedrag, wordt ook het kredietrisico in de contractbeoordeling betrokken. Daarenboven worden opdrachten naar voortgang van de projecten (vooruit) gefactureerd. De beschikbare liquiditeiten zijn ondergebracht bij kredietwaardige bancaire instellingen.

Renterisico
Kredieten zijn nodig door de mismatch tussen vorderingen en schulden. Kredieten met een variabele rente zijn blootgesteld aan het risico van verandering in kasstromen ten gevolge van rentewijzigingen. Het beleid van de Groep is erop gericht om langlopende financieringen deels tegen een vaste rente af te sluiten. Om dit te bewerkstelligen worden renteswaps afgesloten. Het renterisico met betrekking tot de financiering van pps-projecten wordt altijd afgedekt met behulp van renteswaps.

Valutarisico
Het merendeel van de activiteiten van de Groep vindt plaats in het eurogebied. Daarnaast is in 2013 het metroproject in Riyad, Saoedi-Arabië, gestart. Voor het metroproject in Riyad wordt het valutarisico op een groot gedeelte van de toekomstige kasstromen in US dollars afgedekt. Incidentele posities in vreemde valuta worden afgedekt met valutatermijncontracten. Het vreemde valutarisico op het eigen vermogen van buitenlandse dochters en de aan deze dochters verstrekte langlopende leningen, het zogenaamde translatierisico, wordt niet ingedekt, met uitzondering van Antea Verenigde Staten.

Liquiditeitsrisico
Het liquiditeitsrisico is het risico dat de Groep niet op het vereiste moment aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen. De uitgangspunten van het liquiditeitsbeheer zijn dat voldoende liquiditeitsruimte aanwezig is om te kunnen voldoen aan huidige en toekomstige financiële verplichtingen, in normale en bijzondere omstandigheden, zonder dat daarbij onaanvaardbare verliezen worden geleden of de reputatie van de Groep in gevaar komt. Met behulp van voortschrijdende liquiditeitsprognoses wordt vastgesteld of voldoende liquiditeit beschikbaar is. Bij langlopende contracten wordt veelal aan opdrachtgevers om termijnbetalingen gevraagd voor de financiering van de projectkosten.

Oranjewoud N.V. beschikt over meerdere ringfenced financieringsarrangementen. Op 13 april 2018 is een nieuwe financiering afgesloten voor de financiering van de Nederlandse vennootschappen van Strukton Groep met een looptijd van drie jaar met twee keer een mogelijkheid tot verlenging voor één jaar.

De liquiditeitsruimte is gewaarborgd door een gecommitteerde faciliteit voor de Nederlandse vennootschappen van € 115 miljoen (2017: € 115 miljoen). Deze faciliteit bestaat volledig uit een rekening courant faciliteit. Daarnaast bedraagt het totaal aan garantiefaciliteiten € 310 miljoen (waarvan € 130 miljoen ten behoeve van het metroproject in Riyad). Gedurende de looptijd zijn er geen verplichte aflossingen.

Op basis van de liquiditeitsprognoses en de overeengekomen financiering verwacht de directie van Strukton Groep voldoende financiële ruimte te hebben om het businessplan uit te voeren. Realisatie van de liquiditeitsprognose hangt in belangrijke mate af van de ontwikkeling van externe marktcondities, orderintake, de ontwikkeling van projectresultaten en van het netto werkkapitaal.

Strukton Groep heeft geen specifieke aanwijzingen die er op duiden dat bepaalde marktcondities, zoals prijsontwikkeling bij zowel opdrachtgevers als leveranciers en onderaannemers, of afspraken met leveranciers en kredietverzekeraars zich ongunstig ontwikkelen. Dat geldt ook voor de orderintake en tijdige conversie tot omzet en ontwikkeling van projectresultaten binnen de daarvoor verwachte bandbreedtes.

De directie van Strukton Groep heeft diverse maatregelen geïdentificeerd die (mogelijk) voor additionele financiële ruimte kunnen zorgen. Deze maatregelen betreffen onder meer:

- Snellere facturatie, betere betalingscondities en inning van facturen waardoor het werkkapitaal verbetert.
- Zekerstellen van dividenden uit non-credit base dochterondernemingen, deelnemingen en gerelateerde samenwerkingsverbanden.
- Verkoop van specifieke assets.

Op basis van de in 2018 afgesloten financiering, het businessplan (rekening houdend met de geïdentificeerde gevoeligheden), maatregelen om additionele financiële ruimte te creëren en reeds gerealiseerde resultaten, zijn de directies van Strukton Groep en Oranjewoud van mening dat het bedrijf in staat is om binnen zijn krediet- en garantiefaciliteiten te blijven en de overeengekomen convenanten te behalen.

Aan de banken zijn zekerheden verstrekt voor de totstandkoming van de faciliteit. Dit betekent dat het merendeel van de activa van Strukton Groep is verpand aan de banken die de gecommitteerde faciliteit hebben verstrekt.

Inflatierisico
In langlopende contracten worden veelal indexeringen in het contract opgenomen naar de opdrachtgever. Incidenteel wordt het inflatierisico gehedged door middel van een inflatieswap.

Kapitaalbeheer
Het beleid van de directie is gericht op de handhaving van een sterke vermogenspositie waarmee het vertrouwen van opdrachtgevers, crediteuren en de markten kan worden behouden en het voldoen aan vereisten terzake bankconvenanten en de toekomstige ontwikkeling van de bedrijfsactiviteiten kan worden zekergesteld. Kapitaal bestaat uit geplaatst en gestort kapitaal, ingehouden winsten, agioreserve, afdekkingsreserve, reserve omrekeningsverschillen en een actuariële reserve. De directie bewaakt behalve het rendement op het eigen vermogen ook het niveau van het aan de aandeelhouder uit te keren dividend. De directie streeft naar een evenwicht tussen een hoger rendement, dat mogelijk zou zijn met een hoger niveau aan vreemd vermogen enerzijds, en de voordelen en zekerheid van een solide vermogenspositie anderzijds.

De directie streeft naar een solvabiliteit van ten minste 25%. Per ultimo 2018 bedroeg de solvabiliteit 17,5% (2017: 21,7%; na IFRS 15 effect 19,4%).

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

Bedragen in duizenden euro's.

1. Immateriële vaste activa	Octrooien	IP	Software	Goodwill	Merk-naam	Klanten-bestand	Orderpor-tefeuille	Overig	Totaal
Stand per 1 januari 2017:									
Aanschafwaarde	1.166	8.777	6.510	64.097	2.600	42.245	22.551	-	147.946
Afschrijvingen	(892)	(2.902)	(4.960)	-	(1.035)	(34.633)	(15.612)	-	(60.034)
Boekwaarde	274	5.875	1.550	64.097	1.565	7.612	6.939	-	87.912
Boekwaarde per 1 januari 2017	274	5.875	1.550	64.097	1.565	7.612	6.939	-	87.912
Acquisitie deelnemingen	58	-	6	426	-	407	355	-	1.252
Investeringen	137	-	1.718	-	-	-	-	-	1.855
Overige mutaties	-	-	(4)	1	-	-	-	-	(3)
Koersverschillen	-	-	15	(68)	-	(226)	-	-	(279)
Afschrijvingen en impairment	(156)	(1.438)	(1.136)	(423)	(240)	(3.385)	(4.731)	-	(11.509)
Boekwaarde per 31 december 2017	313	4.437	2.149	64.033	1.325	4.408	2.563	-	79.228
Stand per 31 december 2017:									
Aanschafwaarde	1.360	8.777	6.974	64.033	2.600	34.633	22.506	-	140.883
Afschrijvingen	(1.047)	(4.340)	(4.825)	-	(1.275)	(30.225)	(19.943)	-	(61.655)
Boekwaarde	313	4.437	2.149	64.033	1.325	4.408	2.563	-	79.228
Boekwaarde per 1 januari 2018	313	4.437	2.149	64.033	1.325	4.408	2.563	-	79.228
Acquisitie deelnemingen	-	-	-	935	-	3.040	-	3.000	6.975
Investeringen	222	75	1.519	-	-	-	-	457	2.273
Overige mutaties	-	-	(767)	(10)	-	-	-	-	(777)
Koersverschillen	-	-	7	(14)	-	37	-	-	29
Afschrijvingen en impairment	(215)	(1.449)	(949)	(2.532)	(200)	(2.354)	(1.482)	(388)	(9.569)
Boekwaarde per 31 december 2018	320	3.063	1.959	62.412	1.125	5.131	1.081	3.069	78.160
Stand per 31 december 2018:									
Aanschafwaarde	1.582	8.852	7.733	62.412	2.600	13.549	22.495	3.457	122.680
Afschrijvingen	(1.262)	(5.789)	(5.774)	-	(1.475)	(8.418)	(21.414)	(388)	(44.520)
Boekwaarde	320	3.063	1.959	62.412	1.125	5.131	1.081	3.069	78.160

De kolom overig betreft een concurrentiebeding.

Er zijn in 2017 en 2018 geen financieringskosten als onderdeel van de kostprijs van software in ontwikkeling geactiveerd.

Business Combinations

Strukton Rail heeft zijn 50%-belang in A1 Electronics Netherlands B.V. op 6 februari uitgebreid naar 80%. A1 Electronics houdt zich bezig met assemblage van elektronische printpanelen en complete producten. A1 Electronics telt in boekjaar 2018 44 medewerkers en heeft in 2018 een omzet gerealiseerd van € 9,6 miljoen.

Strukton Worksphere heeft zijn 37,5%-belang in MEET RIVM CBG B.V. op 8 juni uitgebreid naar 100%. In opdracht van het Rijksvastgoedbedrijf bouwt MEET RIVM CBG B.V. de nieuwe huisvesting van het Rijksinstituut voor de Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (CBG). Beide instituten zijn onderdeel van het ministerie van VWS. MEET RIVM CBG B.V. bv telt in boekjaar 2018 geen medewerkers en heeft in 2018 een omzet gerealiseerd van € 22,9 miljoen.

Strukton Assets heeft zijn 50%-belang in MEET Strukton Holding B.V. (voorheen StruktonHurksHeijmans Holding B.V.) op 8 juni uitgebreid naar 100%. MEET Strukton Holding B.V. is de special purpose company ten behoeve van het realiseren van

het pps-project voor het huisvesten van het RIVM en het CBG. MEET Strukton Holding B.V. telt in boekjaar 2018 geen medewerkers.

Acquisitie
Op 29 mei heeft Strukton Rail zijn 60%-belang in Promofer S.r.l. uitgebreid naar 100%. Promofer S.r.l. realiseert beveiligingssystemen voor spoorwegen en scheepswerven. Promofer S.r.l. telt in boekjaar 2018 25 medewerkers en heeft in 2018 een omzet gerealiseerd van € 3,2 miljoen.

Recapitulerend overzicht Netto betalingen:

2017	Betaling	Netto cash[1)]	Netto betaling
Iceacsa Consultores S.L.U.	2.150	445	1.705
Overige acquisities 2017	1.460	323	1.137
NS Spooraansluitingen B.V.	2.400	-	2.400
Totaal 2017	6.010	768	5.242

2018	Betaling	Netto cash[1)]	Netto betaling
Costruzioni Linee Ferroviarie S.p.A.	1.000	-	1.000
Overige acquisities 2018	2.845	357	2.488
Totaal 2018	3.845	357	3.488

[1)] Betreft de op het moment van overname in de deelneming aanwezige kasmiddelen.

Bijzondere waardeverminderingen en afschrijvingen
Geacquireerde deelnemingen genereren zelfstandig dan wel met andere delen van het segment cash flows en zijn daarom intern zelfstandig of tezamen met die andere segmentdelen als cash generating unit (CGU) gedefinieerd. Op de geactiveerde goodwill is overeenkomstig IAS 36 een jaarlijkse impairment test toegepast.

De bepaling van de bedrijfswaarde wordt gedaan met de discounted cashflow methode, waarbij wordt uitgegaan van een oneindige levensduur. De toets is uitgevoerd op de toekomstige kasstromen in de landen waarin geopereerd wordt. Voor elk van de (gecombineerde) acquisities als CGU is de waarde gebaseerd op de door het management verwachte cash flows. De groeivoet van het netto resultaat hierin varieert met vaste bedragen, dan wel met relatieve stijgingen per jaar, afhankelijk van de verwachtingen van het management. De verwachting van het management is gebaseerd op historische gegevens, orderportefeuilles, beoordelingen en externe informatie. De gehanteerde berekende Wacc voor belastingen varieert van 11,9% tot 17,3%, afhankelijk van het risicoprofiel van de CGU.

De belangrijkste veronderstellingen en de wijze van kwantificeren voor impairment voor de CGU's zijn hierna weergegeven. De pre-tax Wacc is een percentage. De omzetgroei is eveneens een percentage. Indien de omzetgroei per jaar voor de CGU varieert per jaar, is de range weergegeven.

Veronderstellingen percentages	**Wacc (pre-tax)**		**Omzetgroei planperiode**		**Omzetgroei perpetual**	
	2018	**2017**	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**
Antea Nederland B.V.	12,9	13,0	3,0	3,0	0,5	0,5
Detachering	13,5	13,8	10-15	10-20	0,5	0,5
Van der Heide Beheer B.V.	12,9	12,9	3,0	3,0	0,5	0,5
Antea USA Inc.	15,9	14,5	3,0	3,0	2,0	2,0
J&E Sports B.V.	12,9	12,9	3,0	3,0	0,5	0,5
Frankrijk	13,1	12,5	3,0	3,0	0,5	0,5
Edel Grass B.V.	12,8	12,8	3,0	3,0	0,5	0,5
Iceacsa Consultores S.L.U.	17,1	16,2	3,0	3,0	0,5	0,5
Strukton Railsystemen	14,5	14,0	0,9-2,9	2,2-3,5	0,5	0,5
Strukton Techniek en Gebouwen	12,8	12,9	-5,6-+8,7	-4,1-+13,5	0,5	0,5
Rasenberg Holding B.V.	12,0	11,8	2,8-3,0	0-2,3	0,5	0,5
Strukton Milieutechniek B.V.	11,9	11,8	3,2-3,6	0	0,5	0,5
Siebens Spoorbouw BVBA	14,4	13,3	-1,3-+9,3	-7,8-+27,4	0,5	0,5
Costruzioni Linee Ferroviarie S.p.A.	17,3	15,9	0-+1,8	-10-+5,3	0,5	0,5

De onderstaande tabel geeft de impact op de realiseerbare waarden weer in de impairment test voor de sensitieve CGU's bij veranderingen in de assumpties waarbij de overige assumpties gelijk blijven:

Sensitiviteit bedragen x € 1 miljoen	**Wacc + 1%**		**Wacc - 1%**		**Jaarlijkse omzetgroei -1%**		**Geen perpetual groei**	
	2018	**2017**	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**
Detachering	-1,1	-1,7	1,3	2,0	-0,7	-1,1	-0,3	-0,5
Costruzioni Linee Ferroviarie S.p.A.	-5,7	-6,1	6,4	10,6	-3,7	-3,8	-0,9	-1,1

De uitkomst van de berekening van de realiseerbare waarde voor Detachering kwam lager uit dan de boekwaarde door lagere omzet en –groei. Daarom is in het boekjaar een bijzondere waardevermindering van € 2,5 miljoen op de goodwill voor de CGU Detachering doorgevoerd.

De uitkomst van de berekening van de realiseerbare waarde ligt voor de overige CGU's boven de boekwaarde inclusief de daarin opgenomen goodwill.

Indien voor Detachering de Wacc (pre-tax) boven de 14% komt, of de jaarlijkse omzetgroei onder 10%, dan komt de realiseerbare waarde onder de boekwaarde. Voor Costruzione Linee Ferroviarie S.p.A. ligt de grens bij een Wacc (pre-tax) van 18,0%. Bij een 1%-punt hogere Wacc daalt de contante waarde van de totale cash flows € 61 miljoen. Bij een 1%-punt lagere Wacc stijgt de contante waarde van de totale cash flows € 71 miljoen. Bij een 1%-punt lagere groeivoet is de invloed € 38 miljoen.

2. Materiële vaste activa	Bedrijfsgebouwen	Terreinen	Materieel en instrumentarium	Overig	Activa in constructie	Totaal
Stand per 1 januari 2017						
Aanschafwaarde	79.840	9.844	224.612	37.032	2.263	353.591
Afschrijvingen	(25.975)	(323)	(128.937)	(23.606)	-	(178.841)
Boekwaarde	53.865	9.521	95.675	13.426	2.263	174.750
Boekwaarde per 1 januari 2017	53.865	9.521	95.675	13.426	2.263	174.750
Acquisitie deelnemingen	309	-	689	5	-	1.003
Overige mutaties	29	-	(575)	(90)	119	(517)
Investeringen	535	-	20.368	3.068	4.541	28.512
Desinvesteringen	(174)	(154)	(1.254)	(92)	-	(1.674)
Koersverschillen	-	-	(488)	(28)	(5)	(521)
Afschrijvingen	(3.375)	(2)	(25.440)	(4.085)	-	(32.902)
Boekwaarde per 31 december 2017	51.189	9.365	88.975	12.204	6.918	168.651
Stand per 31 december 2017						
Aanschafwaarde	80.271	9.690	237.033	39.718	6.918	373.630
Afschrijvingen	(29.082)	(325)	(148.058)	(27.514)	-	(204.979)
Boekwaarde	51.189	9.365	88.975	12.204	6.918	168.651
Boekwaarde per 1 januari 2018	51.189	9.365	88.975	12.204	6.918	168.651
Acquisitie deelnemingen	60	-	485	49	-	594
Overige mutaties	2	-	(7)	133	2.549	2.677
Investeringen	497	-	25.389	5.475	(1.666)	29.695
Desinvesteringen	(259)	(34)	(536)	(28)	-	(857)
Koersverschillen	-	-	(334)	11	(15)	(338)
Afschrijvingen	(3.377)	(1)	(22.679)	(4.113)	-	(30.170)
Boekwaarde per 31 december 2018	48.112	9.330	91.293	13.731	7.786	170.252
Stand per 31 december 2018:						
Aanschafwaarde	79.793	9.656	253.783	44.575	7.786	395.593
Afschrijvingen	(31.681)	(326)	(162.490)	(30.844)	-	(225.341)
Boekwaarde	48.112	9.330	91.293	13.731	7.786	170.252

Afschrijvingstermijnen:

- Bedrijfsgebouwen 25 jaren
- Terreinen niet (op terreinverhardingen wordt wel afgeschreven (10 jaren))
- Materieel en instrumentarium 2 tot 6 jaren
- Overig 3 tot 10 jaren
- Activa in constructie niet

De investeringen in 2018 en in 2017 hebben voornamelijk betrekking op het segment railsystemen.

Op terreinen met gebouwen met een boekwaarde van € 10,5 miljoen (2017: € 11,0 miljoen) zijn hypotheken gevestigd als zekerheid voor een lening (zie toelichting 14). Het merendeel van het materieel vast actief is als zekerheid voor banken en/of andere verschaffers van vreemd vermogen gesteld.

Materiële vaste activa gefinancierd door middel van financiële leaseovereenkomsten hebben een boekwaarde van € 17,4 miljoen (2017: € 17,0 miljoen) en betreffen auto's, it-hardware, machines en installaties. De met de leaseovereenkomsten samenhangende betalingsverplichtingen zijn opgenomen onder de kortlopende en langlopende schulden. De Groep heeft niet het juridische eigendom van deze activa.

3. Vastgoedbeleggingen	Totaal
Boekwaarde per 1 januari 2017	5.533
Desinvesteringen	(415)
Afschrijvingen en impairments	(110)
Overige mutaties	45
Boekwaarde per 31 december 2017	5.053
Stand per 31 december 2017:	
Kostprijs	6.044
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	(991)
Boekwaarde	5.053
Boekwaarde per 1 januari 2018	5.053
Desinvesteringen	(3)
Afschrijvingen en impairments	(105)
Overige mutaties	5
Boekwaarde per 31 december 2018	4.950
Stand per 31 december 2018:	
Kostprijs	6.046
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	(1.096)
Boekwaarde	4.950

De reële waarde van vastgoedbeleggingen bedraagt per 31 december 2018 € 5,0 miljoen (2017: € 5,1 miljoen). Deze waarde is gebaseerd op taxatierapporten die opgesteld zijn door erkende deskundigen. De Groep ontving in 2018 € 0,4 miljoen (2017: € 0,6 miljoen) voor de exploitatie.

De afschrijvingstermijnen gebaseerd op de verwachte gebruiksduur zijn als volgt:

- Fundering / Ruwbouw / Overig 50 jaren
- Dak / Warmte / Ventilatie 15 jaren
- Kozijnen / Gevels / Gas / Electra / Liften 25 jaren

4. Geassocieerde deelnemingen en joint ventures

Verloop	2018	2017
Boekwaarde per 1 januari	37.923	28.970
Investeringen	2.236	2.261
Aandeel in het resultaat	7.257	12.377
Afname door uitbreiding belang	(1.327)	(457)
Dividenden	(4.839)	(5.825)
Overig	(715)	597
Boekwaarde per 31 december	40.535	37.923

De Groep heeft investeringen in (niet-beursgenoteerde) geassocieerde deelnemingen en joint ventures.

			Belang Oranjewoud	
Entiteit	**Bedrijfsactiviteit**	**Hoofdvestigingsplaats**	**31-12-2018**	**31-12-2017**
TRS Europe B.V.	Thermal Remediation Services	Ede	50%	50%
Dual Inventive B.V.	Services en producten spoorwerk	Oisterwijk	50%	50%
A1 Electronics Netherlands B.V.	Produktie/onderhoud van electronische systemen	Almelo	N/A	50%
Eurailscout Inspection & Analysis B.V.	Onderhoud railinfra	Utrecht	50%	50%
Tubex B.V.	Funderingswerkzaamheden	Oostburg	50%	50%
DMI Geräte GmbH	Betoninjectie- en afdichtingswerkzaamheden	Berlijn	50%	50%
Aduco Holding B.V.	GWW activiteiten	Haarlem	25%	25%
APA B.V.	Produktie en verkoop wegenbouwprodukten	Amsterdam	25%	25%
APRR B.V.	Produktie en verkoop wegenbouwprodukten	Rotterdam	25%	25%
Bituned B.V.	Handel olie- en andere bitumineuze producten	Reeuwijk	50%	50%
NOAP B.V.	Produktie en verkoop wegenbouwprodukten	Heerenveen	50%	50%
Fast Consortium LLC	Constructie van Riyadh metro	Riyadh	18%	18%
Exploitatiemaatschappij A-Lanes A15 B.V.	Beheer en onderhoud van infrastr. en civieltechn. werken	Nieuwegein	33%	33%
R Creators B.V.	DBFMO voor Rijkskantoor de Knoop	Utrecht	80%	80%
Strukton Arrigoni SpA	Constructie activiteiten en bouwmaterialen	Santiago	50%	50%

A1 Electronics Netherlands B.V. wordt vanaf 2018 volledig meegeconsolideerd.

De Groep heeft gezamenlijk met de andere consortiumpartijen zeggenschap in Fast Consortium LLC. Voor belangrijke operationele beslissingen geldt unanimiteit van besluitvorming.

In de onderstaande tabel zijn ook de bedragen van het belang van de Groep in de deelnemingen vermeld.

2017	belang	vaste activa	vlottende activa	langl. verplicht.	kortl. verplicht.	saldo	saldo naar rato belang	opbrengsten contracten met klanten	resultaat na bel.	resultaat na bel. naar rato belang	liquide middelen	financ. baten	financ. lasten	winst-bel.	divi-dend	afschrij-vingen
Angelbrasil Geologia Ltda.		-	-	-	-	-	-	1.905	-	-	116	-	-	110	-	-
TRS Europe B.V.	*50%*	855	3.990	-	4.984	(139)	(70)	3.608	20	10	829	-	25	7	-	172
Dual Inventive B.V.	*50%*	8.360	6.084	7.322	426	6.696	3.348	3.686	456	228	522	-	52	(48)	-	686
A1 Electronics Netherlands B.V.	*50%*	3.568	718	1.118	514	2.654	1.327	8.822	828	414	526	40	26	(262)	300	188
Eurailscout Inspection & Analysis B.V.	*50%*	19.094	24.758	13.236	9.966	20.650	10.325	26.934	1.170	585	13.492	122	324	(356)	-	4.292
Tubex B.V.	*50%*	2.576	310	994	140	1.752	876	5.168	80	40	(150)	-	-	34	-	128
DMI Geräte GmbH	*50%*	4.914	116	1.550	-	3.480	1.740	7.678	876	438	1.522	2	6	376	1.200	66
Aduco Holding B.V.	*25%*	5.510	1.725	1.503	434	5.298	1.325	8.731	1.352	338	2.760	-	-	436	1.404	340
APA B.V.	*25%*	8.261	3.791	4.848	696	6.508	1.627	21.473	2.100	525	770	-	-	596	1.000	384
APRR B.V.	*25%*	4.260	5.338	2.118	950	6.530	1.633	14.875	1.278	319	(179)	-	14	346	1.000	856
Bituned B.V.	*50%*	6.664	54	2.906	109	3.703	1.852	24.950	671	335	2.874	6	-	218	700	26
NOAP B.V.	*50%*	1.046	-	66	72	908	454	824	86	43	1.044	-	-	-	-	-
Fast Consortium LLC	*18%*	233.139	12.139	208.766	2.305	34.208	6.157	762.978	34.633	6.234	25.867	-	-	18.789	13.456	16.889
Exploitatiemij. A-Lanes A15 B.V.	*33%*	13.831	297	10.206	-	3.922	1.306	-	-	-	2.153	-	-	-	-	-
R Creators B.V.	*80%*	644	95.345	2.104	92.302	1.583	1.266	47.780	1.175	940	631	2.277	708	392	-	-
Strukton Arrigoni SpA	*50%*	8.034	218	4.406	1.690	2.155	1.078	25.260	2.144	1.072	892	14	74	636	-	-
Overig							3.680			856						
Totaal							**37.923**			**12.377**						

2018	belang	vaste activa	vlottende activa	langl. verplicht.	kortl. verplicht.	saldo	saldo naar rato belang	opbrengsten contracten met klanten	resultaat na bel.	resultaat na bel. naar rato belang	liquide middelen	financ. baten	financ. lasten	winst-bel.	divi-dend	afschrij-vingen
TRS Europe B.V.	*50%*	706	1.415	-	2.140	(19)	(10)	3.409	96	48	106	-	25	24	-	281
Dual Inventive B.V.	*50%*	6.640	2.992	550	1.342	7.740	3.870	1.302	1.036	518	582	-	(4)	(270)	-	816
Eurailscout Inspection & Analysis B.V.	*50%*	24.994	14.628	9.398	9.760	20.464	10.232	6.384	(188)	(94)	8.632	26	(376)	(1.208)	-	4.412
Tubex B.V.	*50%*	1.586	1.930	176	1.680	1.660	830	4.092	(92)	(46)	(78)	-	10	(34)	-	144
DMI Geräte GmbH	*50%*	94	4.160	-	1.594	2.660	1.330	7.190	880	440	1.876	2	2	376	1.700	60
Aduco Holding B.V.	*25%*	1.894	5.288	764	1.424	4.994	1.249	12.729	828	207	668	-	(31)	(383)	1.132	569
APA B.V.	*25%*	4.001	6.575	785	2.525	7.266	1.817	22.426	1.960	490	1.651	-	(1)	650	1.200	404
APRR B.V.	*25%*	4.577	4.914	855	1.299	7.337	1.834	23.228	1.404	351	727	-	(1)	476	600	868
Bituned B.V.	*50%*	84	5.979	73	2.126	3.864	1.932	42.047	760	380	2.524	4	-	238	600	26
NOAP B.V.	*50%*	-	36	-	-	36	18	-	34	17	-	-	-	-	-	-
Fast Consortium LLC	*18%*	3.169	263.351	3.362	210.275	52.884	9.498	703.434	27.198	4.885	24.791	-	-	6.299	10.195	3.684
Exploitatiemij. A-Lanes A15 B.V.	*33%*	258	20.469	-	13.208	7.519	2.506	44.121	-	-	3.958	-	1	-	-	69
R Creators B.V.	*80%*	64.762	718	57.292	6.080	2.108	1.686	5.569	780	624	19	2.673	1.900	178	-	-
Strukton Arrigoni SpA	*50%*	-	-	-	1.800	(1.800)	(900)	-	(3.958)	(1.979)	-	-	-	-	-	-
Overig							4.643			1.416						
Totaal							**40.535**			**7.257**						

De post Overig in 2017 en 2018 betreft meerdere relatief kleine, niet-geconsolideerde deelnemingen.

De in de pps-projecten gerealiseerde cashflows staan niet ter vrije beschikking van de Groep. Voor de overige deelnemingen zijn geen beperkingen van toepassing. Het (pro rata belang in het) resultaat van deelnemingen is, zoals gepresenteerd, € 7,3 miljoen positief (2017: € 12,4 miljoen positief).

Gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten van de deelnemingen	2018	2017
Gerealiseerd resultaat	7.257	12.377
Niet-gerealiseerd resultaat	(89)	426
Totaal resultaat	7.168	12.803

De activiteiten van de Groep worden gedeeltelijk uitgevoerd in Joint Operations (tijdelijke en permanente). In de geconsolideerde jaarrekening zijn de volgende posten betrokken, die overeenkomen met het belang van de Groep in de opbrengsten, activa en verplichtingen van de afzonderlijke Joint Operations:

Joint Operations
De Groep heeft een aantal kapitaalbelangen in project-entiteiten. Zie toelichting 40.

Pro rata belang in Joint Operations	31-12-2018	31-12-2017
Activa	175.765	262.700
Verplichtingen	(236.084)	(319.208)
	2018	2017
Omzet	287.604	457.054
Netto resultaat	9.831	22.849

Alle materiële vennootschappen onder firma zijn als Joint Operation verwerkt. Voor de vennootschappen onder firma geldt een hoofdelijke aansprakelijkheid. Er zijn echter geen voorwaardelijke verplichtingen. De Joint Operations bestaan met name uit combinaties gericht op het totstandbrengen van projecten.

5. Overige financiële vaste activa	Langlopende vorderingen	Pps-vorderingen	Beleggingen in eigenvermogensinstrumenten	Financiële derivaten	Totaal
Boekwaarde per 1 januari 2017	32.459	2.560	2.950	-	37.969
Acquisitie via bedrijfscombinaties	15	-	-	-	15
Verstrekte leningen	50	-	-	385	435
Aflossingen leningen	(1.226)	(495)	-	-	(1.721)
Oprenting	-	94	-	-	94
Overige mutaties	(3.681)	-	-	-	(3.681)
Boekwaarde per 31 december 2017	27.617	2.159	2.950	385	33.111
Boekwaarde per 31 december 2017	27.617	2.159	2.950	385	33.111
Effect stelselwijziging	-	-	(1.140)	-	(1.140)
Boekwaarde per 1 januari 2018 (herzien) *	27.617	2.159	1.810	385	31.971
Acquisitie via bedrijfscombinaties	-	31.956	-	-	31.956
Verstrekte leningen	5	-	-	-	5
Aflossingen leningen	(1.391)	(443)	-	(371)	(2.205)
Oprenting	-	817	-	-	817
Overige mutaties	(1.305)	444	-	-	(861)
Boekwaarde per 31 december 2018	24.926	34.933	1.810	14	61.683

* Na stelselwijziging in de jaarverslaggevingsregels op het gebied van Financiële instrumenten (IFRS 9).
Zie ook paragraaf "Nieuw toegepaste en herziene standaarden en interpretaties" in de grondslagen voor financiële verslaggeving.

De pps-vorderingen betreffen nog te ontvangen vergoedingen uit hoofde van concessieovereenkomsten in Nederland. De looptijd van de diverse pps-vorderingen is ca. 25 jaar. Het merendeel (van het bedrag van de vorderingen) heeft een looptijd langer dan vijf jaar. Gegeven het karakter van de contractpartijen is het kredietrisico op nihil ingeschat. (Zie ook toelichting 27).

Onder de beleggingen in eigenvermogensinstrumenten is het belang in voestalpine Railpro B.V. (10%) verantwoord. Deze investering is onherroepelijk aan reële waarde via de niet-gerealiseerde resultaten (FVOCI) toegewezen, aangezien de Groep van mening is dat deze belegging een strategisch karakter heeft. In 2018 ontving de Groep dividenden van voestalpine Railpro B.V. ten bedrage van € 0,4 miljoen.

De uitbreiding van pps-vorderingen als gevolg van inconsolidatie van bedrijfscombinaties is gerelateerd aan de overname van de resterende 50% van het aandelenbelang in MEET Strukton Holding B.V. (voorheen StruktonHurksHeijmans Holding B.V.) van Hurks en Heijmans.

6. Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen

De uitgestelde belastingpositie op 31 december betreft het volgende:	Geconsolideerde balans			Geconsolideerde winst-en-verliesrekening	
	31-12-2018	**01-01-2018 (herzien)***	**31-12-2017**	**2018**	**2017**
Uitgestelde belastingvorderingen					
Waardering compensabele verliezen	36.057	41.906	35.734	4.663	2.133
Tijdelijke waarderingsverschillen voorzieningen	1.947	2.041	2.041	94	675
Tijdelijke waarderingsverschillen (im)materiële vaste activa	695	847	847	152	95
Financiële derivaten	10	-	-	-	2
Overig	12.568	10.067	10.067	(2.131)	269
Uitgestelde belastingvorderingen	51.277	54.861	48.689		
Tijdelijke waarderingsverschillen (im)materiële vaste activa	(1.567)	(2.335)	(2.335)	(768)	(1.710)
Uitgestelde (gesaldeerde) belastingposities	(1.567)	(2.335)	(2.335)		
Uitgestelde belastingverplichtingen					
Tijdelijke waarderingsverschillen (im)materiële vaste activa	(2.117)	(2.574)	(2.574)	(457)	(1.259)
Materiële vaste activa	(1.511)	(4.034)	(4.034)	(2.523)	356
Tijdelijke waarderingsverschillen onderhanden projecten	(2.087)	(1.791)	(1.791)	296	374
Overig	(287)	(706)	(706)	69	20
Uitgestelde belastingverplichtingen	(6.002)	(9.105)	(9.105)		
Saldo uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen *(gepresenteerd als vordering)*	49.710	52.526	46.354		
Saldo uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen *(gepresenteerd als verplichting)*	(6.002)	(9.105)	(9.105)		
Uitgestelde belastinglast (bate)				(605)	955
Saldo uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen	43.708	43.421	37.249		

* Na stelselwijziging in de jaarverslaggevingsregels op het gebied van Opbrengsten van contracten met klanten (IFRS 15).
Zie ook paragraaf "Nieuw toegepaste en herziene standaarden en interpretaties" in de grondslagen voor financiële verslaggeving.

De uitgestelde belastingen zijn gemuteerd door het geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten voor het winstbelasting effect van de mutaties reële waarde van derivaten voor hedge accounting (financiële derivaten) voor € 528.000 negatief (2017: € 28.000 positief) en voor het winstbelasting effect van de mutatie actuariële reserve voor € 336.000 negatief (2017: € 1.429.000 negatief).

De verantwoorde uitgestelde belastingvordering ad. € 49.710.000 (2017: € 46.354.000) heeft met name betrekking op de waardering van compensabele verliezen. Deze waardering heeft plaatsgevonden op basis van toekomstige winstverwachtingen op basis van inschattingen van het verantwoordelijk management. Daarnaast betreft het de fiscaal geactiveerde (fiscaal af te schrijven) goodwill uit overnames in Antea Verenigde Staten geëffectueerd vóór de overname van Antea USA door Oranjewoud N.V. Omdat deze goodwill commercieel niet is verantwoord, is sprake van een fiscaal hoger afschrijvingspotentieel waarvoor deze uitgestelde belastingvordering is opgenomen. Eventuele dividendbetalingen aan de aandeelhouders van Oranjewoud N.V. leiden niet tot consequenties voor wat betreft de vennootschapsbelasting.

Bij diverse voornamelijk buitenlandse deelnemingen is een totaal fiscaal compensabel verlies van € 50,9 miljoen (2017: € 49,6 miljoen). Voor dit bedrag is, omdat geen toekomstige winsten worden verwacht, geen uitgestelde belastingvordering opgenomen. De verliezen zijn onbeperkt voorwaarts verrekenbaar. Anders dan de genoemde niet gewaardeerde fiscaal compensabele verliezen bij buitenlandse deelnemingen zijn er geen niet-gewaardeerde fiscaal compensabele verliezen van toepassing.

Bij de bepaling van de waarde van de belastinglatentie is rekening gehouden met een VpB-tarief van 20,0% tot 35,0% afhankelijk van de in de betreffende jurisdictie van toepassing zijnde tarieven.

Uitgestelde belastingschulden zijn gevormd terzake verschillen tussen commerciële en fiscale waardering van activa en passiva, met name voortvloeiend uit waarderingsverschillen ontstaan bij waardering van bij acquisities verkregen activa en passiva.

7. Voorraden	31-12-2018	31-12-2017
Grond- en hulpstoffen	17.757	14.643
Gereed product en handelsgoederen	9.126	8.285
Vastgoed	730	3.013
Totaal	27.613	25.941

Het niet verkochte deel van vastgoedprojecten, welke reeds in uitvoering zijn genomen, is in 2018 gedaald met € 2,3 miljoen (2017: daling € 6,2 miljoen). Het niet verkochte deel van het vastgoed betreft grondposities en gemaakte kosten voor vastgoedprojecten in uitvoering.

8. Vorderingen	31-12-2018	31-12-2017
Vorderingen op gelieerde ondernemingen	8	128
Handelsdebiteuren	419.942	419.644
Belastingen en premies sociale verzekeringen	11.822	9.773
Overige vorderingen	125.913	83.854
Overlopende activa	69.382	60.768
Totaal	627.067	574.167

De vorderingen op gelieerde ondernemingen betreffen reguliere (kortlopende) onderlinge verhoudingen tussen onderdelen van Oranjewoud N.V. en Centric Holding B.V. Over deze verhoudingen wordt geen rente berekend vanwege het kortlopende karakter. Gegeven het kortlopende karakter is de nominale waarde bij benadering gelijk aan de reële waarde.

De overige vorderingen en overlopende activa betreffen vorderingen op combinaties en diverse soorten overige vooruitbetaalde bedragen.

De kredietrisico's van de Groep hebben hoofdzakelijk betrekking op handelsdebiteuren, overige vorderingen en nog te factureren bedragen inzake afgesloten en onderhanden projecten. Om de kredietrisico's te beheersen heeft Oranjewoud N.V. een kredietbeleid uitgewerkt en worden de kredietrisico's voortdurend opgevolgd. Binnen Oranjewoud N.V. is geen sprake van een significante concentratie van kredietrisico's omdat er sprake is van een groot aantal afnemers, met uitzondering van de railactiviteiten, waar sprake is van een beperkt aantal afnemers waarvoor het kredietrisico als zeer beperkt is ingeschat. De beoordeling van de inbaarheid is afhankelijk van het klantprofiel individueel bepaald op basis van risico-inschatting door het management. De voorziening voor oninbare debiteuren is in de balans in mindering gebracht op de handelsdebiteuren.

In het kader van de bankfinanciering zijn zekerheden verstrekt aan banken. Hierbij is het merendeel van de activa van een tweetal werkmaatschappijen verpand.

Per 31 december is de ouderdomsanalyse van de debiteuren als volgt:	2018 Bruto	2018 Voorzien	2017 Bruto	2017 Voorzien
Niet vervallen	226.361	1.653	243.099	6.260
Opeisbaar 31 - 60 dagen	81.364	1.967	74.477	285
Opeisbaar 61 - 90 dagen	36.718	1.714	20.997	960
Opeisbaar 91 - 180 dagen	31.287	2.168	59.583	3.307
Opeisbaar 181 - 365 dagen	13.306	1.258	13.655	2.231
Opeisbaar > 365 dagen	49.794	10.128	28.191	7.315
Totaal	438.830	18.888	440.002	20.358
Netto vordering debiteuren	419.942		419.644	

	2018	2017
Voorzien per 1 januari	(20.358)	(10.827)
Dotatie voor het jaar	(3.277)	(11.563)
Afgeboekt	1.779	1.769
Ongebruikt tegengeboekte bedragen	2.960	256
Overig	8	7
Voorzien per 31 december	(18.888)	(20.358)

9. Onderhanden projecten	31-12-2018	01-01-2018 (herzien)*	31-12-2017
Waarvan projecten met een stand:			
Nog te factureren	276.176	252.529	252.691
Vooruitgefactureerd	(242.756)	(252.608)	(235.261)
Totaal	33.420	(79)	17.430
Opbrengsten	4.981.038	4.586.926	4.604.435
Gefactureerde termijnen	(4.947.618)	(4.587.005)	(4.587.005)
Totaal	33.420	(79)	17.430

* Na stelselwijziging in de jaarverslaggevingsregels op het gebied van Opbrengsten van contracten met klanten (IFRS 15).
Zie ook paragraaf "Nieuw toegepaste en herziene standaarden en interpretaties" in de grondslagen voor financiële verslaggeving.

Het saldo nog te factureren onderhanden projecten bestaat uit alle onderhanden projecten waarvan de gemaakte kosten plus of minus het gerealiseerde resultaat groter zijn dan de gefactureerde termijnen. Dit saldo is verantwoord onder de vlottende activa. Het saldo vooruitgefactureerd bestaat uit alle onderhanden projecten waarvan de gemaakte kosten plus of minus het gerealiseerde resultaat kleiner zijn dan de gefactureerde termijnen. Dit saldo is verantwoord onder kortlopende verplichtingen. De vooruitgefactureerde bedragen zijn op balansdatum deels ontvangen en deels openstaande debiteurenvorderingen.

Grote langlopende projecten worden in de meeste gevallen voorgefinancierd waardoor de gefactureerde termijnen op deze projecten groter zijn dan de gemaakte kosten. Het positief saldo onderhanden projecten bestaat voornamelijk uit kortlopende projecten.

Door de stelselwijziging op basis van IFRS 15 is het nog te realiseren verlies van contracten met klanten geherrubriceerd naar de voorzieningen. Daarmee is de voorziening voor nog te produceren verliezen vanaf 1 januari 2018 niet langer onderdeel van het saldo onderhanden projecten. Hierdoor stijgt het saldo onderhanden projecten. Daarnaast wordt de stijging van het saldo onderhanden projecten met name veroorzaakt doordat de voorfinanciering van het metroproject in Riyad terugloopt door de gerealiseerde productie in het boekjaar.

Voor een verdere toelichting op het effect van de stelselwijziging wordt verwezen naar paragraaf ‘Nieuw toegepaste en herziene standaarden en interpretaties’ in de Grondslagen. Voor een verdere toelichting op de voorziening nog te realiseren verlies van contracten met klanten wordt verwezen naar toelichting 13 ‘Voorzieningen’.

10. Geldmiddelen en kasequivalenten	31-12-2018	31-12-2017
Banken	275.884	198.893
Kassen	66	52
Totaal	275.950	198.945
Schulden aan kredietinstellingen:		
Zonder financieringskarakter	22.325	35.664
Met financieringskarakter	40.000	-
Totaal	62.325	35.664
Ten behoeve van het kasstroomoverzicht:		
Geldmiddelen en kasequivalenten	275.950	198.945
Af: Schulden aan kredietinstellingen zonder financieringskarakter	22.325	35.664
Saldo geldmiddelen en kasequivalenten op 31 december	253.625	163.281

Het bedrag aan geldmiddelen en kasequivalenten omvat banktegoeden, deposito's en kassaldi. Bankschulden die direct opeisbaar zijn en die een integraal onderdeel uitmaken van het cash management systeem van de onderneming worden onder de geldmiddelen en kasequivalenten opgenomen in de kasstroomoverzichten. Op banktegoeden wordt een marktconforme rente vergoed.

In de liquide middelen zijn begrepen geldmiddelen van bouwcombinaties ad. € 177,8 miljoen (2017: € 109,0 miljoen) en geldmiddelen die zijn ontvangen op geblokkeerde rekeningen ad. € 1,8 miljoen (2017: € 1,3 miljoen).

De geldmiddelen opgenomen in bouwcombinaties betreffen geldmiddelen in samenwerkingsverbanden waarbij contractueel is vastgelegd dat niet vrij mag worden beschikt over de liquide middelen. De geldmiddelen ontvangen op geblokkeerde rekeningen betreffen met name de in het kader van de Wet Ketenaansprakelijkheid aan te houden G-rekeningen. De overige liquide middelen staan volledig ter vrije beschikking.

11. Groepsvermogen

Eigen vermogen toe te rekenen aan aandeelhouders van de moedermaatschappij

Kapitaal

Het maatschappelijk kapitaal bedraagt per 31 december 2018 € 10.000.000 bestaande uit 100.000.000 aandelen A en B van elk € 0,10. Het geplaatst en volgestort kapitaal bedraagt 62.872.869 aandelen elk € 0,10 groot. Het geplaatst kapitaal bestaat per 31 december 2017 en 2018 uit € 2.955.307 aandelen A en € 3.331.980 aandelen B. Voor aandelen B is, in tegenstelling tot aandelen A, geen beursnotering aangevraagd. Er is geen verschil in zeggenschap of winstrechten tussen de aandelen A en B.

De statuten van de vennootschap bepalen dat aandelenuitgifte geschiedt ingevolge een directiebesluit. De vennootschap mag volgestorte eigen aandelen verkrijgen, doch slechts om niet. Verkrijging anders dan om niet kan slechts plaatsvinden indien de algemene vergadering de directie daartoe heeft gemachtigd.

Winst per aandeel
De aan houders van gewone aandelen toe te rekenen winst bedraagt € 10.919.000 (2017: € 38.111.000). Het aantal uitstaande aandelen is per 1 januari 2017, 31 december 2017, 1 januari 2018 en 31 december 2018 62.872.869. De winst per aandeel bedraagt € 0,17 (2017: € 0,61).

De calculatie van het nettoresultaat per aandeel per 31 december is gebaseerd op het nettoresultaat zoals dat aan gewone aandeelhouders ter beschikking staat, gedeeld door het gewogen gemiddeld aantal uitstaande aandelen dat gedurende het jaar heeft uitgestaan (2017 en 2018: 62.872.869 aandelen). Over 2017 en 2018 is de verwaterde winst per aandeel gelijk aan het gewone resultaat per aandeel.

Dividend
Oranjewoud N.V. heeft in principe de doelstelling om 30% van de nettowinst beschikbaar te stellen voor dividend. Het uitkeren van dividend is afhankelijk van toekomstige resultaatontwikkelingen, marktontwikkelingen, gewenste solvabiliteit en de ruimte onder bestaande en toekomstige bankconvenanten. Het dividend zal beschikbaar worden gesteld als keuzedividend (cash en/of aandelen).

In 2018 is het Eigen Vermogen afgenomen. Het gerealiseerde resultaat (+€ 10,9 miljoen) was positief. Het niet-gerealiseerde resultaat (-€ 5,2 miljoen) was negatief. Het belangrijkste effect had de IFRS 15 aanpassing op het Eigen Vermogen aan het begin van 2018 van € 30,4 miljoen negatief. Per saldo is het Eigen Vermogen in 2018 afgenomen met € 25,9 miljoen. Het balanstotaal is daarnaast belangrijk toegenomen. De solvabiliteit is hierdoor gedaald van 21,7% (19,4% na IFRS 15 effect) naar 17,5%. Hiermee voldoet het niet aan de interne doelstelling van 25%.

De onderneming dient voldoende middelen beschikbaar te hebben om een mogelijke groei van het werkkapitaal als gevolg van een toename van de bedrijfsomvang te kunnen financieren. Verder zijn er ook beperkingen opgelegd in de financieringsdocumentatie ten aanzien van dividenduitkeringen. De combinatie van deze feiten leidt tot het voorstel van de Raad van Bestuur om, met goedkeuring van de Raad van Commissarissen, over het boekjaar 2018 geen dividend uit te keren.

Minderheidsbelangen
De Groep heeft op 31 december 2018 en 2017 een 60%-belang in de Italiaanse Spoorbouwers Costruzione Linee Ferroviarie S.p.A. en Uniferr S.r.l. Aangezien de Groep zeggenschap heeft over deze deelnemingen worden zij voor 100% meegeconsolideerd.

In boekjaar 2018 heeft geen dividenduitkering plaatsgevonden vanuit Costruzione Linee Ferroviarie S.p.A. aan zijn aandeelhouders. In onderstaande tabel zijn de verkorte financiële gegevens van Costruzione Linee Ferroviarie S.p.A. opgenomen op 100%-basis.

	31-12-2018	31-12-2017
Vaste activa	56.732	50.567
Vlottende activa	181.394	158.789
Langlopende verplichtingen	(28.266)	(20.325)
Kortlopende verplichtingen	(112.928)	(103.504)
Saldo	96.933	85.527
Liquide middelen	27.925	18.846

	2018	2017
Bedrijfsopbrengsten	158.010	168.148
Resultaat na belastingen	10.724	6.083
Niet-gerealiseerde resultaten	-	-
Totaal resultaat	10.724	6.083

12. Uitgestelde personeelsbeloningen

Oranjewoud N.V. heeft verschillende pensioenregelingen in overeenstemming met lokale regelingen en voorwaarden. Deze regelingen zijn grotendeels geclassificeerd als toegezegde bijdrageregelingen. Deze pensioenregelingen zijn gebaseerd op een premie welke een vast percentage van de pensioengrondslag is. Het werkgeversdeel van deze premie wordt verantwoord in de winst-en-verliesrekening.

De pensioenregelingen in Nederland zijn onderworpen aan de voorschriften als bedoeld in de Pensioenwet. Zoals bepaald in de Pensioenwet moeten de pensioenregelingen volledig zijn gefinancierd en onafhankelijk van de vennootschap functioneren door middel van een aparte juridische entiteit. Diverse bedrijfstakpensioenfondsen en verzekeraars beheren de verschillende pensioenregelingen. De Groep heeft geen bijkomende verantwoordelijkheden voor het bestuur van deze regelingen.

Het basispensioen van elke werknemer wordt gedekt door collectieve regelingen, waarbij meerdere werkgevers zijn aangesloten op basis van een wettelijke verplichting. Deze bevatten een geïndexeerde middelloonregeling en worden daarom beschouwd als een toegezegd-pensioenregeling. Dit geldt met name voor de bedrijfspensioenfondsen voor de bouw, metaal en technische bedrijfstakken en de spoorwegen. Aangezien deze fondsen niet zijn toegerust om de voorgeschreven informatie te verstrekken ten aanzien van het proportionele aandeel van de Groep in de pensioenverplichtingen en fondsbeleggingen, worden de toegezegd-pensioenregelingen verantwoord als toegezegde-bijdrageregelingen. De Groep is verplicht de vooraf vastgestelde premie voor deze regelingen af te dragen. De Groep kan teveel betaalde premies niet terugvorderen en is niet verplicht om eventuele tekorten aan te zuiveren, tenzij door aanpassing van toekomstige premies. Het deel dat het basispensioen overschrijdt (top-up part), wat niet gedekt is door collectieve regelingen, wordt uitgevoerd door externe partijen en betreft toegezegde-bijdrageregelingen.

Voor het personeel van een groot deel van de groepsmaatschappijen gelden de pensioenregelingen van de volgende pensioenfondsen met vermelding van de aantallen aangesloten actieven per 31 december 2018 en de dekkingsgraden van de fondsen per 31 december 2018 en 2017:

	Actieven	**Dekkings-graad 2018**	**Dekkings-graad 2017**
• Bedrijfstakpensioenfonds Bouw	1.376	113,6%	117,9%
• Bedrijfstakpensioenfonds Betonproduktenindustrie	19	97,3%	103,7%
• Bedrijfstakpensioenfonds Metaal en Techniek	1.618	99,4%	102,1%
• Spoorwegpensioenfonds	1.732	110,3%	115,4%
• Pensioenfonds Vervoer	11		
• Delta Lloyd	62		
• Alecta pensioenverzekering plan Zweden ITP schema	396	142,0%	154,0%
• Alecta pensioenverzekering plan Zweden SAF-LO schema	633		
• Axa pensioenverzekering Strukton Rail NV België	52		
• FONDO TFR – Pension Fund – ITALY	396		
• BeFrank SES	8		

Antea France SAS, Géo-Hyd SARL en Groupe IRH Environnement SAS en een deel van de Strukton groepsmaatschappijen hebben pensioenregelingen die geclassificeerd zijn als toegezegd pensioenregelingen. De verplichting is een pensioenrecht waarbij de belangrijkste actuariële resultaten (ontwikkeling van de waarde van beleggingen, levensverwachting en vertrekkans) voor rekening van de vennootschap komen.

De kosten van deze toegezegd pensioenregelingen, alsmede de contante waarde van de toekomstige pensioenverplichtingen, worden bepaald met gebruikmaking van actuariële methoden. De actuariële methoden omvatten het maken van veronderstellingen over disconteringsvoeten, toekomstige salarisverhogingen, sterftecijfers en toekomstige indexatie van pensioenuitkeringen. Alle veronderstellingen worden steeds per de verslagdatum herbeoordeeld. In de navolgende overzichten worden de (netto) pensioenvoorzieningen, de reële waarde van de beleggingen en de financieringsstatus voor deze regelingen weergegeven.

De pensioenvoorziening is als volgt opgebouwd:	31-12-2018	31-12-2017
Antea France SAS en Géo-Hyd SARL (Frankrijk)	3.198	2.918
Groupe IRH Environnement SAS (Frankrijk)	1.124	1.234
Strukton Rail AB (Zweden)	45.269	41.946
Strukton Rail NV (België)	1.214	1.284
Strukton Civiel Noord & Oost B.V. (Nederland)	3.130	2.784
Strukton Civiel Zuid B.V. (Nederland)	2.820	2.397
Costruzioni Linee Ferroviarie S.p.A. (Italië)	2.134	2.294
Totaal	58.889	54.857

De stijging van de pensioenvoorziening in 2018 wordt voornamelijk veroorzaakt door een daling van de disconteringsvoet in Zweden.

Antea France SAS en Géo-Hyd SARL (Frankrijk)
Deze pensioenregelingen voorzien in een uit te betalen bedrag aan de werknemer als deze tot de overeengekomen pensioenleeftijd in dienst van de werkgever is. Het uit te betalen bedrag is, naast de hoogte van het maandsalaris, afhankelijk van het aantal dienstjaren dat tot de pensioendatum is bereikt. De verplichting is een pensioenrecht waarbij de belangrijkste actuariële resultaten voor rekening van de vennootschap komen.

Groupe IRH Environnement SAS (Frankrijk)
Het gaat om twee regelingen, een retirement indemnity plan en een retirement benefits plan. Het retirement benefits plan is een gesloten regeling voor deelnemers die voor 1996 in dienst waren.

Strukton Rail AB (Zweden)
De pensioenregeling voor de medewerkers van Strukton Rail AB (Zweden) die geboren zijn vóór 1978, betreft een toegezegd pensioenregeling. Alle actieve deelnemers van deze regeling zijn ondergebracht in het 'Sweden Pension Plan ITP2'. De overige twee lopende regelingen betreffen 'Sweden pension Plan Balfour Beatty' en 'Sweden Pension Plan KPA'. Deze twee regelingen kennen alleen nog inactieve deelnemers van voormalig Balfour Beatty en voormalig Svensk Banproduktion. De drie regelingen zijn ondergebracht bij pensioenverzekeraar PRI. De totale verplichting bedraagt eind 2018 € 45,3 miljoen. Hierbij zijn de pensioenaanspraken op basis van IAS 19 berekend tegen de contante waarde. De berekening is uitgevoerd door een erkende actuaris. De verplichting moet gefinancierd worden uit de onderneming. De uitkering van het pensioen wordt uitgevoerd door de organisatie Alecta. Het risico van faillissement van de onderneming is verzekerd bij PRI. Ten behoeve van deze verzekering zijn garanties verstrekt aan PRI ter grootte van SEK 160 miljoen (€ 15,6 miljoen). Alecta hanteert andere uitgangspunten bij de berekening van de verplichting dan PRI. Hierdoor is de berekende verplichting van Alecta hoger. Voor deze zogenaamde 'estimated redemption cost' betaalt Strukton jaarlijks een premie aan PRI.

Strukton Rail NV (België)
De pensioenverzekering voor de medewerkers van Strukton Rail NV in België betreft een toegezegde pensioenregeling. De pensioenverplichting wordt gefinancierd door middel van een verzekeringscontract.

Strukton Civiel Noord & Oost B.V. (Nederland)
Bij Strukton Civiel Noord & Oost B.V. is een indexatieverplichting opgenomen voor de pensioenregeling. De indexatieverplichting wordt gefinancierd door middel van een verzekeringscontract. Deze is ondergebracht bij Nationale Nederlanden. In deze pensioenregeling worden geen nieuwe rechten meer opgebouwd.

Strukton Civiel Zuid B.V. (Nederland)
Bij Strukton Civiel Zuid B.V. is een indexatieverplichting opgenomen voor de pensioenregeling. De indexatieverplichting wordt gefinancierd door middel van een verzekeringscontract. Deze is ondergebracht bij Delta Lloyd.

Costruzioni Linee Ferroviarie S.p.A. (Italië)
Costruzioni Linee Ferroviarie S.p.A. heeft een toegezegde pensioenregeling (FONDO TFR – Pension Fund) voor zijn medewerkers. Hiervoor is een bedrag op de balans van de vennootschap voorzien van € 2,1 miljoen (2017: € 2,3 miljoen). De pensioenvoorziening in Italië wordt niet extern gefinancierd maar moet gefinancierd worden uit de onderneming.

Uitgangspunten
De geïdentificeerde materiële uitgangspunten voor de berekening van de pensioenverplichting zijn de inflatie, de disconteringsvoet en de sterftetabellen. De inflatie is een 'indirect uitgangspunt'. Salarisgroei en pensioengroei zijn directe uitgangspunten die afgeleid zijn van deze inflatie.

Uitgangspunten:	**31-12-2018**	**31-12-2017**
Disconteringsvoet pensioenregeling	1,25-2,50%	1,25-2,75%
Inflatie	1,50-2,00%	1,75-2,00%
Verwacht rendement op fondsbeleggingen	1,25-2,50%	1,25-2,75%
Verwachte salarisstijging	1,75-3,00%	1,25-2,75%

De toegepaste sterftetabellen per 31 december 2018 zijn:

Groupe IRH Environnement SAS	: RET Plan: TG HF2005
Strukton Rail AB	: DUS14
Strukton Rail NV	: MR/FR (1993 Belgium mortality table)
Strukton Civiel Noord & Oost B.V.	: AG 2018 prognosetafel
Strukton Civiel Zuid B.V.	: AG 2018 prognosetafel
CLF S.p.A.	: ISTAT 2010 M/F

Sensitiviteit
Wanneer de disconteringsvoet bij verder gelijkblijvende aannames zou stijgen met 1%-punt, dan zou de contante waarde van de pensioenverplichtingen met € 14,0 miljoen dalen. Bij een daling van de disconteringsvoet met 1%-punt en verder gelijkblijvende omstandigheden, zou de contante waarde van de pensioenverplichtingen stijgen met € 18,3 miljoen.

Wanneer de inflatie bij verder gelijkblijvende aannames zou stijgen met 0,25%-punt, dan zou de contante waarde van de pensioenverplichtingen met € 2,1 miljoen stijgen. Bij een daling van de inflatie met 0,25%-punt en verder gelijkblijvende omstandigheden, zou de contante waarde van de pensioenverplichtingen dalen met € 2,0 miljoen.

Duration
De duur van de Defined Benefit Obligation per 31 december 2018 voor de plannen bedraagt 20,0 jaar (2017: 20,6 jaar).

Zweden
Wanneer de disconteringsvoet bij verder gelijkblijvende aannames zou stijgen met 1%-punt, dan zou de contante waarde van de pensioenverplichtingen met € 9,2 miljoen dalen. Bij een daling van de disconteringsvoet met 1%-punt en verder gelijkblijvende omstandigheden, zou de contante waarde van de pensioenverplichtingen stijgen met € 12,0 miljoen.

Wanneer de inflatie bij verder gelijkblijvende aannames zou stijgen met 0,25%-punt, dan zou de contante waarde van de pensioenverplichtingen met € 2,0 miljoen stijgen. Bij een daling van de inflatie met 0,25%-punt en verder gelijkblijvende omstandigheden, zou de contante waarde van de pensioenverplichtingen dalen met € 1,9 miljoen. Indien de deelnemers van de drie Zweedse regelingen verondersteld worden één jaar langer te leven dan aangenomen, dan stijgen de verplichtingen met ca. 4,4%.

Voor de pensioenregelingen in Zweden (die tezamen 77% van de totale voorziening vormen) is het actuariële verlies gelijk aan € 2,4 miljoen, waarvan € 2,5 miljoen wordt veroorzaakt door de gedaalde rekenrente en er € 0,1 miljoen winst wordt gerealiseerd door experience. De direct door de werkgever te betalen uitkeringen bedragen voor de komende jaren € 0,5 miljoen tot € 0,8 miljoen per jaar. De duration van de ITP2 regeling is gelijk aan 23,7 jaar, waar voor de gesloten KPA regelingen een duration geldt van 21,0 jaar.

Samenstelling

De pensioenverplichtingen en het pensioenvermogen zijn bepaald op basis van actuariële berekeningen die per 31 december zijn uitgevoerd. De samenstelling en het verloop van de pensioenverplichtingen en het pensioenvermogen met betrekking tot de toegezegde pensioenregelingen zijn hierna weergegeven.

Voorziening pensioenverplichtingen	**31-12-2018**	**31-12-2017**
Samenstelling:		
Pensioenbeleggingen (reële waarde)	2.797	2.709
Pensioenverplichtingen (contante waarde)	61.686	57.566
Nadelig verschil	58.889	54.857
Pensioenvermogen (reële waarde) als asset gepresenteerd	-	-
Voorziening pensioenverplichtingen	58.889	54.857

Verloop:	**2018**	**2017**
Pensioenbeleggingen op 1 januari	2.709	2.468
Verwacht rendement op beleggingen	382	44
Pensioenpremies	1.171	1.258
Uitbetaalde pensioenen	(1.441)	(1.207)
Actuariële winst of verlies op beleggingen	(24)	146
Pensioenbeleggingen op 31 december	2.797	2.709
Pensioenverplichtingen op 1 januari	57.566	49.902
In boekjaar toe te kennen aanspraken	2.615	2.462
Rentekosten	1.705	1.195
Uitbetaalde pensioenen	(1.433)	(1.203)
Actuariële winst of verlies op verplichtingen	2.945	6.419
Koersverschillen	(1.678)	(1.223)
Overige mutaties	(34)	14
Pensioenverplichtingen op 31 december	61.686	57.566
Actuariële resultaten op 1 januari	-	-
Actuariële winst of verlies op verplichtingen	2.975	6.273
Verwerkt in de niet-gerealiseerde resultaten	(2.975)	(6.273)
Actuariële resultaten op 31 december	-	-
Pensioenkosten componenten uit hoofde van toegezegd pensioenregelingen:		
In boekjaar toe te kennen aanspraken	2.615	2.462
Rentekosten	1.705	1.195
Verwacht rendement op beleggingen	(382)	(44)
Overige	(32)	14
Totale pensioenkosten uit hoofde van toegezegd pensioen-regelingen in de winst-en-verliesrekening	3.906	3.627

Het gerealiseerde resultaat op fondsbeleggingen bedraagt € 0 (2017: € 0). Er waren geen beleggingen van het fonds in bezit van of in gebruik bij de Groep. De belangrijkste categorieën van fondsbeleggingen als percentage van de reële waarde van de totale fondsbeleggingen zijn als volgt:

	2018	2017
Obligaties	0%	0%
Geldmiddelen	0%	0%
Overige fondsbeleggingen	100%	100%

Aangezien het overgrote deel van de pensioenregelingen is gefinancierd middels een verzekeringscontract, bestaan de assets uit de garantie door de verzekeraar dat bepaalde pensioenen in de toekomst worden uitbetaald. De waarde van deze assets is de huidige contante waarde van deze gegarandeerde uitkeringen. Een toewijzing aan verschillende beleggingsinstrumenten is hierop niet van toepassing. Daarom zijn deze assets gepresenteerd onder overige fondsbeleggingen.

Voor een uitsplitsing van de pensioenkosten in toegezegd pensioenregelingen en toegezegde bijdrage regelingen verwijzen wij naar toelichting 20. De verwachte bijdrage aan de toegezegd pensioenregelingen in 2019 bedraagt € 4,1 miljoen (2018: € 4,4 miljoen).

13. Voorzieningen

	31-12-2018	01-01-2018 (herzien)*	31-12-2017
Voorziening herstructurering	3.502	2.021	2.021
Voorziening verlieslatende contracten met klanten	46.410	26.538	-
Voorziening projecten overig	12.455	3.716	8.435
Jubileumvoorziening e.d.	7.989	7.837	7.837
Voorziening overig	578	456	456
Totaal	70.934	40.568	18.749
Langlopend deel	41.809	26.732	15.606
Kortlopend deel	29.125	13.836	3.143
Totaal	70.934	40.568	18.749

* Na stelselwijziging in de jaarverslaggevingsregels op het gebied van Opbrengsten van contracten met klanten (IFRS 15). Zie ook paragraaf "Nieuw toegepaste en herziene standaarden en interpretaties" in de grondslagen voor financiële verslaggeving.

Het langlopend deel van de voorzieningen (uitgezonderd de jubileumvoorziening e.d.) zal naar verwachting na één jaar, maar binnen vijf jaar worden afgewikkeld. Het kortlopend deel zal naar verwachting binnen één jaar worden afgewikkeld. De jubileumvoorziening e.d. is gebaseerd op een IAS 19 berekening, inclusief discontering. De vertrekkansen variëren gestaffeld van 25% bij werknemers van 20 jaar tot 0% voor werknemers vanaf 60 jaar. De overige langlopende voorzieningen zijn beperkt.

Verloop voorzieningen	Herstructurering	Verlieslatende contracten met klanten	Projecten overig	Jubileum e.d.	Overig	Totaal
Stand per 1 januari 2017	1.699	-	7.472	10.236	-	19.407
Veranderingen vanwege:						
Toevoegingen	2.272	-	6.010	1	456	8.739
Acquisitie deelnemingen	-	-	48	-	-	48
Bestedingen	(1.163)	-	(4.323)	(605)	-	(6.091)
Overige mutaties	-	-	(56)	-	-	(56)
Vrijval	(787)	-	(716)	(1.795)	-	(3.298)
Stand per 31 december 2017	2.021	-	8.435	7.837	456	18.749
Langlopend deel	-	-	8.335	7.271	-	15.606
Kortlopend deel	2.021	-	100	566	456	3.143
Stand per 31 december 2017	2.021	-	8.435	7.837	456	18.749
Stand per 31 december 2017	2.021	-	8.435	7.837	456	18.749
Effect stelselwijziging	-	26.538	(4.719)	-	-	21.819
Stand per 1 januari 2018 (herzien)*	2.021	26.538	3.716	7.837	456	40.568
Veranderingen vanwege:						
Toevoegingen	3.175	61.004	2.284	389	202	67.054
Bestedingen	(938)	(42.257)	-	-	-	(43.195)
Koersverschillen	(17)	-	-	-	-	(17)
Overige mutaties	-	4.979	6.832	-	-	11.811
Vrijval	(739)	(3.854)	(377)	(237)	(80)	(5.287)
Stand per 31 december 2018	3.502	46.410	12.455	7.989	578	70.934
Langlopend deel	-	23.345	10.962	7.502	-	41.809
Kortlopend deel	3.502	23.065	1.493	487	578	29.125
Stand per 31 december 2018	3.502	46.410	12.455	7.989	578	70.934

* Na stelselwijziging in de jaarverslaggevingsregels op het gebied van Opbrengsten van contracten met klanten (IFRS 15).
Zie ook paragraaf "Nieuw toegepaste en herziene standaarden en interpretaties" in de grondslagen voor financiële verslaggeving.

Voorziening herstructurering
In het kader van ingezette reorganisaties is een herstructureringvoorziening gevormd voor de verwachte kosten van afvloeiing. De voorziening is opgenomen tegen de nominale waarde.

Voorziening verlieslatende contracten met klanten
De voorziening voor verlieslatende contracten met klanten bedraagt €46,4 miljoen. Deze voorziening vertegenwoordigt het bedrag van het nog te realiseren verlieslatende contractresultaat op basis van de voortgang van het project. Van de totale voorziening voor verlieslatende contracten met klanten is € 23,1 miljoen kortlopend.

Voorziening projecten overig
De voorziening betreft met name garantieverplichtingen.

Jubileumvoorziening e.d.
De voorziening is het bedrag van de toekomstige aanspraken op jubileumuitkeringen en extra verlofdagen. De verplichtingen worden gedisconteerd tot de contante waarde. Eventuele actuariële winsten of verliezen worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen in de periode waarin deze zich voordoen.

Voor de jubileumregelingen van toepassing voor de Groep wordt een gratificatie uitgekeerd als een bepaald aantal dienstjaren wordt bereikt. De hoogte van deze gratificatie en wanneer deze wordt uitgekeerd, hangt af van de entiteit waar de werknemer in dienst is, aangezien er verschillende soorten regelingen van toepassing zijn. Het voornaamste risico dat de Groep loopt over deze voorziening is het renterisico, waar een lage rente leidt tot een hogere verplichting.

Overig
De overige voorzieningen bestaan onder meer uit voorzieningen voor specifieke garanties die zijn afgegeven bij de verkoop van deelnemingen, risico's voor gerechtelijke procedures tegen de groep en/of zijn werkmaatschappijen, afvloeiingsregelingen en overige relatief kleine risico's.

14. Achtergestelde leningen en Langlopende schulden

Achtergestelde leningen	31-12-2018	31-12-2017
Sanderink Investments B.V.	1.000	1.000
Totaal	1.000	1.000

De achtergestelde lening van verbonden partij Sanderink Investments B.V. heeft een looptijd van 55 jaar. Vervroegde aflossing is mogelijk. De rente op de lening bedraagt 5,0%. De achterstelling geldt voor alle verplichtingen van de Groep aan de leningverstrekker (Sanderink Investments B.V.), voortvloeiend uit deze achtergestelde lening ten opzichte van alle tegenwoordige en toekomstige vorderingen van de Rabobank onder de Rabobank Leningovereenkomst, in en buiten faillissement of surseance van betaling van de leningnemer.

Langlopende schulden	31-12-2018	31-12-2017
Langlopende schulden incl. kortlopend deel	236.299	107.116
Af:		
Kortlopend deel langlopende schulden	(19.220)	(54.441)
Langlopende schulden	217.079	52.675
Financiering materiële vaste activa	477	436
Term loan	30.786	29.845
Schulden financiering vastgoed projecten	1.852	2.109
Bankfinancieringen	9.914	17.252
Groupe IRH	579	483
Leaseverplichtingen	1.638	706
Non-recourse Pps-financiering	171.826	1.509
Overige langlopende schulden	7	335
Totaal	217.079	52.675

De toename van de langlopende schulden wordt veroorzaakt door de non-recourse Pps-financiering.

Voor de financiering van materiële vaste activa (auto's, instrumentarium en software) zijn langlopende leningen afgesloten lopend tot en met 2022.

De term loan bestaat uit een USD-deel van 23,8 miljoen (A) en een Euro-deel van 10 miljoen (2017: 10 miljoen) (B). De lening loopt tot 27 juli 2020. De rente bestaat uit driemaands libor (A) respectievelijk euribor (B) plus een marge van 1,8%-punt (A) respectievelijk 1,6%-punt (B). Gezien de looptijd tot 27 juli 2020 is deze term loan verantwoord als langlopende schuld. De hypothecaire lening op het pand in Oosterhout is in 2017 afgelost. De boekwaarde van het met hypotheek bezwaarde materiële vaste actief is ultimo 2018 € 10.498.000 (2017: € 10.955.000). De hypotheek dient als zekerheid voor de term loan.

De rente op de schulden financiering vastgoed projecten bedraagt 2,00%, looptijd tot 2021. De rente van de bankfinancieringen is 1,80%, looptijden variëren van 2018 tot 2026. Door het consolideren van pps-projecten bedraagt in 2018 de non-recourse Pps-financiering € 171,8 miljoen (2017: € 1,5 miljoen). De rente ligt tussen 3,30% en 4,51% en de looptijden variëren van 2018 tot 2024. De overige langlopende schulden betreffen onderhandse leningen.

Het aflossingsschema van de langlopende schulden en de onder de kortlopende schulden opgenomen aflossingsverplichtingen is als volgt:

2017	< 1 jaar	1-5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Financiering materiële vaste activa	238	436	-	674
Term loan	-	29.845	-	29.845
Schulden financiering vastgoed projecten	216	2.109	-	2.325
Bankfinancieringen	47.207	14.932	2.320	64.459
Groupe IRH	649	483	-	1.132
Leaseverplichtingen	5.735	706	-	6.441
Non-recourse Pps-financiering	396	1.245	264	1.905
Overige langlopende schulden	-	335	-	335
Stand per 31 december 2017	54.441	50.091	2.584	107.116

2018	< 1 jaar	1-5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Financiering materiële vaste activa	271	477	-	748
Term loan	-	30.786	-	30.786
Schulden financiering vastgoed projecten	172	1.852	-	2.024
Bankfinancieringen	15.765	8.421	1.492	25.678
Groupe IRH	-	579	-	579
Leaseverplichtingen	2.613	1.635	3	4.251
Non-recourse Pps-financiering	399	34.119	137.708	172.226
Overige langlopende schulden	-	-	7	7
Stand per 31 december 2018	19.220	77.869	139.210	236.299

2018	Stand 1-1-2018	Opge-nomen	Afgelost	Koers-mutatie	Acquisitie/ verkoop	Overig	Stand 31-12-2018
Financiering materiële vaste activa	674	312	(238)	-	-	-	748
Term loan	29.845	-	-	941	-	-	30.786
Schulden financiering vastgoed projecten	2.325	-	(301)	-	-	-	2.024
Bankfinancieringen	64.459	9.889	(8.691)	-	21	(40.000)	25.678
Groupe IRH	1.132	-	(553)	-	-	-	579
Leaseverplichtingen	6.441	269	(2.333)	(5)	190	(312)	4.250
Non-recourse Pps-financiering	1.905	10.706	(396)	-	160.011	-	172.226
Overige langlopende schulden	335	-	(328)	-	-	1	8
Totaal	107.116	21.176	(12.840)	936	160.222	(40.311)	236.299

De toename van de non-recourse Pps-financiering door acquisitie heeft betrekking op de overname van de resterende 50% van het aandelenbelang in MEET Strukton Holding B.V. (voorheen StruktonHurksHeijmans Holding B.V.) van Hurks en Heijmans.

De overige mutatie van de bankfinancieringen is onder andere gerelateerd aan de nieuwe financiering die op 13 april 2018 is afgesloten. Als gevolg van deze nieuwe financiering is de lening van € 40 miljoen afgelost en is er een nieuwe rekening courant faciliteit afgesloten. De rekening courant faciliteit is verantwoord als schulden kredietinstellingen onder de kortlopende verplichtingen.

Voor meer informatie over de rente- en valutarisico's wordt verwezen naar de paragraaf financiële instrumenten en de paragraaf financieel risicobeheer. Verder wordt verwezen naar de continuiteïtparagraaf in de waarderingsgrondslagen.

15. Overige kortlopende schulden

	31-12-2018	31-12-2017
Aflossingsverplichtingen	19.220	54.441
Schulden aan gelieerde ondernemingen	1.332	2.175
Schulden inzake andere belastingen en premies	74.707	67.317
Pensioenverplichtingen	2.704	3.059
Overige schulden	119.167	137.884
Overlopende passiva	95.153	85.812
Totaal	312.283	350.688

De afname van het kortlopende deel van de langlopende schuld is het gevolg van de nieuwe financiering die op 13 april 2018 is afgesloten. Als gevolg van deze nieuwe financiering is de lening van € 40 miljoen afgelost en is er een nieuwe rekening courant faciliteit afgesloten.

De overige schulden en de overlopende passiva bestaan voor een groot deel uit nog te ontvangen facturen voor afgesloten werken (m.n. metroproject Riyad) en nog te betalen vakantiegelden en verschuldigde verlofdagen.

Oranjewoud N.V. is voor zijn financieringsarrangement dat volledig ringfenced is van de financiering van Strukton Groep N.V. het gehele jaar 2018 en per 31 december 2018 compliant ten aanzien van de met de banken overeengekomen convenanten.

16. Niet in de balans opgenomen verplichtingen en gestelde zekerheden

Voorwaardelijke verplichtingen

Voorwaardelijke verplichtingen zijn verplichtingen die voortvloeien uit gebeurtenissen in het verleden en waarvan het bestaan alleen wordt bevestigd door het al dan niet plaatsvinden van een of meer onzekere toekomstige gebeurtenissen waarover de entiteit niet de volledige controle heeft.

Indien het niet waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergt, vereist zal zijn om een verplichting af te wikkelen of indien het bedrag van de verplichting niet met voldoende betrouwbaarheid kan worden gewaardeerd, worden betreffende verplichtingen eveneens aangemerkt als voorwaardelijke verplichtingen.
De voorwaardelijke verplichtingen betreffen afgegeven garanties en eventuele verplichtingen uit gerechtelijke procedures tegen Oranjewoud N.V. en/of zijn werkmaatschappijen waarvan de omvang van de risico's en eventuele verplichtingen die hieruit voortvloeien niet met voldoende betrouwbaarheid kunnen worden gewaardeerd.

Daarnaast zijn Oranjewoud N.V. en/of zijn dochterondernemingen hoofdelijk aansprakelijk voor alle schulden van vennootschappen onder firma (aannemerscombinaties) waarin zij rechtstreeks participeren. In de jaarrekening zijn geen verplichtingen terzake opgenomen.

Bankgaranties, huur- en leaseverplichtingen

De bankgaranties voor projecten, huurcontracten en investeringsverplichtingen bedragen € 340.002.000 (2017: € 307.084.000). De totale financiële verplichtingen voor huur en operationele lease bedragen € 152.072.000 (2017: € 144.985.000).

De termijnen zijn als volgt verschuldigd:

	31-12-2018	31-12-2017
Binnen 1 jaar	50.389	48.554
Na 1 jaar maar binnen 5 jaar	87.984	84.688
Na 5 jaar	13.699	11.743
Totaal	152.072	144.985

De verschuldigde leasetermijnen betreffen auto's en computerapparatuur. De huurverplichtingen betreffen met name kantoorpanden. Investeringsverplichtingen in verband met verwerving van materiële vaste activa bedragen € 4.567.000 (2017: € 7.641.000). De investeringsverplichtingen in 2017 en 2018 hebben met name betrekking op de contractuele verbintenissen die gepaard zijn gegaan met de investering in een tweetal machines.

Er zijn geen vennootschapsbelasting consequenties verbonden aan eventuele betalingen van dividend door Oranjewoud N.V. aan aandeelhouders.

Juridische procedures

Per jaareinde 2018 en 2017 was de Groep partij in een aantal juridische geschillen, waarvan de meeste gering van omvang zijn.

In mei 2018 is in een materiële juridische zaak in het Midden-Oosten een uitspraak ontvangen waartegen de Groep in beroep is gegaan. De Groep heeft geen voorziening opgenomen omdat zij, gebaseerd op een gedetailleerde analyse en ondersteund door externe advocaten, het niet waarschijnlijk acht dat een en ander tot een uitstroom van middelen zal leiden. Er staan nog meerdere rechtsmiddelen ter beschikking van de Groep. Indien de Groep uiteindelijk in het ongelijk zou worden gesteld kan dit wel leiden tot een aanzienlijke uitstroom van middelen.

FIOD
Op vrijdag 15 februari 2019 heeft een inval van de FIOD plaatsgevonden op verschillende locaties van Strukton Groep. De directie is van mening dat er geen enkele aanleiding is voor een inval en dat deze inval zonder enige voorbereiding heeft plaatsgevonden. De FIOD had alle informatie van tevoren kunnen krijgen. Er is nog veel onduidelijk over de exacte aanleiding van het FIOD onderzoek.

De verdenking is gericht op betrokkenheid van bepaalde vennootschappen uit de Strukton Groep en enkele van haar (ex) medewerkers bij corruptie en valsheid in geschrifte bij het verkrijgen van een opdracht voor het metroproject in Riyad. Wij verlenen alle gevraagde medewerking aan de FIOD en geven volledig openheid van zaken.

Direct na de inval is, onder leiding van de directie van Strukton Groep, een intern onderzoek gestart. De lijst met alle door de FIOD in beslag genomen gegevens is beoordeeld op indicaties van onregelmatigheden. Uit dit onderzoek zijn geen bevindingen voortgekomen die duiden op het niet naleven van toepasselijke wet- en regelgeving.

De Raad van Commissarissen heeft een onafhankelijke externe juridisch deskundige de kwaliteit van het interne onderzoek laten beoordelen. Hierbij is door deze deskundige vastgesteld dat het interne onderzoek adequaat en zorgvuldig is uitgevoerd en dat er geen enkele concrete aanwijzing is voor de verdenkingen van de FIOD.

Hoewel de directie vertrouwen heeft in de uitkomst van het eigen onderzoek, is de uitkomst van het onderzoek van de FIOD onzeker en zou kunnen leiden tot een bestraffing van de onderneming.

Vennootschapsbelasting
Door de belastingdienst wordt een controle uitgevoerd gericht op het metroproject Riyad met de daarbij gehanteerde verrekenprijzen en winstverdeling tussen Nederland en Saoedi-Arabië. De belastingdienst acht het door de Groep opgestelde Transfer Pricing rapport onvolledig. Op basis van dit onderzoek stelt de belastingdienst zich voorlopig op het standpunt dat vergelijkbare zakelijk handelende partijen die onder dezelfde omstandigheden zouden opereren een andere winstverdeling zouden zijn overeengekomen maar geeft daarbij aan tot een voor beide partijen aanvaardbare oplossing te willen komen voor de te hanteren verrekenprijzen van het project.

In onze jaarrekening is hiervoor geen voorziening opgenomen. Mede op basis van het verdrag tussen de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden en de Regering van het Koninkrijk Saudi-Arabië tot het vermijden van dubbele belasting, waarin onder meer een bepaling ten aanzien van corresponderende correcties en een bepaling inzake een onderlinge overlegprocedure zijn opgenomen, gaan wij er van uit dat de betrokken landen tot een minnelijke oplossing zullen komen die geen nadelig effect zal hebben voor de Groep.

17. Financiële instrumenten

Algemeen
De belangrijkste financiële instrumenten van de Groep omvatten bankleningen en -kredieten en geldmiddelen en kasequivalenten. De Groep maakt daarnaast gebruik van interest rate swaps en inflatieswaps om de rente- en inflatierisico's uit hoofde van concern- en projectfinancieringen af te dekken. De belangrijkste doelstelling van de financiële instrumenten is financiering aan te trekken voor de bedrijfsactiviteiten van de Groep. Verder bestaan verschillende andere financiële vaste activa en passiva, zoals handelsvorderingen en schulden aan leveranciers, die direct voortvloeien uit de bedrijfsactiviteiten. Er zijn geen derivaten en geen financiële instrumenten voor handelsdoeleinden. Bij het afsluiten van de pps-contracten wordt de variabele rente op de langlopende non-recourse financiering door middel van renteswaps naar een vaste rente gebracht. Hierbij wordt tevens de oprentingsfactor voor de langlopende pps-vordering vastgesteld. De geswapte rente en de oprentingsfactor zijn modelmatig aan elkaar gekoppeld en liggen dicht bij elkaar. Bij het vaststellen van de reële waarden van de pps-schuld en pps-vordering wordt gekeken naar de toekomstige kasstromen en naar de waardeverschillen ten gevolge van de wijziging van de marktrentes ten opzichte van de oprentingsfactor respectievelijk de swap rente.

Renterisico
Het renterisico met betrekking tot de rentedragende leningen en bankschulden is toegelicht onder het hoofd langlopende verplichtingen.

Bij 1%-punt rentestijging is de invloed op het nettoresultaat en het eigen vermogen € 0,5 miljoen negatief (2017: € 1,0 miljoen negatief). Bij een rentedaling is het effect vergelijkbaar maar tegengesteld. Dit renterisico is exclusief het effect van derivaten.

Valutarisico

Het merendeel van de activiteiten van de Groep vindt plaats in het eurogebied. Voor de dochterbedrijven buiten het eurogebied geldt dat zij veelal handelen in de valuta van het desbetreffende land. Voor transacties in vreemde valuta is het beleid dat de nettopositie volledig wordt gehedged door middel van vreemde valuta contracten. In 2014 en 2016 zijn valutatermijncontracten afgesloten voor het metroproject in Riyad, waarbij het valutarisico op toekomstige kasstromen in USD is afgedekt. Het translatierisico op het eigen vermogen en verstrekte leningen aan dochters buiten het euro gebied wordt niet ingedekt, met uitzondering van Antea Verenigde Staten (zie navolgend). Het valutarisico van de Groep heeft betrekking op de buitenlandse dochters in India, Brazilië, Scandinavië en in Riyad (Saoedi-Arabië). Het totale eigen vermogen van deze buitenlandse dochtermaatschappijen bedraagt eind 2018 € 23,1 miljoen (2017: € 41,6 miljoen).

De hoge volatiliteit van de US dollar versus de euro is een risico. De overname van Antea Verenigde Staten is begin 2008 voor een bedrag in US dollar van 23.750.000 volledig gefinancierd middels een transactie in euro's. De euro/dollar koers op het moment van de transactie was 1,47. Het valutarisico op deze lange termijninvestering is begin 2011 afgedekt middels een lening. Per 1 augustus 2013 en per 27 juli 2017 is genoemde US dollar lening vervangen door een nieuwe US dollar lening van 23.800.000. De US dollar lening functioneert als een natuurlijke hedge ten opzichte van de equity waarde in US dollar van Antea Verenigde Staten.

De belangrijkste wisselkoersen gedurende het verslagjaar luiden als volgt:

	Gemiddelde koers		Eindkoers	
	2018	2017	2018	2017
USD	1,1810	1,1322	1,1450	1,1993
DKK	7,4532	7,4269	7,4673	7,4449
NOK	9,5975	9,3270	9,9483	9,8403
SEK	10,2583	9,6351	10,2548	9,8438
GBP	0,8847	0,8770	0,8945	0,8872
COP	3.486,5744	3.337,0406	3.719,1395	3.581,2169
INR	80,7332	73,5324	79,7298	76,6055
SAR	4,4295	4,2389	4,3107	4,5003

Een toename met 10 procent van de euro ten opzichte van de overige valuta per jaar ultimo zou het vermogen met € 3,7 miljoen (2017: € 3,0 miljoen) en het resultaat met € 0,8 miljoen (2017: € 2,2 miljoen) hebben verlaagd. Aangenomen wordt dat alle andere variabelen, met name de rentetarieven, constant blijven. Een verzwakking met 10 procent van de euro ten opzichte van de overige valuta per jaar ultimo zou een vergelijkbaar maar tegengesteld effect hebben gehad, aangenomen dat alle andere variabelen constant blijven.

Rente- en inflatieswaps

Een stijging van 100 basispunten van de rente betekent een mutatie van het financiële derivaat van positief € 0,7 miljoen. Nagenoeg het gehele bedrag van € 0,7 miljoen zal via het eigen vermogen worden verantwoord. Een daling van 100 basispunten van de rente betekent een mutatie van het financiële derivaat van negatief € 0,7 miljoen. Nagenoeg het gehele bedrag van € 0,7 miljoen zal via het eigen vermogen worden verantwoord. De waardering van het financiële instrument derivaten is gebaseerd op de door de banken verstrekte gegevens en is getoetst met de vergelijkende cijfers uit de markt.

Kredietrisico

De Groep kent procedures en gedragslijnen om de omvang van het kredietrisico bij elke tegenpartij of op elke markt te beperken. Deze procedures en de spreiding over een veelheid van afnemers beperken de blootstelling van de Groep aan het risico verbonden aan kredietconcentraties en marktrisico's. Daarenboven worden opdrachten naar voortgang van de

projecten gefactureerd en voor zover contractueel mogelijk vooruit gefactureerd. Als zekerheid voor betaling dient bij specifieke projecten een escrow. De beschikbare liquiditeiten zijn ondergebracht bij kredietwaardige bancaire instellingen.

Liquiditeitsrisico
De Groep monitort zijn risico op een tekort aan fondsen, gebruikmakend van een liquiditeitsplanning tool. Deze tool beschouwt de "maturity" van zowel investeringen als operationele cash flows. De liquiditeitsplanning tool wordt gebruikt daar waar het voor specifieke onderdelen van de Groep relevant is. De Groep streeft naar een balans tussen continuïteit in financiering en flexibiliteit door het gebruik van kredietfaciliteiten, leningen en eigen vermogen.

De totale kredietfaciliteiten voor Oranjewoud N.V. (inclusief Strukton Groep) bedragen € 255 miljoen (2017: € 246 miljoen). Oranjewoud N.V. en zijn in Nederland gevestigde groepsmaatschappijen zijn hoofdelijk aansprakelijk voor hun deel van de genoemde faciliteit. De kredietnemers hebben zich verplicht hun activa niet te bezwaren met zekerheidstellingen zonder voorafgaande toestemming van de kredietverstrekker. Deels zijn als zekerheid activa verpand. Van deze rekening courant faciliteiten is per 31 december 2018 € 52 miljoen (2017: € 67 miljoen) gebruikt.

Ter financiering van debiteurenvorderingen zijn er met financiers factoringovereenkomsten gesloten met een totale faciliteit van € 28 miljoen (2017: € 49 miljoen). Hiervan is een bedrag van € 28 miljoen gebruikt (2017: € 24 miljoen).

Het "maturity profile" van de financiële verplichtingen van de Groep per 31 december 2017 en 2018 is als volgt:

Maturity profile (bedragen x € 1.000)	Boek- waarde	Contractuele kasstromen	Binnen 6 maanden	6 tot 12 maanden	1 tot 5 jaar	> 5 jaar
Per 31 december 2017						
Achtergestelde leningen	1.000	1.103	-	-	1.103	-
Rentedragende leningen	107.116	109.525	45.022	10.203	51.302	2.999
Crediteuren en overige schulden	917.145	917.145	492.788	347.120	77.237	-
Schuld kredietinstellingen	35.664	36.139	33.710	2.429	-	-
Totaal	1.060.925	1.063.911	571.520	359.751	129.641	2.999
Per 31 december 2018						
Achtergestelde leningen	1.000	1.103	-	-	1.103	-
Rentedragende leningen	236.299	322.370	16.726	20.065	117.458	168.122
Crediteuren en overige schulden	964.731	964.731	514.331	369.223	81.177	-
Schuld kredietinstellingen	62.325	62.389	60.191	2.198	-	-
Totaal	1.264.355	1.350.593	591.248	391.486	199.738	168.122

Gegeven het beleid om de liquiditeits- en renterisico’s in te dekken heeft de Groep diverse swaps afgesloten. Door de special purpose companies zijn rente- en inflatieswaps afgesloten voor de pps-projecten. De mutaties van deze rente- en inflatieswaps zijn bij de pps-projecten verantwoord. Voor alle swaps die bestonden op het moment van overname van Strukton Groep wordt fair value accounting toegepast. Dit betekent dat de waardemutaties van het derivaat rechtstreeks worden verantwoord in de winst-en-verliesrekening. Voor de overige swaps vindt hedge-accounting plaats volgens het kasstroommodel.

Kasstromen ten gevolge van derivaten (bedragen x € 1.000)	Boek-waarde	Contractuele kasstromen	Binnen 6 maanden	6 tot 12 maanden	1 tot 5 jaar	> 5 jaar
2017						
Financiële derivaten: activa	385	385	385	-	-	-
Totaal	385	385	385	-	-	-
2018						
Financiële derivaten: activa	14	14	14	-	-	-
Totaal	14	14	14	-	-	-

Reële waarden

Hierna volgt een vergelijking van de boekwaarden en de reële waarden van de financiële activa en verplichtingen van de Groep per 31 december:

(bedragen x € 1.000)	Boekwaarde		Reële waarde	
	2018	2017	2018	2017
Financiële activa				
Debiteuren	419.942	419.644	419.942	419.644
Overige vorderingen	500.455	422.027	500.455	422.027
Langlopende vorderingen	24.926	27.617	24.926	27.617
Pps-vorderingen en deelnemingen	36.743	5.109	35.042	5.109
Geldmiddelen en kasequivalenten	275.950	198.945	275.950	198.945
Totaal	1.258.030	1.073.727	1.256.329	1.073.727
Financiële verplichtingen				
Rentedragende leningen	236.299	107.116	239.236	107.116
Crediteuren en overige schulden	1.002.511	944.357	1.002.511	944.357
Schuld kredietinstellingen	62.325	35.664	62.325	35.664
Totaal	1.302.135	1.088.137	1.305.072	1.088.137

Hiërarchie in reële waarden

De Groep hanteert de volgende hiërarchie bij het bepalen en vermelden van financiële instrumenten, te onderscheiden naar waarderingsmethoden:

- Niveau 1: genoteerde (niet-aangepaste) koersen op actieve markten voor identieke activa of verplichtingen.
- Niveau 2: overige methoden waarbij alle variabelen een significant effect op de verwerkte reële waarde hebben en direct of indirect waarneembaar zijn.
- Niveau 3: methoden waarbij variabelen worden gehanteerd die een significant effect op de verwerkte reële waarde hebben, doch niet zijn gebaseerd op waarneembare marktgegevens.

De reële waardes zijn bepaald op basis van een model waarin de marktrente de voornaamste variabele is en waarin waarde indicaties van derde partijen zijn verwerkt.

Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde
(bedragen x € 1.000)

	31 december 2017			
	Totaal	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3
Pps-vorderingen	2.159	-	-	2.159
Financiële derivaten	385	-	385	-
Totaal	2.544	-	385	2.159

	31 december 2018			
	Totaal	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3
Pps-vorderingen	33.232	-	-	33.232
Financiële derivaten	14	-	14	-
Totaal	33.246	-	14	33.232

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING

18. Gesegmenteerde informatie

Operationele segmenten worden gerapporteerd in overeenstemming met de interne rapportages aan de directie. De directie beoordeelt bedrijfsactiviteiten vanuit een combinatie van sectoren en geografische gebieden en definieert Advies- en ingenieursdiensten, Railsystemen, Civiele infrastructuur en Techniek en gebouwen en Overig als operationele segmenten. Aggregatie van operationele segmenten heeft niet plaatsgevonden. De verdeling van de opbrengsten van contracten met klanten en de resultaatverdeling alsmede de balanspostenverdeling op basis van de segmenten van de onderneming is als volgt:

in miljoenen euro's	Advies- en ingenieurs-diensten		Rail		Civiel		Techniek en gebouwen		Overig		Eliminaties		Totaal	
	2018	2017	**2018**	2017	**2018**	2017	**2018**	2017	**2018**	2017	**2018**	2017	**2018**	2017
Opbrengsten uit projecten	**417,2**	396,6	**517,2**	511,5	**544,2**	665,9	**184,2**	161,5	**66,9**	62,8			**1.729,7**	1.798,3
Opbrengsten uit detachering									**10,0**	11,0			**10,0**	11,0
Opbrengsten uit onderhoud			**302,0**	361,5	**0,7**	-0,7	**181,9**	177,9					**484,6**	538,7
Opbrengsten uit voorraad					**7,2**	6,9							**7,2**	6,9
Opbrengsten overig			**7,4**	4,9	**28,1**	16,8	**1,8**	8,1					**37,3**	29,8
Opbrengsten van contracten met klanten (extern)	**417,2**	396,6	**826,6**	877,9	**580,2**	688,9	**367,9**	347,5	**76,9**	73,8			**2.268,8**	2.384,7
Tussen segmenten	**16,8**	18,5	**7,8**	14,0	**14,9**	12,9	**8,2**	5,8	**12,3**	12,6	**-60,0**	-63,8		
Afschrijvingen	**5,5**	6,1	**17,6**	18,0	**5,4**	6,0	**1,6**	1,7	**0,2**	1,3			**30,3**	33,1
Amortisatie	**2,1**	3,2	**3,6**	5,7	**0,9**	1,3			**2,9**	1,3			**9,5**	11,5
Bedrijfsresultaat	**23,8**	20,5	**9,7**	39,7	**-5,2**	-11,3	**4,4**	2,6	**-0,2**	0,8			**32,5**	52,3
Financiële baten en lasten	**-0,9**	-0,7	**-0,3**	-2,3	**-3,7**	-7,1	**-3,3**	-1,2	**-0,6**	-0,6			**-8,8**	-11,9
Resultaat deelnemingen			**0,7**	1,2	**6,2**	10,8	**0,2**	0,3	**0,1**	0,1			**7,2**	12,4
Belastingen	**-5,5**	-4,9	**-6,0**	-9,4	**-3,6**	1,7	**0,2**	-0,5	**-0,6**	0,4			**-15,5**	-12,7
Netto winst	**17,4**	14,9	**4,1**	29,2	**-6,3**	-5,9	**1,5**	1,2	**-1,3**	0,7			**15,4**	40,1
Totaal activa	**275,3**	247,9	**665,9**	621,0	**371,6**	418,4	**408,9**	245,8	**66,1**	66,3	**-158,5**	-162,5	**1.629,3**	1.436,9
Totaal financiële activa	**13,0**	14,0	**50,4**	27,6	**25,2**	25,3	**53,2**	3,7	**0,4**	0,4	**-40,0**		**102,2**	71,0
Totaal verplichtingen	**146,1**	139,3	**513,6**	477,4	**289,0**	342,0	**387,4**	212,7	**84,5**	79,2	**-118,5**	-162,5	**1.302,1**	1.088,1
Totaal investeringen	**6,7**	5,6	**15,7**	18,1	**6,7**	3,9	**0,4**	0,6	**0,2**	0,3			**29,7**	28,5
Medewerkers	**3213**	3155	**3817**	3743	**1291**	1357	**1751**	1765	**203**	212			**10275**	10232

Opbrengsten van contracten met klanten zijn voor € 235,6 miljoen afkomstig van één enkele externe klant. Deze opbrengsten worden toegeschreven aan het segment Railsystemen.

Geografisch is de spreiding als volgt:

in miljoenen euro's	Nederland		Italië		Zweden		Overig Europa		VS		Zuid-Amerika		Azië		Midden Oosten		Totaal	
	2018	2017	**2018**	2017	**2018**	2017	**2018**	2017	**2018**	2017	**2018**	2017	**2018**	2017	**2018**	2017	**2018**	2017
Opbrengsten uit projecten	**1.056,7**	1.034,6	**168,4**	171,1	**29,5**	55,4	**232,8**	204,0	**72,2**	75,6	**4,5**		**2,9**	2,9	**162,7**	254,7	**1.729,7**	1.798,3
Opbrengsten uit detachering	**10,0**	11,0															**10,0**	11,0
Opbrengsten uit onderhoud	**293,3**	302,0			**190,5**	211,5	**0,8**	25,2									**484,6**	538,7
Opbrengsten uit voorraad	**7,2**	6,9															**7,2**	6,9
Opbrengsten overig	**33,4**	29,6	**1,8**	0,1			**2,1**	0,1									**37,3**	29,8
Opbrengsten van contracten met klanten (extern)	**1.400,6**	1.384,1	**170,2**	171,2	**220,0**	266,9	**235,7**	229,3	**72,2**	75,6	**4,5**		**2,9**	2,9	**162,7**	254,7	**2.268,8**	2.384,7
Totaal activa	**889,7**	722,9	**269,9**	223,9	**123,6**	120,5	**179,7**	168,8	**42,3**	41,6	**4,7**	0,7	**3,9**	3,7	**115,5**	154,8	**1.629,3**	1.436,9
Totaal financiële activa	**81,0**	49,3	**8,0**	7,6	**9,7**	5,2	**-8,7**	-4,7	**12,2**	13,6							**102,2**	71,0
Totaal verplichtingen	**734,6**	543,0	**186,7**	160,3	**73,0**	53,9	**156,7**	147,3	**35,0**	35,4	**8,8**	0,1	**0,4**	0,3	**106,9**	147,8	**1.302,1**	1.088,1
Totaal investeringen	**18,9**	12,3	**3,6**	7,6	**2,0**	2,1	**4,4**	5,5	**0,7**	0,9	**0,1**			0,1			**29,7**	28,5

Projecten in opdracht van derden

De prestatieverplichting wordt vervuld naar rato van de voortgang van het project. De facturatie vindt plaats op basis van termijnschema's die gerelateerd zijn aan de voortgang van het project. Door het hanteren van termijnschema's loopt de vervulling van de prestatieverplichting niet synchroon met de betalingen. Indien de productie hoger is dan de facturatie wordt een contractactief verantwoord. Als de facturatie hoger is dan de productie wordt een contractverplichting verantwoord. Bij regiewerkzaamheden vindt facturatie na gereedkomen van de werkzaamheden plaats. Betaling van de facturen geschiedt in de meeste gevallen tussen de 30 en 60 dagen na het versturen van de factuur. Bij enkele contracten zijn contractueel vooruitbetalingen benodigd.

Detachering

De prestatieverplichting wordt vervuld naar rato van de voortgang van de detachering. Periodiek wordt er gefactureerd. Betaling is verschuldigd binnen de vervaltermijn van de factuur.

Serviceonderhoud en concessies

De prestatieverplichting wordt vervuld naar rato van de voortgang van de productie. De facturatie van het serviceonderhoud en de concessies vindt maandelijks plaats op basis van de contractuele afspraken. Bij onderhoudscontracten vindt de facturatie aan het einde van de maand plaats. Door de facturatie aan het eind van de maand loopt de vervulling van de prestatieverplichting niet synchroon met de betalingen. Daar de facturatie achteraf plaatsvindt, wordt een contractactief verantwoord. Indien variabele vergoedingen zijn opgenomen in het contract worden deze periodiek ingeschat en zijn deze onderdeel van de transactieprijs. Bij enkele contracten zijn contractueel vooruitbetalingen benodigd, alvorens de onderhoudsdienst wordt geleverd.

Hierna is aanvullende informatie over de in het boekjaar verantwoorde opbrengsten van contracten met klanten opgenomen.

Opgenomen opbrengsten die in het begin van de periode in het credit saldo onderhanden projecten waren opgenomen (bedragen x 1.000):

	2018
Projecten in opdracht van derden	153.753
Detachering	-
Serviceonderhoud en concessies	3.775
Omzet uit voorraad	-
Overig	-
Totaal	**157.528**

Opgenomen opbrengsten van in vroegere perioden (gedeeltelijk) vervulde prestatieverplichtingen (bedragen x 1.000):

	2018
Projecten in opdracht van derden	2.160
Detachering	-
Serviceonderhoud en concessies	-
Omzet uit voorraad	-
Overig	-
Totaal	**2.160**

Projecten kunnen langer duren dan een jaar of kunnen van één kalenderjaar worden overgedragen naar het andere. De verwachte opbrengsten van contracten met klanten met betrekking tot niet vervulde prestatieverplichtingen (lopende of verkregen projecten) per 31 december zijn als volgt:

	2018
Binnen één jaar	1.552.610
Na meer dan één jaar	1.645.722
Totaal	**3.198.332**

Voor een verdere toelichting op de opbrengsten van contracten met klanten wordt verwezen naar toelichting 17 'Financiële instrumenten'.

Segmenten

De toename van de opbrengsten van contracten met klanten van het segment **Advies- en ingenieursdiensten** bestaat uit twee componenten. Autonome groei is met name gerealiseerd in Nederland en België. Groei door uitbreiding van de Groep in de laatste maanden van 2017 is gerealiseerd door Iceacsa en Angelbrasil. De verbetering van het resultaat is gerealiseerd in Nederland en in de Verenigde Staten. De resultaten van Frankrijk, België, Iceacsa, Angelbrasil en India waren goed.

De slechte performance van een aantal onderhoudscontracten in Zweden heeft geleid tot een tegenvallend operationeel resultaat van het segment **Railsystemen**. Rail Italië heeft daarentegen een uitstekend resultaat gerealiseerd en ook projecten en onderhoudscontracten in Nederland hebben een prima bijdrage geleverd aan het resultaat. In België blijft Strukton Rail last houden van de moeilijke markt. De activiteiten van Strukton Rolling Stock zijn verlieslatend. Voor 2019 verwacht Strukton Rolling Stock betere resultaten. De totale opbrengsten van contracten met klanten zijn gedaald ten opzichte van 2017. Deze daling wordt met name veroorzaakt door een daling van de productie op onderhoudscontracten in Zweden.

In 2018 heeft een herstructurering plaatsgevonden waarbij de civiele activiteiten en specialismen van Strukton Civiel en Strukton International zijn geïntegreerd in één segment “Civiele infrastructuur”. Het segment **Civiele infrastructuur** heeft een beter resultaat gerealiseerd dan in 2017. Met name de regiobedrijven en specialismen hebben daaraan bijgedragen. De gerealiseerde resultaten van de projectenafdeling vallen tegen. De nadruk komt meer en meer te liggen op geïntegreerd rail-civiel werk. In deze opdrachten kan Strukton zich onderscheiden in de markt. De resultaten van het metroproject in Riyad zijn op peil gebleven en de ontwikkeling van het project verloopt goed. De daling van de opbrengsten van contracten met klanten wordt veroorzaakt doordat de piek van de civiele productie van de ‘construction joint venture’ (CJV) van het metroproject in Riyad reeds in voorgaande jaren was bereikt.

Het operationeel resultaat van het segment **Techniek en gebouwen** ligt boven voorgaand boekjaar. De beheer- en onderhoudswerkzaamheden hebben een goede bijdrage geleverd aan het resultaat. Voor een aantal projecten, welke in 2018 zijn voltooid, is een additionele voorziening getroffen. Hiermee is het risicoprofiel van de organisatie sterk afgenomen. De voortgang van de nieuwbouw voor het RIVM en het CBG is goed: het pps-project verloopt conform planning.

In juni 2018 zijn de aandelenbelangen in MEET RIVM CBG B.V. en in MEET Strukton Holding B.V. (voorheen StruktonHurksHeijmans Holding B.V.) overgenomen van Hurks en Heijmans waardoor de opbrengsten van contracten met klanten zijn gestegen. Daarnaast heeft de overname van deze aandelen geleid tot een stijging van de totale activa en verplichtingen met € 171 miljoen en een stijging van de financiële activa met € 33 miljoen.

19. Overige bedrijfsopbrengsten

In 2018 is een bedrag van € 2,6 miljoen aan overige bedrijfsopbrengsten gerealiseerd. Dit betreft met name de badwill en het transactieresultaat voortvloeiend uit de uitbreiding van het belang in MEET Strukton Holding B.V. De overige bedrijfs-opbrengsten in 2017 betreffen met name de boekwinst op de verkoop van de productie-activiteiten van Edel Grass B.V.

20. Personeelskosten

	2018	2017
Lonen en salarissen	550.140	537.779
Sociale lasten	105.936	102.315
Toegezegde bijdrage regelingen	44.621	41.484
Toegezegd pensioenregelingen	3.906	3.627
Uitzendkrachten	71.950	63.461
Overige personeelskosten	98.944	92.706
Totaal	875.497	841.372

Een aantal groepsmaatschappijen heeft toegezegd pensioenregelingen (zie toelichting 12). De leasekosten van personenauto's, opgenomen onder de overige personeelskosten, zijn € 43,7 miljoen (2017: € 41,5 miljoen).

Op 31 december 2018 bedroeg het aantal werknemers bij de Groep, uitgedrukt in fulltime equivalenten, 9914 (2017: 9879). De verdeling hiervan is als volgt:

	2018	2017
Nederland	6120	6121
Rest Europa	3129	3134
VS	357	367
Zuid-Amerika	135	70
Azië	173	187
Totaal	9914	9879

21. Verbonden partijen

Sanderink Investments B.V. met zijn deelnemingen is als verbonden partij geïdentificeerd. Oranjewoud N.V. is voor 98,20% in handen van Sanderink Investments B.V. Sanderink Investments B.V. is voor 100% in handen van Stichting Administratiekantoor Sanderink Investments van Gerard Sanderink. De verbonden partijen van de Groep bestaan uit de associates en joint ventures, de bestuurders, de managers op sleutelposities en andere verbonden partijen. Voor een overzicht van de dochterondernemingen wordt verwezen naar toelichting 40.

De aankopen van verbonden partijen zijn geschied tegen normale marktprijzen en betreffen automatiseringsgerelateerde inkopen in 'the normal course of business' van zowel Oranjewoud N.V. als van andere bedrijven behorend tot de Groep. Het totaal bedrag van deze inkopen bedraagt € 6,1 miljoen (2017: € 2,7 miljoen). Per jaareinde bestaan de volgende openstaande vorderingen en verplichtingen als gevolg van transacties met Sanderink Investments B.V.: vorderingen € 8.000 (2017: € 128.000) en verplichtingen € 1.332.000 (2017: € 2.175.000). Daarnaast is er per 31 december 2018 een achtergestelde lening van Sanderink Investments B.V. ad. € 1 miljoen (2017: € 1 miljoen). Zie ook toelichting 14 “Achtergestelde leningen”.

Openstaande saldi per ultimo boekjaar zijn niet door zakelijke zekerheden gedekt, zijn niet rentedragend en worden afgewikkeld in geld. Rekeningcourantverhoudingen met buitenlandse verbonden ondernemingen zijn rentedragend en hebben een rente die beperkt afwijkt van de actuele variabele marktrente. Er zijn geen garanties verstrekt of ontvangen voor de vorderingen op of de schulden aan verbonden partijen.

Bestuurders

De Raad van Bestuur bestond tot 28 februari 2018 uit dhr. G.P. Sanderink en dhr. P.G. Pijper. Op 28 februari 2018 hebben de Raad van Commissarissen van Oranjewoud N.V. en de heer Pijper besloten om afscheid te nemen van elkaar. De in het verslagjaar ten laste van de vennootschap gekomen bezoldigingen, bestaande uit vaste en variabele beloningen, alsmede pensioenlasten en ontbindingsvergoedingen voor bestuurders bedragen € 374.577 (2017: € 319.998).

	Jaar	Salaris	Bonus [1)]	Beëindiging	Pensioen
G.P. Sanderink	2018	-	-	-	-
	2017	-	-	-	-
P.G. Pijper	2018	39.266	11.900	321.244	2.167
	2017	235.598	71.400	-	13.000

[1)] De bonus is gebaseerd op per kalenderjaar afgesproken criteria.

Aan de bestuurders zijn geen leningen, voorschotten of daarop betrekking hebbende garanties verstrekt.

Transacties met managers op sleutelposities
Tot de managers op sleutelposities behoren die personen die bevoegd en verantwoordelijk zijn voor het plannen en het sturen van en het uitoefenen van zeggenschap over de activiteiten van de entiteit. In boekjaar 2018 kende Oranjewoud N.V. tot 28 februari 2018 twee bestuurders, daarna één. De bestuurders van Oranjewoud N.V., de bestuuders van Antea Group en de bestuurders van Strukton Groep zijn de geïdentificeerde managers op sleutelposities. De personeelsbeloning van managers op sleutelposities is als volgt samengesteld:

	2018	2017
Kortetermijnpersoneelsbeloningen	1.463.306	1.736.686
Vergoedingen na uitdiensttreding	61.343	65.692
Andere langetermijnpersoneelsbeloningen	-	-
Beëindigingsvergoedingen	321.244	-
Op aandelen gebaseerde betalingen	-	-
Totaal	1.845.893	1.802.378

Oranjewoud N.V. betaalt voor de bestuurder (dhr. Sanderink) een management fee aan Sanderink Investments B.V. Deze management fee is verwerkt in bovenstaande tabel en bedraagt € 275.000 (2017: €325.000).

Commissarissen
De bezoldigingen voor commissarissen, uitsluitend bestaande uit vaste kortetermijnpersoneelsbeloningen, bedragen:

	2018	2017
H.G.B. Spenkelink	37.500	37.500
J.P.F. van Zeeland	28.500	28.500
W.G.B. te Kamp (t/m 16 mei 2018)	10.688	28.500
H.P.J.M. Jans (vanaf 21 september 2017)	28.500	7.125
Totaal	105.188	101.625

22. Overige bedrijfskosten

	2018	2017
Huisvestingskosten	34.430	37.294
Kantoorkosten	13.031	13.259
Verkoopkosten	5.205	5.186
Overige kosten	147.597	151.953
Totaal	200.263	207.692

De leasekosten van bedrijfsauto's, opgenomen onder overige kosten, bedragen € 24,0 miljoen (2017: € 25,7 miljoen). De huurlasten, opgenomen onder huisvestingskosten, bedragen € 23,1 miljoen (2017: € 25,3 miljoen). De huurlasten betreffen voornamelijk de huur van kantoorpanden. Huurcontracten worden aangegaan voor gemiddeld 5 tot 10 jaar,

met veelal verlengingsopties. De toekomstige huurverplichtingen zijn vermeld bij "Niet in de balans opgenomen verplichtingen en gestelde zekerheden" (toelichting 16).

In 2018 is er in totaal € 1,3 miljoen (2017: € 1,3 miljoen) aan subsidies in mindering gebracht op de kosten waarop de subsidie betrekking heeft.

23. Financiële baten en lasten		2018	2017
Financiële baten:	Rentebaten	3.219	4.531
	Oprenting financiële vaste activa	817	94
	Resultaat beleggingen in eigenvermogensinstrumenten	362	228
	Koerswinsten	378	225
	Resultaten valutatermijncontracten	149	-
	Subtotaal	4.925	5.078
Financiële lasten:	Rentelasten bankschulden en gelieerde maatschappijen	(12.951)	(13.762)
	Koersverliezen	(794)	(468)
	Resultaten valutatermijncontracten	-	(2.768)
	Subtotaal	(13.745)	(16.998)
	Saldo financiële baten en lasten	(8.820)	(11.920)

Het saldo van de financiële baten en lasten is ten opzichte van 2017 € 3,1 miljoen minder negatief. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de in 2017 afgewikkelde valutatermijncontracten.

Het resultaat uit valutatermijncontracten in 2017 heeft betrekking op de afgewikkelde valutatermijncontracten die in 2014 en 2016 zijn afgesloten voor het metroproject in Riyad. Tegenover het negatieve financiële resultaat staat een positief Ebitda-resultaat doordat de US dollar kasstromen uit Riyad tot meer euro’s leiden als gevolg van de relatieve stijging van de US dollar ten opzichte van de euro.

24. Belastingen

De voornaamste componenten van de vennootschapsbelasting voor 2018 en 2017 zijn:

Geconsolideerde winst-en-verliesrekening	2018	2017
Acute belastingen		
Verschuldigde belasting resultaat boekjaar	15.594	11.519
Aanpassing belastinglast voorgaande boekjaren	546	167
Uitgestelde belastingen		
Terzake acquisitie deelnemingen inzake (im)materiële vaste activa	(3.596)	(2.518)
Terzake waardering compensabele verliezen	4.663	2.133
Terzake overige tijdelijke verschillen	(1.672)	1.340
Winstbelasting gepresenteerd in de winst-en-verliesrekening	15.535	12.641

De aansluiting tussen het nominale en het effectieve belastingtarief is als volgt:	2018	%	2017	%
Resultaat voor belastingen	30.979		52.738	
Nominale vennootschapsbelasting Nederlands tarief	7.745	25,0	13.185	25,0
Effect aanpassing belastinglast voorgaande boekjaren	546	1,8	167	0,3
Effect aanpassing tarief latente winstbelasting	5.760	18,6	-	-
Deelnemingsvrijstelling	(1.807)	(5,8)	(3.132)	(5,9)
Effect tarief buitenlandse groepsmaatschappijen	1.494	4,8	1.190	2,3
Bijzondere waardevermindering goodwill	625	2,0	98	0,2
(Niet) gewaardeerde compensabele verliezen	1.019	3,3	2.109	4,0
Overig	152	0,5	(976)	(1,9)
Totaal	15.535	50,1	12.641	24,0

De effectieve belastingdruk wijkt in 2018 fors af van de nominale druk. Het belangrijkste effect heeft de aanpassing van het tarief van de winstbelasting.

De effectieve belastingdruk in 2017 wijkt beperkt af van wat op basis van de nominale druk verwacht mag worden. Het effect van deelnemingsvrijstelling, tarief buitenland en (niet) gewaardeerde compensabele verliezen heft elkaar voor een belangrijk deel op.

25. Kasstroomoverzicht

In het kasstroomoverzicht zijn de mutaties zonder kasstromen separaat zichtbaar gemaakt als onderdeel van de operationele kasstroom. Daarnaast zijn de ontvangen rente, betaalde rente en betaalde vennootschapsbelasting apart vermeld.

De totale netto kasstroom is in 2018 € 86,0 miljoen positief (2017: € 11,7 miljoen negatief). De kasstroom in 2018 is sterk positief beïnvloed door de overname van de aandelen in MEET Strukton Holding B.V. waardoor een inconsolidatie van gebonden cash heeft plaatsgevonden.

De kasstroom uit operationele activiteiten is in 2018 € 6,3 miljoen positief (2017: € 65,8 miljoen positief). Overname van groepsmaatschappijen en bedrijfscombinaties ad. € 3,5 miljoen in 2018 betreft A1 Electronics, Promofer en CLF. In 2017 betreft de overname van groepsmaatschappijen en bedrijfscombinaties ad. € 5,2 miljoen met name Iceacsa Consultores S.L.U. en NS Spooraansluitingen.

26. Gebeurtenissen na balansdatum

Op 16 januari 2019 heeft Strukton Rail zijn belang in het Italiaanse spoorbedrijf CLF Group (Costruzioni Linee Ferroviarie) uitgebreid van 60% naar 100%. Strukton Rail heeft 40% van de aandelen overgenomen van Unieco. Strukton Rail heeft al sinds 1998 een belang in CLF en verkreeg in 2013 een meerderheidsbelang. CLF Group bestaat uit CLF SpA en de dochterondernemingen UNIFERR, S.I.F.EL en het engineeringbedrijf TES.

CLF Group is een toonaangevend bedrijf, actief op het gebied van ontwerp, bouw, onderhoud en vernieuwing van spoor-, metro- en tramlijnen in Italië en daarbuiten (Algerije, Marokko, Venezuela en Bulgarije). Alles staat in het teken van veilig en betrouwbaar spoorvervoer. CLF heeft vestigingen in Bologna, Alessandria en Spigno Monferrato.

Strukton Rail en CLF hebben de afgelopen jaren nauw samengewerkt als het gaat om mechanisering en digitalisering. Ze maken gebruik van elkaars gespecialiseerde high-output machines voor het snel en efficiënt uitvoeren van nieuwbouw, vernieuwing en onderhoud. De bemanning en machines van CLF zijn de laatste jaren met succes ingezet bij projecten van Strukton in Denemarken en Nederland. Ook werkt CLF samen met Strukton voor de toepassing van smart maintenance producten in Italië, zoals IoT-sensoren van Dual Inventive.

Op vrijdag 15 februari 2019 zijn wij verrast door een inval van de fiscale opsporingsdienst bij Strukton Groep. Onder toelichting 16 “Niet in de balans opgenomen verplichtingen en gestelde zekerheden” is hierover een nadere toelichting opgenomen.

De overname van het Poolse deel van Tractebel-Engie door Antea Group is op 29 mei 2019 officieel afgerond. Het ingenieurs- en consultancybureau telt ongeveer 75 medewerkers en heeft een goede naam opgebouwd als specialist in thermische en hernieuwbare energie, energietransport en –distributie. Ook is het bureau een gevestigde naam op het gebied van water-, afvalwater en infrastructuur. Het bedrijf is na de overname verder gegaan onder de naam Antea Group Polen.

Op 14 juni 2019 heeft grootaandeelhouder Sanderink Investments B.V. een achtergestelde lening van € 10 miljoen verstrekt aan Oranjewoud N.V. De achtergestelde lening is aangewend voor de continuiteit van de financiering in Zweden middels de versterking van het eigen vermogen van Strukton Rail Zweden.

27. Dienstverlening uit hoofde van concessies en publiek private samenwerking (pps)

Oranjewoud groepsmaatschappijen participeren eind 2018 in een zestal Special Purpose Companies voor pps-concessie projecten. Deze vennootschappen hebben een concessieovereenkomst gesloten voor het leveren van diensten. Alle overeenkomsten zijn gebaseerd op een publiek private samenwerking. Het gaat hierbij om zogenaamde DBFM(O) contracten (Design, Build, Finance, Maintain en Operate). De vennootschappen waarover de Groep (gezamenlijk) beslissende zeggenschap kan uitoefenen, worden verantwoord als deelneming. Indien de Groep geen gezamenlijke beslissende zeggenschap heeft, wordt de vennootschap als belegging verantwoord.

Voor alle concessieovereenkomsten geldt:

- De concessievergoedingen zijn afhankelijk van de beschikbaarheid van de installatie of accommodatie;
- voor zover de vergoeding betrekking heeft op het verrichten van (ondersteunende) diensten vindt verantwoording plaats naar rato van de levering van de diensten;
- de concessieovereenkomst bevat indexatiebepalingen en kan op bepaalde aspecten op basis van een benchmark worden aangepast;
- de Groep is zelf geen eigenaar van de installatie of accommodatie;
- de volatiliteit van de opbrengsten en resultaten is beperkt;
- de concessieovereenkomst bevat geen optie tot verlenging.

Schoolgebouwen
De Groep participeert voor 9% (2017: 9%) in Talentgroep Montaigne B.V. De concessieovereenkomst betreft een DBFMO contract voor de bouw, het onderhoud en het beheer van een schoolgebouw voor het Montaigne Lyceum in Den Haag. De concessie is gestart in 2004 en heeft een looptijd tot 2034.

De Groep participeert voor 10% (2017: 10%) in SPC ISE B.V. De concessieovereenkomst betreft een dbfmo-contract voor de bouw, het onderhoud en het beheer van een schoolgebouw voor de Internationale School Eindhoven. De concessie is gestart in 2011 en heeft een looptijd tot 2043.

Publieke gebouwen
De Groep participeert voor 6% (2017: 6%) in Duo2 B.V. De concessieovereenkomst betreft een dbfmo-contract voor de bouw, het onderhoud en het beheer van de gezamenlijke huisvesting van de Dienst Uitvoering Onderwijs en de Belastingdienst in Groningen. De concessie is gestart in 2008 en heeft een looptijd tot 2031.

In boekjaar 2018 heeft de Groep de resterende 50% van het aandelenbelang in MEET Strukton Holding B.V. (voorheen StruktonHurksHeijmans Holding B.V.) van Hurks en Heijmans overgenomen. De Groep participeert daarmee, sinds 8 juni 2018, voor 100% in MEET Strukton Holding B.V. (2017: 50%, onder de naam StruktonHurksHeijmans). De concessieovereenkomst betreft een dbfmo-contract voor de bouw, het onderhoud en het beheer van de nieuwe huisvesting van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (CBG) op het Utrecht Science Park. De concessie is gestart in 2014 en heeft een looptijd tot 2043.

De Groep participeert sinds juli 2015 voor 80% (2017: 80%) in het consortium R-creators Holding B.V. De concessieovereenkomst betreft een contract voor de herontwikkeling van het rijkskantoor de Knoop. Het project behelst de combinatie van gedeeltelijke sloop, renovatie en uitbreiding op het terrein van de voormalige Knoopkazerne voor de realisatie van een gecombineerd kantoor- en vergadercentrum van circa 30.000 m^2 bruto vloeroppervlak (bvo) voor de Rijksoverheid. De realisatie is gestart in 2016 en het rijkskantoor is begin 2018 in gebruik genomen. Daarna is een onderhouds- en exploitatiefase van 20 jaar gestart.

Infrastructuur
De Groep participeert voor 4,8% (2017: 4,8%) in A-Lanes A15 B.V. De concessieovereenkomst betreft een dbfm-contract voor de bouw en het onderhoud van duurzame infrastructuur oplossingen die op het A15 tracé Maasvlakte-Vaanplein garant zullen staan voor maximale verkeersdoorstroming en veiligheid zowel tijdens als na de bouw. De concessie is gestart in 2010 en heeft een looptijd tot 2035.

De desbetreffende special purpose companies zijn non-recourse gefinancierd. Aflossings- en rentegaranties zijn door de Groep niet afgegeven. Ultimo 2018 bedraagt de orderportefeuille van deze pps-projecten € 493,5 miljoen (2017: € 444,3 miljoen).

ENKELVOUDIGE BALANS
voor voorgestelde winsverdeling (in duizenden euro's)

	31-12-2018		31-12-2017	
Vaste activa				
Immateriële vaste activa (28)		**16.685**		16.685
Deelnemingen en vorderingen op deelnemingen (29)	**294.092**		325.839	
Overige financiële vaste activa (30)	**11.250**		11.250	
		305.342		337.089
		322.027		353.774
Vlottende activa				
Vorderingen (31)	**1.278**		818	
Geldmiddelen en kasequivalenten	**388**		617	
		1.666		1.435
Totaal activa		**323.693**		355.209
Eigen vermogen				
Geplaatst kapitaal	**6.287**		6.287	
Agioreserve	**201.896**		201.896	
Reserve omrekeningsverschillen	**3.920**		4.933	
Afdekkingsreserve	**(3.446)**		(1.861)	
Actuariële reserve	**(15.379)**		(12.740)	
Ingehouden winsten	**81.191**		74.639	
Onverdeeld resultaat	**10.919**		38.111	
Totaal eigen vermogen (32)		**285.388**		311.265
Voorzieningen (29)		**4.303**		11.572
Langlopende verplichtingen				
Achtergestelde leningen (14)	**1.000**		1.000	
Langlopende schulden (14)	**30.786**		29.845	
Totaal langlopende verplichtingen		**31.786**		30.845
Kortlopende schulden (33)		**2.216**		1.527
Totaal passiva		**323.693**		355.209

ENKELVOUDIGE WINST-EN-VERLIESREKENING
(in duizenden euro's)

	2018	2017
Interne doorbelastingen	**1.486**	1.496
Kosten commissarissen (35)	**(130)**	(107)
Overige bedrijfskosten (36)	**(1.092)**	(1.709)
Totaal bedrijfskosten	**(1.222)**	**(1.816)**
Bedrijfsresultaat	**264**	**(320)**
Financieringsopbrengsten	**2.681**	2.993
Financieringskosten	**(67)**	(317)
Saldo financiële baten en lasten	**2.614**	**2.676**
Resultaat uit deelnemingen na belastingen	**8.637**	**35.873**
Resultaat voor belastingen	**11.515**	**38.229**
Belastingen	**(596)**	(118)
Resultaat na belastingen	**10.919**	**38.111**

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

Algemeen

De enkelvoudige jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. Onder toepassing van artikel 2:362 lid 8 BW zijn de gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling in overeenstemming met de waarderingsgrondslagen die Oranjewoud N.V. toepast in de geconsolideerde jaarrekening met uitzondering van de waarderingsgrondslag voor deelnemingen. Voor de waarderingsgrondslagen wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening.

Deelnemingen

Dochterondernemingen die in de consolidatie worden betrokken (hiervoor wordt verwezen naar "geconsolideerde belangen en deelnemingen" in toelichting 40) zijn in overeenstemming met artikel 2:362 lid 8 BW gewaardeerd op basis van nettovermogenswaarde, waarbij het eigen vermogen en het resultaat van de dochterondernemingen is bepaald volgens de grondslagen van Oranjewoud N.V.

Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd. Wanneer de vennootschap geheel of ten dele instaat voor de schulden van de betreffende deelneming, wordt een voorziening gevormd primair ten laste van de vorderingen op deze deelneming en voor het overige onder de voorzieningen ter grootte van het aandeel in de door de deelneming geleden verliezen, dan wel voor de verwachte verplichtingen door de vennootschap ten behoeve van deze deelnemingen.

28. Immateriële vaste activa	Goodwill
Boekwaarde per 1 januari 2017	16.719
Overige mutaties	(34)
Boekwaarde per 31 december 2017	16.685
Stand per 31 december 2017:	
Gecumuleerde aanschafwaarde	16.685
Boekwaarde	16.685
Boekwaarde per 1 januari 2018	16.685
Boekwaarde per 31 december 2018	16.685
Stand per 31 december 2018:	
Gecumuleerde aanschafwaarde	16.685
Boekwaarde	16.685

29. Deelnemingen en vorderingen op deelnemingen	Deelnemingen	Vorderingen	Voorziening	Totaal
Stand per 1 januari 2017	236.369	70.001	(9.165)	297.205
Reclassificatie en overige mutaties	(699)	733	-	34
Mutatie actuariële reserve	(4.844)	-	-	(4.844)
Dividenduitkering	(4.000)	-	(16.000)	(20.000)
Omrekeningsverschillen	1.268	-	-	1.268
Behaalde resultaten	26.949	(495)	9.419	35.873
Toename vorderingen	-	557	4.174	4.731
Stand per 31 december 2017	255.043	70.796	(11.572)	314.267
Effect stelselwijziging	(30.419)	-	-	(30.419)
Stand 1 januari 2018 (herzien)*	224.624	70.796	(11.572)	283.848
Mutatie actuariële reserve	(2.639)	-	-	(2.639)
Mutatie afdekkingsreserve	(1.585)	-	-	(1.585)
Dividenduitkering	(94)	-	-	(94)
Omrekeningsverschillen	(1.212)	-	-	(1.212)
Behaalde resultaten	(103)	(445)	9.185	8.637
Toename vorderingen	-	4.750	(1.916)	2.834
Stand per 31 december 2018	218.991	75.101	(4.303)	289.789

* Na stelselwijziging in de jaarverslaggevingsregels op het gebied van Opbrengsten van contracten met klanten (IFRS 15).
Zie ook paragraaf "Nieuw toegepaste en herziene standaarden en interpretaties" in de grondslagen voor financiële verslaggeving.

De vorderingen op deelnemingen zijn met name beïnvloed door het uitkeren van dividend, het verrekenen in rekeningcourant van de vennootschapsbelasting binnen de fiscale eenheid en het verstrekken van leningen door Oranjewoud N.V. Op leningen aan groepsmaatschappijen wordt een rentepercentage van 5% in rekening gebracht.

30. Overige financiële vaste activa

Onder de overige financiële vaste activa is verantwoord de verstrekte achtergestelde lening aan Strukton Groep van € 11 miljoen (2017: € 11 miljoen). De rente op de achtergestelde lening aan Strukton Groep bedraagt 5% per jaar. De looptijd is 55 jaar. Vervroegde aflossing is mogelijk. Daarnaast omvat deze post een lening aan Sanderink Holding B.V. van € 0,25 miljoen (2017: € 0,25 miljoen). De rente bedraagt 3,0% per jaar.

31. Vorderingen	31-12-2018	31-12-2017
Overige vorderingen	1.278	818
Totaal	1.278	818

32. Eigen vermogen	Geplaatst kapitaal	Agio-reserve	Reserve omreke-ningsver-schillen	Afdek-kings-reserve	Actua-riële reserve	Inge-houden winsten	Resultaat boekjaar	Totaal
Stand per 1 januari 2017	6.287	201.896	932	(1.945)	(7.896)	63.308	11.331	273.913
Winstinhouding 2016	-	-	-	-	-	11.331	(11.331)	-
Niet-gerealiseerde resultaten	-	-	4.001	84	(4.844)	-	-	(759)
Bij: resultaat boekjaar	-	-	-	-	-	-	38.111	38.111
Stand per 31 december 2017	6.287	201.896	4.933	(1.861)	(12.740)	74.639	38.111	311.265
Effect stelselwijziging	-	-	-	-	-	(1.140)	(30.419)	(31.559)
Stand per 1 januari 2018 (herzien)*	6.287	201.896	4.933	(1.861)	(12.740)	73.499	7.692	279.706
Winstinhouding 2017	-	-	-	-	-	7.692	(7.692)	-
Niet-gerealiseerde resultaten	-	-	(1.013)	(1.585)	(2.639)	-	-	(5.237)
Bij: resultaat boekjaar	-	-	-	-	-	-	10.919	10.919
Stand per 31 december 2018	6.287	201.896	3.920	(3.446)	(15.379)	81.191	10.919	285.388

* Na stelselwijzigingen in de jaarverslaggevingsregels op het gebied van Financiële instrumenten (IFRS 9) en Opbrengsten van contracten met klanten (IFRS 15). Zie ook paragraaf "Nieuw toegepaste en herziene standaarden en interpretaties" in de grondslagen voor financiële verslaggeving.

Het maatschappelijk kapitaal bedraagt per 31 december 2018 € 10.000.000 bestaande uit 100.000.000 aandelen A en B van elk € 0,10. Het geplaatst en volgestort kapitaal bedraagt 62.872.869 aandelen elk € 0,10 groot. Het geplaatst kapitaal bestaat per 31 december 2018 uit € 2.955.307 aandelen A en € 3.331.980 aandelen B (31 december 2017: € 2.955.307 aandelen A en € 3.331.980 aandelen). Voor aandelen B is, in tegenstelling tot aandelen A, geen beursnotering aangevraagd. Er is geen verschil in zeggenschap tussen de aandelen A en B.

De reserve omrekeningsverschillen omvat alle valutakoersverschillen, die ontstaan door de omrekening van de netto-investering van de Groep in buitenlandse dochterondernemingen met een andere valuta dan de functionele valuta.

De afdekkingsreserve bestaat uit de cumulatieve mutatie in de reële waarde van dekkingsinstrumenten wanneer de afgedekte transactie nog niet heeft plaatsgevonden of de afgedekte positie nog niet is beëindigd.

De actuariële reserve bestaat uit de cumulatieve mutatie van de contante waarde van de pensioenverplichtingen minus de reële waarde van de plan assets ten gevolge van wijzigingen in de actuariële uitgangspunten. Het betreft een uitkeerbare reserve.

De statuten van de vennootschap bepalen dat uitgifte van aandelen geschiedt ingevolge een besluit van de directie. De vennootschap mag volgestorte eigen aandelen verkrijgen, doch slechts om niet. Verkrijging anders dan om niet kan slechts plaatsvinden indien de algemene vergadering de directie daartoe heeft gemachtigd. De reserve omrekeningsverschillen en de afdekkingsreserve zijn niet vrij uitkeerbaar. Overige reserves betreffen het saldo van geaccumuleerde verliezen en ingehouden winsten.

33. Kortlopende schulden

	31-12-2018	31-12-2017
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	-	1
Overige schulden	2.216	1.526
Totaal	2.216	1.527

Oranjewoud N.V. en zijn in Nederland gevestigde groepsmaatschappijen zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de kredietfaciliteit. De kredietnemers hebben zich verplicht hun activa niet te bezwaren met zekerheidstellingen zonder voorafgaande toestemming van de kredietverstrekker.

De schulden aan kredietinstellingen zijn in toelichting 10 nader toegelicht. Voor een toelichting op de aflossingsverplichtingen wordt verwezen naar toelichting 14.

34. Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Alle binnenlandse 100%-deelnemingen die geen onderdeel uitmaken van Strukton Groep maken deel uit van de fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting van Oranjewoud N.V. (met uitzondering van Edel Grass B.V.). Uit dien hoofde zijn genoemde bedrijven hoofdelijk aansprakelijk voor vennootschapsbelasting schulden van Oranjewoud N.V. en de tot deze fiscale eenheid behorende vennootschappen.

Binnen de fiscale eenheid wordt de vennootschapsbelasting in rekening-courant verrekend. De vennootschapsbelasting wordt berekend door het vigerende tarief (2018 en 2017: 25%) toe te passen op het resultaat voor belastingen.

Per 29 oktober 2010 vormt Strukton Groep N.V. met het merendeel van zijn 100% binnenlandse dochterondernemingen een zelfstandige fiscale eenheid.

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE WINST-EN-VERLIESREKENING

35. Bestuurders- en commissarissenbeloning

Voor de toelichting op de beloning van de bestuurders, de managers op sleutelposities en de commissarissen als bedoeld in artikel 2:383 b-e BW wordt verwezen naar toelichting 21 van de geconsolideerde winst-en-verliesrekening.

36. Overige bedrijfskosten

	2018	2017
Kantoorkosten	73	58
Overige kosten	1.019	1.651
Totaal	1.092	1.709

37. Accountantskosten

De honoraria van de accountantsorganisatie die de controleverklaring bij deze jaarrekening afgeeft, zijn als volgt samengesteld:

	2018 PwC Nederland	**2018 PwC Netwerk**	**2018 PwC Totaal**	**2017 PwC Nederland**	**2017 PwC Netwerk**	**2017 PwC Totaal**
Controle van de jaarrekening	1.320	451	1.771	1.200	401	1.601
Overige controlediensten	-	36	36	-	36	36
Totaal PwC Assurance	1.320	487	1.807	1.200	437	1.637
Fiscaal advies	-	76	76	-	141	141
Overige niet-controlediensten	-	-	-	-	-	-
Totaal PwC fiscaal en overig	-	76	76	-	141	141
Totaal	**1.320**	**563**	**1.883**	**1.200**	**578**	**1.778**

De honoraria van de accountantsorganisatie zijn weergegeven conform wetsartikel 382a Titel 9 boek 2 BW.

38. Voorstel betreffende de bestemming van het resultaat over 2018

Het voorstel van de Raad van Bestuur, met goedkeuring van de Raad van Commissarissen, is om over het boekjaar 2018 geen dividend uit te keren.

39. Gebeurtenissen na balansdatum

Zie toelichting 26.

40. Geconsolideerde belangen en deelnemingen

De geconsolideerde deelnemingen en het percentage belang zijn:	Kapitaalbelang (%)	
	2018	2017
Oranjewoud N.V., Gouda	100	100
Antea Nederland B.V., Heerenveen	100	100
Croonen B.V., Rosmalen	100	100
BodemBasics B.V., Oosterhout	100	100
Oranjewoud Beheer B.V., Heerenveen	100	100
Ingenieursbureau Oranjewoud III B.V., Heerenveen	100	100
Oranjewoud International B.V., Heerenveen	100	100
Antea Inspection B.V., Heerenveen	100	100
Hannover Milieu- en Veiligheidstechniek B.V., Rotterdam	100	100
Hazelaar/HMVT Milieutechniek B.V., Coevorden	-	100
Inogen Design en Management B.V., Capelle aan den IJssel	-	100
WeGroSport N.V., Antwerpen (België)	-	100
WeGroSan/HMVT B.V.B.A., Antwerpen (België)	100	100
Antea Belgium N.V., Antwerpen (België)	100	100
Antea Group N.V., Gouda	100	100
Inogen Global Holding Inc., Delaware (VS)	100	100
Antea USA Inc., St. Paul (VS)	100	100
Integrated Rail Solutions North America Inc., Delaware (VS)	-	100
AG Participations SNC, Olivet (Frankrijk)	100	100
Antea France SAS, Orléans (Frankrijk)	100	100
Géo-Hyd SARL, Olivet (Frankrijk)	100	100
Antea Burkina Faso, Ouagadougou (Burkina Faso)	100	100
Antea Mali SASU, Bamako (Mali)	100	-
Antea Benin SASU, Cotonou (Benin)	100	-
Groupe IRH Environnement SAS, Gennevilliers (Frankrijk)	100	100
ICF Environnement SAS, Gennevilliers (Frankrijk)	100	100
IRH Ingenieur Conseil SAS, Gennevilliers (Frankrijk)	100	100
Sorange SAS, Bezannes (Frankrijk)	-	100
Iceacsa Consultores S.L., A Coruña (Spanje)	100	100
Iceacsa Colombia SAS, Bogotá (Colombia)	100	100
Iceacsa Panama S.A., Ciudad de Panamá (Panama)	100	100
Iceacsa Mexico S.A., México (Mexico)	100	100
Iceacsa Peru SAC, Lima (Peru)	100	100
Antea Ventures B.V., Heerenveen	100	-
Unihorn India Pvt. Ltd, New Delhi (India)	100	100
Oranjewoud Realisatie Holding B.V., Gouda	100	100
Antea Realisatie B.V., Oosterhout	100	100
Van der Heide Beheer B.V., Kollum #	100	100
Van der Heide Bliksembeveiliging B.V., Kollum #	100	100
Van der Heide Bliksembeveiliging Inspecties B.V., Kollum #	100	100
Van der Heide Opleidingen & Inspecties B.V., Kollum #	100	100
Van der Heide Cathodic Protection & Corrosion Engineering B.V., Kollum #	100	100
Instituut voor Technische Vakexamens B.V., Kollum #	100	100
Waterrijk Infra Boskoop B.V., Oosterhout	-	100
Gebrüder Becker GmbH, Taunusstein-Hahn (Duitsland)	100	100

	Kapitaalbelang (%)	
	2018	**2017**
Edel Grass B.V., Genemuiden #	100	100
Oranjewoud Detachering Holding B.V., Gouda	100	100
TecQ B.V., Capelle aan den IJssel	100	100
InterStep B.V., Utrecht	100	100
InterStep Projects B.V., Utrecht	100	100
InterStep Professionals B.V., Utrecht	100	100
Nexes Services B.V., Utrecht	100	100
Ingenieursbureau Oranjewoud II B.V., Gouda	100	100
Centric Information Engineering Gouda B.V., Gouda	-	100
Oranjewoud Holding B.V., Gouda	100	100
KSI Software Solutions B.V., IJsselstein	-	100
KSI Interactive B.V., IJsselstein	100	100
Delphi Data B.V., Gouda	100	100
Multihouse Technical Scientific and Industrial B.V., Gouda	100	100
ASAC Belgium N.V., Brussel (België)	-	100
Strukton Groep N.V., Utrecht	100	100
Strukton Rail B.V., Utrecht	100	100
Strukton Rail Nederland B.V., Utrecht	100	100
Strukton Rail Short Line B.V., Utrecht	100	100
IWORKX B.V. (v/h Strukton Rail Projects B.V.), Utrecht	100	100
Strukton Rolling Stock B.V., Utrecht	100	100
Strukton Embedded Solutions B.V., Utrecht	100	100
Strukton M&E B.V., Maarssen	100	100
Strukton Systems B.V., Utrecht	100	100
Strukton Rail Equipment B.V., Utrecht	100	100
Strukton Rail Consult B.V., Utrecht	100	100
Strukton Railinfra Projecten B.V., Utrecht	100	100
Strukton Rail Italy S.r.l., Bologna (Italië)	100	100
Strukton Rail Investment S.r.l., Bologna (Italië)	100	-
Strukton Rail Australia PTY Ltd., Perth (Australië)	100	100
Strukton Rail International B.V., Utrecht	100	100
Nova Gleisbau AG, Baar (Zwitserland)	100	100
Strukton Rail N.V., Merelbeke (België)	100	100
Siebens Spoorbouw B.V.B.A., Wilrijk (België)	100	100
Strukton Railinfra AB, Stockholm (Zweden)	100	100
Strukton Rail AB, Stockholm (Zweden)	100	100
RBS ban och signal AB, Stockholm (Zweden)	100	100
Strukton Rail A/S, Kopenhagen (Denemarken)	100	100
Strukton Railinfra Nordic AB, Stockholm (Zweden)	-	100
Strukton Rail Västeras AB, Stockholm (Zweden)	100	100
SR Kraft AS, Oslo (Noorwegen)	100	100
Strukton Rail Holding A/S, Taastrup (Denemarken)	100	100
Strukton Rail S-Bane A/S, Taastrup (Denemarken)	100	100
Strukton Rail North America Inc., Delaware (VS)	100	100
THV Noordzuidlijn, Merelbeke (België)	100	100
Promofer S.r.l., Rome (Italië)	100	60
Strukton Civiel B.V., Utrecht	100	100

	Kapitaalbelang (%)	
	2018	**2017**
Strukton Civiel Projecten B.V., Utrecht	100	100
GBN Groep B.V., Utrecht	100	100
GBN Immobilisatie B.V., Utrecht	100	-
Grondbank Stadskanaal B.V., Utrecht	100	100
Grind & Ballast Recycling Nederland B.V., Utrecht	100	100
A-Lanes Asset Management B.V. (v/h Strukton Asset Management Civiel B.V.), Utrecht	100	100
Terracon Molhoek Beheer B.V., Werkendam	100	100
Terracon Funderingstechniek B.V., Nieuwendijk	100	100
Terracon International B.V., Nieuwendijk	100	100
Terracon Spezialtiefbau GmbH, Berlijn (Duitsland)	100	100
Molhoek Aannemingsbedrijf B.V., Nieuwendijk	100	100
Strukton Engineering B.V., Utrecht	100	100
Strukton Infratechnieken B.V., Utrecht	100	100
Strukton Microtunneling B.V., Maarssen	100	100
Canor Benelux B.V., Utrecht	100	100
Reanco Benelux B.V., Utrecht	100	100
Strukton Prefab Beton B.V., Utrecht	100	100
Strukton Verkeerstechnieken B.V., Utrecht	-	100
Strukton Civiel Regio Noord & Oost B.V. (v/h Strukton Civiel Noordoost B.V. en Reef Beheer B.V.), Oldenzaal	100	100
Strukton Civiel Noord & Oost B.V. (v/h Reef Infra B.V.), Oldenzaal	100	100
Reef Milieu B.V., Oldenzaal	-	100
Reef GmbH, Gronau (Duitsland)	100	100
Strukton Civiel Regio West B.V. (v/h Strukton Civiel West B.V. en Ooms Civiel B.V.), Scharwoude	100	100
Strukton Civiel West B.V. (v/h Ooms Construction B.V.), Scharwoude	100	100
Strukton Civiel West Materieel B.V. (v/h Ooms Materieel B.V.), Scharwoude	100	100
Strukton Civiel West Transport B.V. (v/h Ooms Transport B.V.), Scharwoude	100	100
Ooms Producten B.V., Scharwoude	100	100
Unihorn B.V., Avenhorn	100	100
Unihorn Astana, Astana (Kazachstan) **	100	100
Strukton Milieutechniek B.V., Utrecht	100	100
Strukton Civiel Regio Zuid B.V. (v/h Strukton Civiel Zuid B.V.), Utrecht	100	100
Strukton Civiel Zuid B.V. (v/h Rasenberg Infra B.V.), Breda	100	100
Reanco B.V., Breda	100	100
Rasenberg Verkeer & Mobiliteit B.V., Breda	100	100
Recycling & Overslag Breda B.V., Breda	100	100
Van Rens B.V., Horst	100	100
Colijn Beton- en Waterbouw B.V. (v/h Colijn Aannemersbedrijf B.V.), Breda	100	100
Tensa B.V., Nieuwendijk	100	100
Combinatie Strukton Infratechnieken - Colijn - Reef v.o.f., Utrecht	100	100
Colijn-Rasenberg v.o.f., Breda	100	100
RACO A59 v.o.f., Breda	100	100
Avenue2 Infra v.o.f., Nieuwegein	100	100
Meppelerdiepsluis v.o.f., Utrecht	100	100
Combinatie Geo Grid v.o.f., Utrecht	100	100
Strukton Bouw B.V., Utrecht *	100	100
Strukton Bouw & Onderhoud B.V., Utrecht *	100	100
Strukton Van Straten B.V., Eindhoven	100	100
Strukton Revitalisatie en Ontwikkeling B.V. (v/h Strukton Projectontwikkeling B.V.), Utrecht	100	100

	Kapitaalbelang (%)	
	2018	**2017**
Strukton Gamma B.V., Utrecht	100	100
Strukton Delta B.V., Utrecht	100	100
C.V. Voorstadslaan, Utrecht	100	100
La Mondiale N.V., Etterbeek (België)	100	100
Strukton CSNS v.o.f., Utrecht	100	100
Het Spaarne v.o.f., Utrecht	100	100
Strukton Services B.V., Utrecht	100	100
Strukton WorkSphere B.V., Utrecht	100	100
WorkSphere Beheer B.V., Utrecht	100	100
Strukton WorkSphere Bouw B.V., Utrecht	100	100
Strukton WorkSphere België B.V.B.A., Tongeren (België)	100	100
MEET RIVM CBG B.V., Utrecht	100	37,5
Strukton Integrale Projecten B.V., Utrecht *	100	100
Strukton Finance ESCo's Holding B.V., Utrecht	100	100
RGG cluster zwembaden ESCo Invest B.V., Utrecht	100	100
RGG KPP Esco Invest B.V., Utrecht	100	100
Strukton Assets B.V., Utrecht	100	100
MEET Strukton Holding B.V. (v/h StruktonHurksHeijmans Holding B.V.), Utrecht	100	50
MEET Strukton B.V. (v/h StruktonHurksHeijmans B.V.), Utrecht	100	50
Strukton Management B.V., Utrecht *	100	100
Strukton Vastgoedbeheer en Facility Management B.V., Utrecht	100	100
Servica B.V., Utrecht	100	100
Servica Advies B.V., De Meern	100	100
Strukton Materieel B.V., Utrecht *	100	100
Strukton Vuka B.V., Utrecht	100	100
Strukton Elschot B.V., Utrecht	100	100
Molhoek - CCT B.V. (v/h Ecorail B.V.), Utrecht	100	100
Combinatie Strukton Zaanstad CSZ v.o.f., Utrecht	100	100
Duo^2 v.o.f., Maarssen	100	100
Strukton International B.V., Utrecht	100	100
Strukton International Sweden AB, Göteborg (Zweden)	100	100
Strukton International Denmark A/S, Kopenhagen (Denemarken)	100	100
Strukton Immersion Projects B.V., Utrecht	100	100
Strukton Specialistische Technieken B.V., Utrecht	100	100
Onderwatertechniek Nederland B.V., Utrecht	100	100
Ooms PMB B.V., Scharwoude	100	100
Strukton International Rail B.V., Utrecht	100	100
Strukton International Belgium N.V., Merelbeke (België)	100	100
Strukton International Deutschland GmbH, Kleve (Duitsland)	100	100
Strukton International Argentina SA, Buenos Aires (Argentinië)	100	100
Integraal met aandeel derden zijn in de consolidatie de volgende maatschappijen begrepen:		
J&E Sports B.V., Oss	85	85
Mook Trading B.V., Nuenen	85	85
Inogen Environmental Alliance Inc., Delaware (VS)	73	73
Angelbrasil Geologia e Meio Ambiente, Sao Paulo (Brazilië)	50,94	50,94
A1 Electronics Netherlands B.V., Almelo	80	50

	Kapitaalbelang (%)	
	2018	**2017**
Buca Electronics B.V., Almelo	80	50
Uniferr S.r.l., Reggio Emilia (Italië)	60	60
Costruzioni Linee Ferroviari S.p.A., Bologna (Italië)	60	60
CLF Albanie SHPK, Tirana (Albanië)	60	60
Costruzioni Linee Ferroviari CLF C.A., Caracas (Venezuela)	60	60
Frejus s.c.r., Bologna (Italië)	16,79	16,79
Sviluppo 2010 S.r.l., Bologna (Italië)	60	60
S.I.F. EL S.p.A., Spigno Monferrato (Italië)	60	60
Société d'Installations Ferroviaires et Electriques Maroc, Rabat (Marokko)	60	60
Techno Engineering System S.r.l., Bologna (Italië)	60	60
Ar.Fer S.r.l., Alessandria (Italië)	60	60
JPL Rail A/S, Ørje (Noorwegen)	30	-
De volgende maatschappijen zijn als een joint operation verwerkt:		
Tribase Computer and Netw Serv v.o.f., Utrecht	33,33	33,33
Combinatie Hollandia – Strukton Systems v.o.f., Utrecht	50	50
Strukton-Aarsleff JV I/S, Aarhus (Denemarken)	45	45
Sitec Consorzio Stabile ferr., Bologna (Italië)	28,5	28,5
Exploitatiemaatschappij A-Lanes A15 B.V., Nieuwegein	33,33	33,33
A-Lanes Civil v.o.f., Nieuwegein	45	45
HSL1 Hollandse Meren v.o.f., Utrecht	12,6	12,6
HSL1 Kunstwerken v.o.f., Rijpwetering	22	22
Combinatie Strukton Betonbouw - Van Oord ACZ (Noord-Zuidlijn), Utrecht	75	75
Bouwcombinatie HSL4 Drechtse Steden v.o.f., Zwijndrecht	15,7	15,7
Geluidschermen Combinatie HSL v.o.f., Zaandam	15,7	15,7
Combinatie Zinktunnel Strukton/Van Oord ACZ, Utrecht	50	50
Bouwcombinatie Strukton-Boskalis, Utrecht	58	58
Combinatie Onderwaterwerk Botlek v.o.f., Soest	-	50
Avenue 2 v.o.f., Nieuwegein	50	50
GWW Combinatie A2 v.o.f., Arnhem	25	25
FC AV2 v.o.f., Nieuwegein	50	50
Combinatie Versterken Bruggen v.o.f., Capelle a/d IJssel	50	50
Combinatie Strukton Ballast Maatvoering v.o.f., Zaandam	50	50
Bouwcombinatie Kaam v.o.f., Weert	7	7
Combinatie –SRS, Breda	50	50
BPL Wegen, Rotterdam	50	50
Combinatie Buitenring v.o.f. (BPL Koepel), Rotterdam	33,33	33,33
Combinatie Spanstaal – Tensa v.o.f., Werkendam	50	50
BNSG/Molhoek v.o.f., Soest	-	50
FC Mava v.o.f., Werkendam	-	50
A-Lanes A15 Mobility v.o.f., Nieuwegein	45	45
A-Lanes A15 JV Roads v.o.f., Nieuwegein	45	45
Combinatie Van Gelder - Strukton Civiel Projecten v.o.f. (IGO A1), Elburg	-	50
Combinatie Reef Infra/De Waard, Oldenzaal	-	50
DUOS v.o.f., Oldenzaal	50	50
A9V1, Utrecht	50	50
Combinatie Natuuronwikkeling Maasplassen v.o.f., Vinkel	50	50
Rions – Rasenberg, Sittard	50	50
Hydraphalt v.o.f.,Scharwoude	50	50
CE-Asfaltonderzoek v.o.f., Scharwoude	50	50

	Kapitaalbelang (%)	
	2018	**2017**
Combinatie Ooms Ballast MNO v.o.f., Scharwoude	33,33	33,33
Zandexploitatie Westfriesland v.o.f., Scharwoude	50	50
Grondbank West Brabant v.o.f., Utrecht	50	50
Grondbank Noord Oost Brabant v.o.f., Utrecht	-	50
Combinatie Dinteloord, Middelharnis	50	50
Combinatie Ooms – Schadenberg, Scharwoude	50	50
Combinatie K. Dekker - Ooms Construction Muiden, Warmenhuizen	50	50
Ooms Construction - RDM v.o.f., Scharwoude	50	50
Combinatie Zijkanaal D, Sliedrecht	50	-
Combinatie Colijn/Rasenberg/van den Herik, Sliedrecht	50	-
BNRA Gladheid v.o.f., Leerdam	50	-
Fast Riyadh Metro Alliance = Fast, Riyad (SA)	14,08	14,08
Construction Joint Venture (CJV), Riyad (SA)	17,96	17,96
Track Joint Venture (TJV), Riyad (SA)	8,08	8,08
Ooms PMB Gulf Asphalt Trading LLC, Abu Dhabi (VAE)	49	49
Grondontwikkeling Beilen B.V., Amsterdam	50	50
Safire Services v.o.f., Eindhoven	33,33	33,33
Bouwcombinatie Komfort v.o.f., Utrecht	50	50
Bouwcombinatie DC 16 v.o.f., Utrecht	50	50
Avenue 2 v.o.f., Nieuwegein	25	25
Bouwcombinatie ISE DB v.o.f., Eindhoven	91	91
Bouwcombinatie Strukton - De Nijs v.o.f., Utrecht	50	50
La Linea Leiden C.V., Rotterdam	50	50
Stichting Centrum Innovatief Vakmanschap de Hallen, Amsterdam	-	50
RGG cluster Zwembaden ESCo Exploitatie v.o.f., Utrecht	50	50
Bouwcombinatie ICCS v.o.f., Utrecht	50	50
SPARK v.o.f., Utrecht	50	50
RCreators DBMO v.o.f., Nieuwegein	45	45
Exploitatiemaatschappij DC 16 B.V., Nieuwegein	50	50
Exploitatiemaatschappij Komfort B.V., Nieuwegein	50	50
ProCUS v.o.f., Utrecht	50	-
Niet in de consolidatie begrepen zijn de volgende maatschappijen:		
Thermal Remediation Services Europe B.V., Ede	50	50
Reym-HMVT B.V., Ede	50	50
Aanlegkunstgrasvelden.nl B.V., Oss	18,7	18,7
J & E Sports Baltic UAB, Panevezys, (Litouwen)	43,35	43,35
Mhouse B.V., Gouda	23,9	23,9
AG-LEN BridgXperts SpA, Santiago (Chile)	63,5	-
Antea Ventures Beheer B.V., Oosterhout	50	-
CAG Ventures C.V., Oosterhout	50	-
Sky Survey B.V., Hoofddorp	24,5	-
Strukton Finance Holding B.V., Utrecht ***	11,99	11,99
TalentGroep Montaigne Holding B.V., Rotterdam	8,97	8,97
TalentGroep Montaigne B.V., Rotterdam	8,97	8,97
ISE Holding B.V., Utrecht	10	10
SPC ISE B.V., Eindhoven	10	10

	Kapitaalbelang (%)	
	2018	**2017**
Duo[2] Holding B.V., Utrecht	6	6
Duo[2] B.V., Utrecht	6	6
A-Lanes A15 Holding B.V., Nieuwegein	4,8	4,8
A-Lanes A15 B.V., Nieuwegein	4,8	4,8
Profin B.V.B.A., Gent (België)	50	50
voestalpine Railpro B.V., Hilversum	10	10
Shandong SRCC Rail Transit Technology Co.Ltd., Jihan (China)	45	-
Dual Inventive Holding B.V., Udenhout	50	50
Dual Inventive Nederland B.V., Udenhout	50	50
Dual Inventive Production B.V., Udenhout	50	50
Dual Inventive Technology Centre B.V., Oisterwijk	50	50
Dual Inventive Europe B.V., Oisterwijk	50	50
Dual Inventive Ltd., Sheffield (Groot Brittannië)	37,5	37,5
Eurailscout Inspection & Analysis B.V., Utrecht	50	50
Erdmann Software GmbH, Görlitz (Duitsland)	25	25
Eurailscout France SAS, Parijs (Frankrijk)	48,7	48,7
Eurailscout Italy S.r.l., Bologna (Italië)	50	50
New Sorema Ferroviaria S.p.A., Brescia (Italië)	30	30
C2CA Technology B.V., Utrecht	50	50
BAG B.V., Maastricht ****	20	20
Grondstoffen Recycling Weert B.V., Weert	50	50
Nebeco B.V., Ede	50	50
Combinatie Verkeersmaatregelen A-Lanes v.o.f., Rotterdam	50	50
Combinatie Ballast Nedam Infra Spec./Van Rens, Leerdam	30	30
Noordelijke Asfaltproduktie (NOAP) B.V., Heerenveen	50	50
Nederlands Wegen Markeerbedrijf B.V., Oosterwolde	25	25
Lareco Holding B.V., Hardenberg	33,33	33,33
Lareco GmbH, Wesel (Duitsland)	-	33,33
Sureco N.V., Boom (België)	33,33	33,33
Aduco Holding B.V., Ede	25	25
Aduco Nederland B.V., Ede	25	25
Lareco Bornem N.V., Antwerpen (België)	33,33	33,33
Tubex B.V., Oostburg	50	50
Hoka Noord-West v.o.f., ‘s-Hertogenbosch	50	50
Asfalt Productie Amsterdam (APA) B.V., Amsterdam	25	25
Asfalt Productie Rotterdam Rijnmond, (APRR) B.V., Rotterdam	25	25
BituNed B.V., Reeuwijk	50	50
Palletteer B.V., Wervershoof	-	50
MT Piling B.V., Harmelen	50	50
Microtunneling Equipment Exploitatie B.V., Utrecht	50	50
Rebru v.o.f., Utrecht	50	50
GBB Grondbank Budel v.o.f.	50	-
BNOC v.o.f.	50	-
Fast Consortium LL, Riyad (SA)	17,96	17,96
Strukton LLC, Riyad (SA)	49	49
DMI Nederland B.V., Weert	50	50
DMI Geräte GmbH, Berlijn (Duitsland)	50	50
DMI Spezialinjektionen Süd GmbH, Berlijn (Duitsland)	50	50

	Kapitaalbelang (%)	
	2018	**2017**
DMI International, Berlijn (Duitsland)	50	50
DMI Injektionstechnik GmbH, Berlijn (Duitsland)	50	50
DBS Spezialsanierungen GmbH, Forst (Duitsland)	50	50
Al Jaber Bitumen-Ooms LLC, Abu Dhabi (VAE)	-	30
TIdal Bridge B.V., Eindhoven	-	60
Fish Flow Tidal Power B.V., Medemblik	-	40,02
PT Tidal Bridge Indonesia, Denpasar Bali (Indonesië)	-	57
Strukton Arrigoni SpA, Santiago (Chili)	50	50
Strukton Construction Trading WLL, Doha (Qatar)	49	49
Petroserv Ltd./Strukton Construction and Trading WLL, Doha (Qatar)	50	-
A-team v.o.f., Utrecht	50	-
La Linea Leiden Beheer B.V., Rotterdam	50	50
Venturium Beheer B.V., Capelle a/d IJssel	25	25
Ontwikkel- en Bouwcombinatie Laudy-Strukton v.o.f., Eindhoven	50	50
ISE Exploitatie B.V., Eindhoven	34	34
SPC Management Services B.V., Utrecht	50	50
A-Lanes Management Services B.V., Nieuwegein	25	25
RCreators Holding B.V., Utrecht	80	80
RCreators B.V., Utrecht	80	80

Voor de met # gemerkte vennootschappen zijn door Oranjewoud N.V. aansprakelijkheidsverklaringen conform artikel 403 van Titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek afgegeven.

Voor de met * gemerkte vennootschappen zijn door Strukton Groep N.V. aansprakelijkheidsverklaringen conform artikel 403 van Titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek afgegeven.

** in liquidatie

*** Het aandelenkapitaal van Strukton Finance Holding B.V. bestaat uit verschillende soorten aandelen die gekoppeld zijn aan de diverse investeringen in pps-projecten. Voor alle participaties geldt een verhouding van 80/20 (DIF/Strukton) met uitzondering van ISE Holding B.V. waar een verhouding van 90/10 (DIF/Strukton) geldt en Strukton Finance B.V. (Delfluent) en Komfort Holding B.V. waar alle tracker shares door DIF worden gehouden.

**** In staat van faillissement verklaard.

Bij de Kamer van Koophandel is een lijst gedeponeerd met alle dochterondernemingen, deelnemingen, joint ventures en joint operations (voornamelijk bouwcombinaties) welke in de consolidatie zijn betrokken.

Een lijst van deelnemingen als bedoeld in artikel 379 en 414 van boek 2 Burgerlijk Wetboek is gedeponeerd bij het handelsregister te Rotterdam.

Gouda, 12 september 2019

De Raad van Commissarissen:
H.G.B. Spenkelink, voorzitter
J.P.F. van Zeeland

De Raad van Bestuur:
G.P. Sanderink

OVERIGE GEGEVENS

Statutaire bepalingen winstverdeling

Artikel 33 van de statuten van de vennootschap geeft aan dat het resultaat ter beschikking staat van de Algemene Vergadering.

Voorschriften voor statutenwijziging

De Algemene Vergadering is bevoegd de statuten te wijzigen. Een besluit tot statutenwijziging kan alleen worden genomen op voorstel van de gecombineerde vergadering. Een voorstel tot statutenwijziging moet bij de oproeping tot de algemene vergadering worden vermeld.

Alvorens de gecombineerde vergadering een voorstel tot statutenwijziging aan de Algemene Vergadering doet, dient de gecombineerde vergadering over de inhoud van de voorgestelde statutenwijziging overleg te plegen met Euronext Amsterdam N.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de algemene vergadering en de raad van commissarissen van Oranjewoud N.V.

Verklaring over de jaarrekening 2018

Ons oordeel

Naar ons oordeel:

- geeft de geconsolideerde jaarrekening van Oranjewoud N.V. een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van de Groep op 31 december 2018 en van het resultaat en de kasstromen over 2018, in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW);
- geeft de enkelvoudige jaarrekening van Oranjewoud N.V. een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van de vennootschap op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018 van Oranjewoud N.V. te Gouda ('de vennootschap') gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde jaarrekening van Oranjewoud N.V. samen met haar dochtermaatschappijen ('de Groep') en de enkelvoudige jaarrekening.

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

- de geconsolideerde balans per 31 december 2018;
- de volgende overzichten over 2018: de geconsolideerde winst-en-verliesrekening, het geconsolideerde overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde overzicht van mutaties in het groepsvermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht; en
- de toelichting met de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

- de enkelvoudige balans per 31 december 2018;
- de enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2018; en
- de toelichting met de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de geconsolideerde jaarrekening is EU-IFRS en de relevante bepalingen uit Titel 9 Boek 2 BW en het stelsel dat is gebruikt voor het opmaken van de enkelvoudige jaarrekening is Titel 9 Boek 2 BW.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Oranjewoud N.V. zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang, de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Onze controleaanpak

Samenvatting en context

Oranjewoud N.V. is een beursgenoteerde onderneming, waarin nationaal en internationaal opererende bedrijven zijn ondergebracht. Strukton Groep N.V. is de grootste onderneming binnen de Oranjewoud groep, die ook weer bestaat uit verschillende groepsonderdelen. Omdat de Groep bestaat uit verschillende groepsonderdelen hebben wij de reikwijdte en aanpak van de groepscontrole overwogen zoals uiteengezet in de paragraaf 'De reikwijdte van onze groepscontrole'. We hebben in het bijzonder aandacht besteed aan de gebieden die gerelateerd zijn aan de specifieke bedrijfsactiviteiten van de Groep.

De tot Oranjewoud N.V. behorende ondernemingen zijn actief in het uitvoeren van projecten op het gebied van civiele infrastructuur, railsystemen, techniek en gebouwen, milieu, ruimtelijke ontwikkeling, water en recreatie. Hierbij wordt het gehele traject van studie, advies, ontwerp, planvoorbereiding en directievoering tot realisatie, beheer en exploitatie verzorgd. In onze controle besteden wij veel aandacht aan deze projecten.

Als onderdeel van het ontwerpen van onze controle-aanpak hebben wij de materialiteit bepaald en het risico van materiële afwijkingen in de jaarrekening geïdentificeerd en ingeschat. Wij besteden bijzondere aandacht aan die gebieden waar de raad van bestuur belangrijke schattingen heeft gemaakt, bijvoorbeeld bij significante schattingen waarbij veronderstellingen over toekomstige gebeurtenissen worden gemaakt die inherent onzeker zijn. In het hoofdstuk "Waarderingsgrondslagen" van de jaarrekening heeft Oranjewoud N.V. de schattingsposten en de belangrijkste bronnen van schattingsonzekerheid uiteengezet. Vanwege de significante schattingsonzekerheid en het gerelateerde hogere inherente risico verbonden aan de waardering en resultaatneming van grote en complexe projecten, goodwill en de waardering van latente belastingvorderingen, hebben wij deze aangemerkt als kernpunten zoals uiteengezet in de paragraaf 'De kernpunten van onze controle'. Omdat wij afgelopen jaar veel aandacht besteedden aan de impact van IFRS 15 op de openingsbalans van 2018 hebben wij dit onderwerp ook aangemerkt als kernpunt van onze controle. Ook hebben wij het agentencontract in relatie tot het metroproject in Riyad aangemerkt als kernpunt, omdat wij hier een verhoogd inherent risico van niet naleven van toepasselijke wet- en regelgeving identificeerden mede als gevolg van de FIOD-inval op 15 februari 2019.

Wij hebben ervoor gezorgd dat de controleteams, zowel op groepsniveau als op het niveau van de groepsonderdelen, over voldoende specialistische kennis en expertise beschikten die nodig zijn voor de controle van een projectenorganisatie. Wij hebben daarom specialisten op het gebied van IT, forensics, pensioenen, financiële instrumenten en belastingen in ons team opgenomen. Ten behoeve van de waardering van goodwill hebben wij gebruik gemaakt van experts.

De hoofdlijnen van onze controleaanpak waren als volgt:

Materialiteit

- De materialiteit bedraagt: €11.475.000.

Reikwijdte van de controle

- Wij hebben één significant groepsonderdeel geïdentificeerd (Strukton Groep N.V.). Op de financiële informatie van dit groepsonderdeel en drie andere onderdelen (Antea France, Antea USA en Antea Nederland) zijn controles uitgevoerd.

- Strukton Groep N.V. bestaat vervolgens uit vier groepsonderdelen (Strukton Rail, Strukton Civiel, Strukton Techniek en Gebouwen en Strukton International), die alle vier significante onderdelen van de Strukton Groep zijn en weer uit meerdere onderdelen bestaan. Op de financiële informatie van deze onderdelen zijn controles uitgevoerd.

- Naast het bezoeken van de audit teams van de Nederlandse groepsonderdelen, hebben wij bezoeken gebracht aan de groepsonderdelen en de accountants

van de groepsonderdelen in Zweden, Denemarken, Italië en Frankrijk. Daarnaast hebben wij Struktons metroproject in Riyad, Saudi-Arabië bezocht.

- De totale dekking van onze controle werkzaamheden bedraagt 88% van de geconsolideerde omzet, 86% van het geconsolideerde balanstotaal en 82% van het resultaat voor belasting.

Kernpunten

- Waardering en resultaatbepaling van grote en complexe projecten.
- Waardering van latente belastingvorderingen.
- Inherent risico van niet naleven van toepasselijke wet- en regelgeving in het kader van het agentencontract in relatie tot het metroproject in Riyad, mede als gevolg van de FIOD-inval.
- Waardering van goodwill.
- Impact van IFRS 15 op de waardering van 'variabele vergoedingen' in de openingsbalans van Oranjewoud N.V.

Materialiteit

De reikwijdte van onze controle wordt beïnvloed door het toepassen van materialiteit. Het begrip 'materieel' wordt toegelicht in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij bepalen, op basis van ons professionele oordeel, kwantitatieve grenzen voor materialiteit waaronder de materialiteit voor de jaarrekening als geheel, zoals uiteengezet in onderstaande tabel. Deze grenzen, evenals de kwalitatieve overwegingen daarbij, helpen ons om de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden voor de individuele posten en toelichtingen in de jaarrekening te bepalen en om het effect van onderkende afwijkingen, zowel individueel als gezamenlijk, op de jaarrekening als geheel en op ons oordeel, te evalueren.

Materialiteit voor de Groep	€11.475.000 (2017: €12.000.000).
Hoe is de materialiteit bepaald	Wij bepalen de materialiteit op basis van ons professionele oordeel. Als basis voor deze oordeelsvorming gebruikten we 0,5% van de omzet (2017: 0,5%).
De overwegingen voor de gekozen benchmark	We gebruikten de geconsolideerde omzet als de primaire, algemeen geaccepteerde, benchmark, op basis van onze analyse van de gemeenschappelijke informatiebehoeften van gebruikers van de jaarrekening. Op basis daarvan zijn wij van mening dat de geconsolideerde omzet een belangrijk kengetal is voor de financiële prestaties van Oranjewoud N.V. Winst voor belasting wordt niet beschouwd als een passende benchmark gezien de volatiliteit van de resultaten over de afgelopen jaren.
Materialiteit voor groepsonderdelen	Aan elk groepsonderdeel, binnen de reikwijdte van onze controle, is, op basis van onze oordeelsvorming, een materialiteit toegerekend die lager ligt dan de materialiteit voor de Groep als geheel. De materialiteit die we hebben toegerekend aan de groepsonderdelen lag tussen de €2.300.000 en €8.500.000.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van commissarissen overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de €570.000 (2017: €600.000) aan hen rapporteren evenals kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

De reikwijdte van onze groepscontrole

Oranjewoud N.V. staat aan het hoofd van een groep van entiteiten. De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Oranjewoud N.V.

Wij hebben de reikwijdte van onze controle zodanig bepaald dat we voldoende controlewerkzaamheden verrichten om in staat te zijn een oordeel te geven over de jaarrekening als geheel. Daarbij hebben wij, onder meer, in aanmerking genomen de managementstructuur van de Groep, de aard van de activiteiten van de groepsonderdelen, de bedrijfsprocessen en interne beheersingsmaatregelen en de bedrijfstak waarin Oranjewoud opereert. Op grond hiervan hebben wij de aard en omvang van de werkzaamheden bepaald op het niveau van de groepsonderdelen die noodzakelijk waren om door het groepsteam en door de accountants van groepsonderdelen te worden uitgevoerd.

De groepscontrole heeft zich voornamelijk gericht op het significante groepsonderdeel Strukton Groep N.V. Daarnaast zijn controles uitgevoerd op de financiële informatie van Antea Group bedrijven in Nederland, Frankrijk en de Verenigde Staten.

Strukton Groep N.V. is een individueel significante groepsmaatschappij voor Oranjewoud die als één entiteit wordt gerapporteerd aan Oranjewoud N.V. Binnen Strukton Groep hebben wij de divisies Rail, Civiel, International en Techniek en Gebouwen als significante groepsonderdelen aangemerkt. Op deze vier divisies is een controle uitgevoerd. Binnen deze divisies hebben wij de financiële informatie van een aantal onderliggende bedrijven gecontroleerd zodat wij voldoende controlewerkzaamheden hebben verricht om een oordeel te geven over het geheel per divisie.

Op het niveau van Antea Group vindt ten behoeve van groepsdoeleinden geen subconsolidatie plaats. Wij hebben een controle uitgevoerd op de drie grootste, maar individueel niet significante groepsmaatschappijen van Antea Group (Nederland, Frankrijk en Verenigde Staten) om voldoende dekking te verkrijgen voor de controle van individuele posten van de geconsolideerde jaarrekening.

In totaal hebben wij met het uitvoeren van deze werkzaamheden de volgende dekking over onderstaande jaarrekeningposten verkregen:

Omzet	88%
Balanstotaal	86%
Resultaat voor belasting	82%

De groepsonderdelen die niet onder de reikwijdte van de controle vallen vertegenwoordigen geen van allen meer dan 2,2% van de geconsolideerde omzet. Op de financiële informatie van deze resterende groepsonderdelen hebben we op groepsniveau bij Oranjewoud N.V. en Strukton Groep N.V., alsmede op subgroepniveau bij de divisies Rail, Civiel, International en Techniek en Gebouwen, onder meer, cijferanalyses uitgevoerd om onze inschatting, dat deze onderdelen geen significante risico’s op materiële fouten bevatten, te bevestigen.

We hebben gebruik gemaakt van accountants van groepsonderdelen in elk van de zeven landen waar Oranjewoud N.V. (significante) activiteiten heeft. Waar controlewerkzaamheden zijn uitgevoerd door accountants van groepsonderdelen, hebben wij de mate waarin onze betrokkenheid noodzakelijk was bepaald om in staat te zijn een conclusie te trekken of voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot deze onderdelen is verkregen als basis voor ons oordeel bij de geconsolideerde jaarrekening als geheel.

Wij hebben de accountants van de onder de reikwijdte vallende groepsonderdelen instructies gestuurd. Wij hebben, als groepsaccountant, periodiek overleg gehad met de accountants van de groepsonderdelen, waarbij gesproken is over de risico’s, de controleaanpak, de voortgang van de controle en, op basis van de van de accountants van groepsonderdelen ontvangen rapportages, de bevindingen en conclusies. Waar wij dit noodzakelijk hebben geacht, hebben wij dit uitgebreid met het uitvoeren van dossierreviews om de kwaliteit van de uitgevoerde werkzaamheden te evalueren. Wij hebben bezoeken gebracht aan de accountants van groepsonderdelen in Nederland, Frankrijk, Italië, Zweden, Denemarken en Saudi-Arabië (Riyad). Tijdens deze bezoeken hebben wij de controleaanpak van de accountants van de groepsonderdelen beoordeeld en hebben wij met het lokale management van het groepsonderdeel gesproken over de financiële resultaten, de gehanteerde (belangrijke) schattingen en de bevindingen uit de controle. Tijdens ons bezoek aan Riyad is specifiek aandacht besteed aan het agentencontract met betrekking tot het metroproject.

De consolidatie van de Groep, het agentencontract met betrekking tot het metro project in Riyad, de toelichtingen in de jaarrekening en een aantal complexe aspecten zoals de waardering van de latente belastingvordering, de pensioenverplichting, de waardering van goodwill en de derivaten en financieringsconvenanten zijn door het groepsteam en met medewerking van specialisten gecontroleerd.

Door bovengenoemde werkzaamheden bij groepsonderdelen, gecombineerd met aanvullende werkzaamheden op groepsniveau hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de Groep verkregen om een oordeel te geven over de geconsolideerde jaarrekening.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens de controle van de jaarrekening. De kernpunten hebben wij met de raad van commissarissen gecommuniceerd. De kernpunten vormen geen volledige weergave van alle risico's en punten die wij tijdens onze controle hebben geïdentificeerd en hebben besproken. Wij hebben in deze paragraaf de kernpunten beschreven met daarbij een samenvatting van de op deze punten door ons uitgevoerde werkzaamheden.

De impact van IFRS 15 op de openingsbalans van 2018 is dit jaar toegevoegd als een nieuw kernpunt in onze controle. De gevolgen van de FIOD inval op onze controlewerkzaamheden en observaties zijn toegevoegd aan het kernpunt inzake het inherente risico van niet naleven van toepasselijke wet- en regelgeving in het kader van het agentencontract in relatie tot het metroproject in Riyad. De overige kernpunten zijn vergelijkbaar met vorig jaar.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen en observaties ten aanzien van individuele kernpunten moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten of over specifieke elementen van de jaarrekening.

Kernpunten	***Onze controlewerkzaamheden en observaties***
Waardering en resultaatbepaling van grote en complexe projecten *Toelichting 9, 16 in de jaarrekening* Het resultaat van Oranjewoud wordt in belangrijke mate beïnvloed door de mate van voortgang van grote en complexe projecten. Dit vergt een significante inschatting door management met een inherente belangrijke mate van schattingsonzekerheid. Deze onzekerheid is groter afhankelijk van de contractvorm, de fase waarin het project zich bevindt, de looptijd van het project en of er meerwerk of claims zijn. De schattingen van management ten aanzien van meerwerk en claims en de nog te maken kosten voor afronding van projecten, zijn onderhavig aan schattingsonzekerheid en derhalve een kernpunt in onze controle. Bovendien hebben deze schattingen een materiele impact op de omzetverantwoording en waardering van complexe en grote projecten.	Onze controlewerkzaamheden ten aanzien van de waardering van grote en complexe projecten zijn voornamelijk gegevensgericht van aard. Wij hebben de inschattingen van het management bij de geprognotiseerde projectkosten aangesloten met werkbegrotingen en projectrapportages. Wij hebben onderbouwende stukken aangesloten op de prognoses, bijvoorbeeld voor werk dat reeds is uitbesteed aan onderaannemers. Verder hebben wij uitkomsten van eerdere inschattingen geëvalueerd. Wij hebben kritische discussies gevoerd op het niveau van de projectleiding, de werkmaatschappijdirectie en de raad van bestuur om de redelijkheid en consistentie te evalueren van de waardering van de meerwerkposten en claims alsmede de resultaatprognose van de projecten. Waar mogelijk zijn wij de afloop van deze posten nagegaan waarbij geen materiele bevindingen zijn geconstateerd. Wij hebben geen materiële bevindingen met betrekking tot de waardering van grote en complexe projecten geconstateerd.
Waardering van latente belastingvorderingen *Toelichting 6 in de jaarrekening* De latente belastingvordering (€49,7 miljoen) heeft met name betrekking op de fiscale verliezen van Strukton Groep in Nederland als gevolg van verliezen op grote projecten in het	Onze werkzaamheden hebben zich gericht op de verwachte fiscale winsten voor de komende zes jaren. Wij hebben vastgesteld dat voor deze verwachting dezelfde uitgangspunten zijn gehanteerd als voor de goodwill impairment test en het

Kernpunten	*Onze controlewerkzaamheden en observaties*
verleden. De verwerking en waardering van deze latente belastingvordering is gebaseerd op de verwachte toekomstige fiscale winsten van Strukton Groep voor de komende 6 jaren, rekening houdend met de maximale verrekening periode voor verliescompensatie. We hebben dit als een kernpunt in de controle aangemerkt vanwege de omvang en mate van schattingsonzekerheid van toekomstige fiscale winsten binnen de maximale compensatieperiode.	memorandum dat wordt gebruikt voor de beoordeling van de continuïteit van Oranjewoud en Strukton Groep. Wij hebben de verwachte commerciële winsten getoetst met budgetten en inschattingen van toekomstige winsten in gesprekken met management en wij hebben de onderliggende assumpties geëvalueerd. Verder zijn wij nagegaan of deze aansluiten bij ons begrip van de strategie en marktontwikkelingen. De hierbij gehanteerde veronderstellingen zijn voldoende onderbouwd op basis van redelijke uitgangspunten. Wij hebben onze belastingspecialisten betrokken bij het afleiden van de fiscale winsten uit de verwachte toekomstige commerciële winsten. Verder hebben wij met hulp van onze specialisten vastgesteld dat de verrekening methodiek voor de komende jaren acceptabel is en dat de juiste verrekening periode is gehanteerd. In de analyse van de verrekening van verliezen met toekomstige commerciële winsten hebben wij specifiek aandacht besteed aan de transferpricing documentatie ten behoeve van de winstverdeling van het Riyad Metro Project tussen Nederland en Saudi-Arabië. Wij zijn nagegaan of de toelichting inzake de verrekenbare verliezen toereikend is. Uit onze controlewerkzaamheden zijn geen materiële bevindingen naar voren gekomen.
Inherent risico van niet naleven van toepasselijke wet- en regelgeving in het kader van het agentencontract in relatie tot het metroproject in Riyad, mede als gevolg van de FIOD inval *Toelichting 16 in de jaarrekening* Strukton International heeft in 2013 in relatie tot het metroproject in Riyad een agentencontract afgesloten. De agent ontvangt een vast percentage van de contractwaarde voor zijn werkzaamheden. De betalingen aan de agent zijn afhankelijk van de voortgang van het project en zijn substantieel. Dit contract is in het kader van de jaarrekening 2016 en 2017 onderwerp geweest van intern en extern onderzoek. Hieruit is gebleken dat er geen concrete aanwijzingen waren op het niet naleven van toepasselijke wet- en regelgeving. Daarnaast worden door de compliance officer van Strukton Groep periodiek de activiteiten van de agent onderbouwd door middel van onder andere notulen, e-mails en brieven. Op 15 februari 2019 is de Fiscale Inlichtingen en Opsporings Dienst ('FIOD') binnengevallen bij een aantal kantoren van Strukton. In toelichting 16 van de jaarrekening heeft de onderneming beschreven dat de verdenking van de FIOD ziet op corruptie en valsheid in geschrifte. Naar aanleiding van de inval heeft de directie van Strukton Groep een intern onderzoek laten uitvoeren door de compliance officer van Strukton Groep. De Raad van Commissarissen heeft door een externe onafhankelijke juridische deskundige de kwaliteit van het	Evenals in voorgaande jaren hebben wij een bezoek gebracht aan het metroproject in Riyad om ons begrip van het project en de agentenovereenkomst te updaten mede in de context van het werken in Saudi-Arabië als westerse onderneming. Tijdens dit bezoek hebben wij gesproken met de lokale accountant en het lokale projectmanagement. Hierbij zijn geïdentificeerde frauderisico's en specifiek het naleven van toepasselijke wet- en regelgeving besproken en zijn de werkzaamheden die de lokale accountant heeft verricht nagekeken. Wij hebben de inhoud van de documentatie aangaande de activiteiten van de agent doorgenomen en de authenticiteit van de documenten via deelwaarneming vastgesteld. Deze documentatie geeft voldoende inzicht in de activiteiten die de agent ten behoeve van Strukton International heeft uitgevoerd. In het OECD-rapport 'The Detection of Foreign Bribery' wordt aangegeven welke agentencommissie door kredietverzekeraars in verschillende landen als acceptabel wordt gezien. Wij hebben vastgesteld dat het door Strukton International betaalde percentage binnen de in dit rapport vermelde bandbreedte ligt. Verder hebben wij, op basis van gesprekken met de lokale accountant, geconstateerd dat het percentage niet ongebruikelijk is voor projecten van deze aard en omvang in Saudi-Arabië. Dit is vorig jaar bevestigd door andere lokale deskundigen. Wij hebben de betalingen aan de agent geverifieerd met de contractuele voorwaarden, facturen en/of bankafschriften. Hieruit zijn geen bevindingen voortgekomen.

Kernpunten	*Onze controlewerkzaamheden en observaties*
interne onderzoek laten beoordelen. Hierbij is door deze deskundige vastgesteld dat het interne onderzoek adequaat en zorgvuldig is uitgevoerd. Op basis van deze onderzoeken heeft de directie geconcludeerd dat er geen aanwijzingen zijn voor de verdenkingen van de FIOD. Wij hebben het agentencontract aangemerkt als een kernpunt in de controle vanwege het risico dat bestaat op het niet naleven van toepasselijke wet- en regelgeving.	Wij hebben kennisgenomen van de 'backgroundchecks' die zijn uitgevoerd naar de agent en diens ondernemingen. Tevens hebben wij kennisgenomen van de door de onderneming ontvangen representatie van de agent waarin de agent verklaart dat ten volle in lijn met de volledige Gedragscode Integer Zakendoen van Strukton Groep is gehandeld. Naar aanleiding van de inval van de FIOD hebben wij vastgesteld dat de directie en Raad van Commissarissen passende maatregelen hebben genomen waaronder het laten uitvoeren van een intern en extern onderzoek naar het materiaal dat door de FIOD in beslag is genomen. Wij hebben onder meer de volgende werkzaamheden verricht: • Wij hebben de competentie, capaciteiten en objectiviteit van de door de Raad van Commissarissen aangestelde externe onafhankelijke juridische deskundige geëvalueerd. • Wij hebben inzicht verworven in het werk van de deskundige. Vervolgens hebben wij de bevindingen en het rapport van de deskundige besproken met de deskundige en geëvalueerd of het werk van de deskundige geschikt is als controle informatie voor de getrokken conclusies. • Tevens hebben wij op diverse momenten besprekingen gevoerd met de (voorzitter van de) Raad van Commissarissen. In deze besprekingen zijn ook de aanpak, bevindingen en conclusies van de externe deskundige besproken. Op basis van de hierboven beschreven werkzaamheden hebben wij geen indicaties die duiden op het niet naleven van toepasselijke wet- en regelgeving door Strukton Groep. Hoewel de directie van Strukton Groep vertrouwen heeft in de uitkomst van het eigen onderzoek, is de uitkomst van het onderzoek van de FIOD onzeker en zou kunnen leiden tot een bestraffing van de onderneming.
Waardering van goodwill *Toelichting 1 in de jaarrekening* Oranjewoud N.V. heeft per 31 december 2018 €62,4 miljoen (2017: €64,1 miljoen) goodwill verantwoord. Ten opzichte van het voorgaand jaar heeft een aanvullende afwaardering van €2,5 miljoen plaatsgevonden op de kasstroom genererende eenheid Detachering. Gegeven de omvang van de post goodwill, het schattingselement in de toekomstige kasstromen en de disconteringsvoet ten behoeve van de waardering is dit een kernpunt in onze controle. De onderneming voert voor goodwill jaarlijks per kasstroom genererende eenheid een test uit om vast te stellen of er sprake is van een bijzondere waardevermindering. De door Oranjewoud N.V. uitgevoerde tests over de verschillende kasstroom genererende eenheden hebben aanleiding gegeven tot afwaardering van goodwill voor Detachering van €2,5 miljoen, omdat de realiseerbare waarde op basis van de toekomstige kasstroom lager is dan de boekwaarde. Dit wordt veroorzaakt door lagere omzet en groei dan in het verleden was verwacht. De belangrijkste assumpties die ten grondslag liggen aan deze kasstromen zijn de groeivoet van de omzet en de	We hebben de opzet en het bestaan van het proces voor de bepaling van bijzondere waardeverminderingen, inclusief de geschiktheid van de identificatie door het management van kasstroom genererende eenheden van de groep, geëvalueerd. Wij hebben onze waarderingsexperts betrokken in onze controle om ons te ondersteunen in het toetsen van de aannames en methodes die Oranjewoud N.V. heeft gehanteerd met betrekking tot de gehanteerde disconteringsvoet voor de verschillende kasstroom genererende eenheden en het model waarmee de verwachte kasstromen worden berekend. Wij hebben vastgesteld dat het model rekenkundig juist is. Wij hebben de disconteringsvoet getoetst door de cost of capital te vergelijken met andere bedrijven en specifieke factoren. Hierbij zijn geen bijzonderheden geconstateerd. Wij hebben vastgesteld dat de verwachte omzetgroeipercentages en de hiermee samenhangende verwachte ontwikkeling van de toekomstige kasstromen aansluiten op door de raad van bestuur goedgekeurde budgetten, en dat deze aannames consistent zijn met de aannames die gebruikt zijn voor de waardering van de verrekenbare verliezen. Wij hebben de toekomstige

Kernpunten	*Onze controlewerkzaamheden en observaties*
disconteringsvoet. Oranjewoud N.V. heeft sensitiviteitstesten uitgevoerd met betrekking tot de gevoeligheid van de omzetgroei en disconteringsvoet op de realiseerbare waarde, en de uitkomsten van deze sensitiviteitstesten voor alle materiële kasstroom genererende eenheden toegelicht.	ontwikkelingen vergeleken met de verwachtingen van vorig jaar. Tevens zijn wij nagegaan of de toekomstige ontwikkelingen in lijn zijn met ons begrip van de strategie van de onderneming. Wij hebben de toereikendheid van de toelichtingen en de rekenkundige juistheid van de impact van gevoeligheden zoals opgenomen in de toelichting vastgesteld.
Impact van IFRS 15 op de waardering van 'variabele vergoedingen' in de openingsbalans van Oranjewoud N.V. *Toelichting 'waarderingsgrondslagen' in de jaarrekening* Oranjewoud N.V. maakt gebruik van de 'modified retrospective method' voor de eerste toepassing van IFRS 15 'Revenue from contracts with customers'. De impact van de eerste toepassing van IFRS 15 is verwerkt in de openingsbalans van 2018. Gegeven de impact op de openingsbalans en schattingsonzekerheid ten aanzien van variabele vergoedingen, hebben wij de impact van IFRS 15 aangemerkt als kernpunt in onze controle. De impact ziet met name toe op de waardering van 'variabele vergoedingen' waarvoor de drempel voor het waarderen van deze vergoedingen onder de nieuwe standaard hoger ligt. Dit heeft geleid tot een lagere waardering van onderhanden werk en derhalve latere omzetverantwoording binnen Strukton Groep. De totale impact van IFRS 15 op het eigen vermogen in de openingsbalans van 2018 van de geconsolideerde jaarrekening van de Groep bedraagt €30,4 miljoen (negatief) en op het 2018 resultaat bedraagt dit effect €5,7 miljoen (negatief).	Wij hebben de door het management opgestelde impactanalyse van IFRS 15 op de openingsbalans van 2018 getoetst. Voor de grotere en complexe projecten hebben wij de impact integraal gecontroleerd. Voor de kleinere projecten hebben wij een deelwaarneming gecontroleerd. Onze werkzaamheden hebben zich met name gericht op de waardering van variabele vergoedingen. Meer concreet betreft dit meerwerkdiscussies en actieve claims vanuit Oranjewoud N.V. naar de cliënt. Wij hebben de onderbouwingen van deze posities geëvalueerd op basis van het 'zeer waarschijnlijk' criterium zoals is uitgewerkt in IFRS 15. Hiertoe hebben wij vastgesteld hoe meerwerk en claims contractueel zijn geregeld. Wij hebben kennisgenomen van de onderbouwingen van meerwerk en claims van Oranjewoud N.V. aan Oranjewoud's cliënten, evenals de communicatie tussen Oranjewoud en haar cliënten. Wij zijn nagegaan of de verwerking conform de vereisten van IFRS 15 is geschied, en hierbij hebben we geen materiele bevindingen geconstateerd.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- voorwoord;
- ondernemingsprofiel;
- kerncijfers, personalia raad van bestuur en raad van commissarissen;
- verslag van de raad van commissarissen;
- verslag van de raad van bestuur;
- overige gegevens; en
- aandeelhoudersinformatie.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat; en
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.
Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het verslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten

Onze benoeming

Wij zijn op 31 december 2018 benoemd als externe accountant van Oranjewoud N.V. door de raad van commissarissen volgend een besluit van de algemene vergadering op 31 december 2018 dat jaarlijks is herbevestigd door de aandeelhouders. Wij zijn nu voor een onafgebroken periode van 4 jaar accountant van Oranjewoud.

Geen verboden diensten

Wij hebben, naar ons beste weten en overtuiging, geen verboden diensten, als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang, geleverd.

Geleverde diensten

De diensten die wij, in aanvulling op de controle van de jaarrekening, hebben geleverd aan Oranjewoud en haar dochtermaatschappijen, in de periode waarop onze wettelijke controle betrekking heeft, zijn toegelicht in punt 37 van de toelichting van de jaarrekening.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van de raad van bestuur en de raad van commissarissen voor de jaarrekening

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met EU-IFRS en met Titel 9 Boek 2 BW; en voor
- een zodanige interne beheersing die de raad van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de raad van bestuur afwegen of Oranjewoud in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet de raad van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de raad van bestuur het voornemen heeft om Oranjewoud te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De raad van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of Oranjewoud haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van Oranjewoud.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Ons controleoordeel beoogt een redelijke mate van zekerheid te geven dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Rotterdam, 12 september 2019
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

drs. J.G. Bod RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2018 van Oranjewoud N.V.

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze doelstelling is om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening vrij van materiële afwijkingen als gevolg van fouten of fraude is. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van Oranjewoud.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de raad van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door de raad van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Ook op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of Oranjewoud haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen bepaald om te waarborgen dat we voldoende controlewerkzaamheden verrichten om in staat te zijn een oordeel te geven over de jaarrekening als geheel. Bepalend hierbij zijn de geografische structuur van de Groep, de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten, de bedrijfsprocessen en interne beheersingsmaatregelen en de bedrijfstak waarin Oranjewoud opereert. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. In dit kader geven wij ook een verklaring aan de auditcommissie op grond van artikel 11 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang. De in die aanvullende verklaring verstrekte informatie is consistent met ons oordeel in deze controleverklaring.

Wij bevestigen aan de raad van commissarissen dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met hen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening vanuit alle zaken die wij met de raad van commissarissen hebben besproken. Wij beschrijven deze zaken in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang is van het maatschappelijk verkeer.

AANDEELHOUDERSINFORMATIE

Statutaire regeling betreffende de bestemming van de winst

Inzake de winstverdeling is in de statuten het volgende bepaald:

1. De directie stelt onder goedkeuring van de Raad van Commissarissen vast welk deel gereserveerd wordt van de winst die in een boekjaar is behaald.
2. Het daarna overblijvende deel van de winst wordt uitgekeerd als dividend. Deze uitkering geschiedt na vaststelling van de jaarrekening waaruit blijkt dat zij geoorloofd is.
3. Uitkeringen op aandelen kunnen slechts plaats hebben tot ten hoogste het bedrag van het uitkeerbare eigen vermogen.
4. De directie kan besluiten tot het doen van tussentijdse uitkeringen. Het besluit is onderworpen aan de goedkeuring van de Raad van Commissarissen.
5. Op uitkeringen aan aandeelhouders zijn voorts de artikelen 2:103, 2:104 en 2:105 van het Burgerlijk Wetboek van toepassing.

Voorstel betreffende de bestemming van het resultaat over 2018

Het voorstel van de Raad van Bestuur, met goedkeuring van de Raad van Commissarissen, is om over het boekjaar 2018 geen dividend uit te keren.

Wet Melding Zeggenschap

Tot en met 31 december 2018 is de volgende melding van aandelenbezit ontvangen:

- Sanderink Investments B.V. 97,73%

Sanderink Investments B.V. is volledig eigendom van Stichting Administratiekantoor Sanderink Investments van Gerard Sanderink.

Mutatieoverzicht geplaatst aandelenkapitaal

Het maatschappelijk kapitaal bestaat ultimo 2018 uit 100.000.000 aandelen A en B van elk € 0,10.

	2018	2017
Stand per 1 januari	62.872.869	62.872.869
Stand per 31 december	62.872.869	62.872.869

Enkele financiële gegevens per aandeel

	2018	2017
Netto resultaat (netto resultaat na belastingen/ gemiddeld aantal geplaatste aandelen)	0,17	0,61
Eigen vermogen	4,54	4,95

Meerjarenoverzicht

	2018 *	2017	2016	2015	2014
Resultaat (bedragen x € 1 mln.)					
Opbrengsten van contracten met klanten	2.268,8	2.384,7	2.315,6	2.305,6	2.136,8
Ebitda	72,4	96,9	71,4	88,7	16,3
Nettoresultaat (na belasting)	15,4	40,1	13,9	19,2	(25,1)
Totaalresultaat na belastingen	10,2	39,3	15,3	26,8	(38,5)
Totale netto kasstroom	86,0	(11,7)	43,9	56,5	17,0
Totale operationele kasstroom	6,3	65,8	103,7	67,0	56,6
Vermogen (bedragen x € 1 mln.)					
Eigen vermogen (EV)	285,4	311,3	273,9	242,1	206,5
Totaal vermogen (TV)	1.629,3	1.436,9	1.632,8	1.661,3	1.467,3
EV/TV	17,5%	21,7%	16,8%	14,6%	14,1%
Medewerkers (headcount)					
Aantal ultimo boekjaar	10275	10232	9864	10187	10499
Orderportefeuille (bedragen x € 1 mln.)					
Advies- en ingenieursdiensten	239,0	241,7	234,9	248,6	230,7
Rail	1.881,4	1.896,8	1.486,0	1.290,0	1.196,4
Civiel	442,0	612,5	861,0	1.390,2	1.332,3
Techniek en gebouwen	619,3	549,3	502,0	538,2	445,2
Overig	16,7	16,9	16,4	12,0	12,8
Totaal	3.198,3	3.317,2	3.100,3	3.479,0	3.217,4

* Na stelselwijzigingen in de jaarverslaggevingsregels op het gebied van Financiële instrumenten (IFRS 9) en Opbrengsten van contracten met klanten (IFRS 15).
Zie ook paragraaf "Nieuw toegepaste en herziene standaarden en interpretaties" in de grondslagen voor financiële verslaggeving.

Voorkoming Misbruik van Voorwetenschap

Oranjewoud N.V. heeft een Reglement Voorwetenschap opgesteld conform artikel 46d van de Wet Toezicht Effectenverkeer 1995, waaraan goedkeuring is verleend door Autoriteit Financiële Markten. Oranjewoud N.V. heeft een brede kring van werknemers van de vennootschap, alsmede management van Centric Holding B.V., middels ondertekening van het Reglement Voorwetenschap gebonden.

Adres

Oranjewoud N.V.
Antwerpseweg 8
Postbus 338
2800 AH GOUDA
Nederland
Telefoon +31 182 64 80 00
Fax +31 182 64 80 01
Ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 29030061